

**NA KESANINA NINA PAPI
A SAMUEL**
**Na Vuresi Makaliana Na
Omea Ara Marea Tana Papi
Iani**

Tana **Kesanina nina Papi a Samuel** ara maretsunagira na omea ara laba i laona na Israel, tû tana tagu igira moa na manepede ara tagao tana vera ia, me tsau bâ tana tagu kalina God e tamivanigira kara tamanina kesa niqira taovia tsapakae. Ma na turupatuna na oli iani i laona na maurigira na tinoni ni Israel e kaletugira bâ ara tu tolu na mane: a Samuel aia na susuina na mane loki i laoqira na manepede; ma Saul aia na kesanina taovia tsapakae tana Israel; ma David, kalina aia e borau moa me tau vati lia na taovia tsapakae. Ma na turupatuna na omea e naua a David e sagelalo kolua na omea ara ka naua kaira a Samuel ma Saul.

Na papada pukuga tana papi iani, vaga e totu goto visana tana papi tavosi i laona na Turupatu Tabu ni Sau, aia nogo laka kalina igira na tinoni ara totukakai i konina God mara muridougira nina ketsa, tana tagu vaga ia mara tangomana pipi tana niqira aqo. Mi kalina igira ara petsakoe mangana God mara sove na muriana nina ketsa, me gini laba na tagu seko vanigira. Na omea iani e labamaka tana nina goko na Taovia vania a Eli na manetabu kalina God e tsarivania: “Inau

sauba kau padalokigira igira ara padalokiau, ma kau peagira igira ara peaaui” (2:30).

Tana papi iani e totu na turupatuna laka e tavota ruka niqira papada na tinoni ni Israel tana rongona na molokaeana kesa ke lia na taovia tsapakae vanigira. Tû tana idana igira na Israel ara padâ laka God aia segenina nogo niqira taovia tsapakae. Mi muri, migira ara tû, mara nongia na Taovia ke vilivanigira ke kesa niqira taovia tsapakae ke tagaovigira. Mi tana, ma na Taovia e vilia a Saul ke lia na kesanina taovia tsapakae tana Israel. Ma na omea loki putsikae bâ tana turupatu iani, laka na taovia tsapakae kolugira na tinoni sui tana Israel ara totu moa i vavana nina tagao ma nina pedegoto God (2:7-10). Mi vavana nina vali God, niqira aqo igira na tagaovera kara reia laka igira na tinoni sui lakalaka, igira ara tamani danga, kolugira goto igira ara tau tamani sa omea, kara tamanina na omea gana na mauriqira.

Na Omea Ara Totu Tana Papi Iani

A Samuel na manepede tana Israel *1:1-7:17*

A Saul e lia na taovia tsapakae *8:1-10:27*

Na tuturigana nina aqotagao a Saul *11:1-15:35*

A David ma Saul *16:1-30:31*

Na mateana a Saul kolutugira na dalena *31:1-13*

A Elkana ma Nina Tamadale i Silo

¹ E totu kesa na mane, a Elkana na asana, maia na puku konina a Epraim, me totu tana vera ni Rama tana kao vungavungaga ni Epraim. Maia Elkana na dalena a Jeroham ma na kukuana e

Elihu, me talumai tana vungu konina a Tohu, aia kesa na turina na duli konina a Sup.

² Ma Elkana e tamanina ara ka ruka na tauna, aia ko Hana maia ko Penina. Ma ko Penina moa e tamani dalena, maia ko Hana e tau tamanina sa dalena.

³ Me pipi na ngalitupa, a Elkana e mololea i Rama, me vano na samasama ma na savoriana na kodoputsa vaniana na Taovia Susuliga Sosongo i Silo, i tana kaira a Hopni ma Pinehas, kaira na dalena a Eli ara ka manetabu vania na Taovia.

⁴ Me pipi kalina e Elkana e savoria nina kodoputsa, maia e tuvarivotâ na velesina na omea aia e gini kodoputsa, me sauvania ko Penina kesa na paparina, me tango kesa paparina vanigira tugira sui goto na dalena.

⁵ Me atsa moa ti aia e galuve sosongolia ko Hana, maia e sauvania kesa lelê moa na paparina, rongona na Taovia nogo e tau tamivania ke tamani dalena.

⁶ Maia ko Penina e rotasia me paluvangamana ko Hana, rongona na Taovia e tau tamivania ke tamani dalena.

⁷ Ma na omea vaga ia e laba pipi moa na ngalitupa. Pipi kalina moa ara vano tana valena na Taovia, maia ko Penina ke tsaia moa ko Hana me gini seko sosongo na tobana, maia ke gini ngangai me ke sove goto na ganiana sa omea.

⁸ Mi tana, ma Elkana ke veisuâ, “?Ko Hana, egua ti o ngangai vaga ia? ?Me laka e gua ti o sove na mutsa? ?Ma nagua o gini melu sosongo pipi kalina? ?Laka o tau padalokiau inau liusia bâ ti vaga ko tamanina ke sangavulu na dalemu

mane?”

Kaira ko Hana ma Eli

⁹⁻¹⁰ Me kesa dani, kalina igira ara mutsa sui nogo i laona na valena na Taovia i Silo, maia ko Hana e tû. E melu loki sosongo tobana me ngangai kalina aia e nonginongi vania na Taovia. Mi tana tagu goto ia, ma Eli na manetabu e totu moa tana sasana i ligisana na matsapa.

¹¹ Ma ko Hana e naua kesa nina veke vania na Taovia me tsarivania, “!Taovia Susuliga Sosongo, ko moromai i koniqu inau nimu dokiaqo! !Ko morosia niqu rota mo ko padaau kiki! !Mo ko laka kiki goto na padaleaqu! Me ti vaga igoe ko sauvaniau ke kesa na dalequ mane, minau au vekevanigo laka sauba kau baloa vanigo, migoe ko tamanina tana maurina popono, me utu goto kara putsiligia na ivuna.”*

¹² Maia ko Hana e nonginongi babâ oka sosongo vania na Taovia, ma Eli e morosi kalavatavia na mangana.

¹³ Ma ko Hana e nonginongi mui moa; ma na tutubena na mangana moa e aligiri me tau goto tangilaba nina goko. Bâ, mi tana ma Eli e pada laka ko Hana e inu uaeni me ulavia.

¹⁴ Ma Eli e tsarivania, “!E tugunogoa nimu sasaga bubulega! !Mololea na inu mo ko sasaga tugua!”

¹⁵ Maia ko Hana e gokovisu vania me tsaria, “Tagara, taovia, au tau bule inau. Mau tau goto inuvia sa uaeni. E kesa moa na omea e

* **1:11 1:11** “me utu kara putsiligia na ivuna” Aia na papadana kesa tinoni ara balovania na Taovia. (Reia tana Tsoko Tinoni 6:5)

ngoli sosongoliau, mau nonginongi mau sangavi poponoa na tobaqu vania na Taovia rongona aia ke sangaau.

¹⁶ Ko laka na padaana laka inau kesa na daki bubulega lê. Inau au nonginongi vaga ia rongona e melu sosongo na tobaqu.”

¹⁷ Ma Eli e tsarivania, “E dou, ko vano tana rago. Maia na God ni Israel ke sauvanigo na omea igoe o nongia i konina.”

¹⁸ Ma na daki ia e tsarivania a Eli, “Au soadougo taovia, mau nongigo ko padaau tana nimu nonginongi.” Maia e tû me vano, me ba mutsa gana, me tau nogo melu tobana.

E Botsa a Samuel Mara Baloa Vania na Taovia

¹⁹ Mi tana matsaraka na dani ngana, maia Elkana mi tugira nina tamadale ara tu mamata bongibongi, mara tu ba samasama vania na Taovia. Mi murina ia, mara tu aligiri na visutugua i tu veraqira i Rama. Ma Elkana e matura kolua ko Hana na tauna, ma na Taovia e manalivania nina nonginongi ko Hana.

²⁰ Me tiana ko Hana me vasua kesa na dalena mane. Maia e soaginia a Samuel,[†] me tsaria, “Aia nogo na baka inau au nongia i konina na Taovia.”

²¹ Me laba tugua na tagu i tana a Elkana ke adia nina tamadale ma kara tu vanotugua i Silo na sauvianiana na Taovia na kodoputsa vaga e lavu na nauana pipi ngalitupa, ma na manaliana nina veke.

[†] **1:20 1:20** Na rongona na soa Samuel tana goko Hibru ‘na soana God,’ mi tana butona na turupatu iani aia na kamagana na goko Hibru ‘nongia.’

²² Mi tana tagu ia, maia ko Hana e tau sanga tsari. Me tsarivania moa savana, “Ke lua talu na tsutsu na baka iani ti kau adivanoa i valena na Taovia, mi tana aia sauba ke totu tana maurina popono.”

²³ Ma Elkana e tsarivania, “E dou, igoe moa; ko totuvisu moa i vera poi tsau kalina na baka ia ke luâ na tsutsu. Ma na Taovia ke sangago mo ko manalia nimu veke o nauvania.” Vaga ia, mo ko Hana e totuvisu i vera me aragodoua na dalena.

²⁴ Mi kalina na baka ia e luâ nogo na tsutsu, maia ko Hana e adivanoa i Silo, me adikolua kesa na buluka mane e tolu moa na ngalitupana, me sangavulu na kilo na pulaoa, me kesa na bilo na uaeni. Maia Samuel e baka pasa moa kalina na tinana e adivanoa tana valena na Taovia i Silo.

²⁵ Mi murina kalina ara tu labunogoa na buluka mane ia, mara tu adivanoa na baka mane ia i konina a Eli.

²⁶ Maia ko Hana e goko me tsarivania a Eli, “?Taovia igoe, laka o padaau moa inau? Inau nogoria na daki igoe o reiau kalina au tutû ieni, mau nonginongi vania na Taovia.

²⁷ Mi tana dani ia, minau au nongia na Taovia ke sauvaniau na baka iani, maia e tusuvaniau nogo na omea inau au nongia i konina.

²⁸ Bâ, mi kalina ia, inau au mai kau baloa na baka iani vaninogoa na Taovia. Mi laona na maurina popono, sauba na Taovia segenina nogo ke tamanina.”

Mi muri, mi tugira ara tu samasama vania na Taovia i tana.

2

Nina Nonginongi ko Hana

- ¹ Maia ko Hana e nonginongi vaga iani:
“! Na Taovia e dangaliginia na tobaqu na magemage;
mau gini mage sosongo tana rongona na omea aia e nauvaniau!
!Inau au kiataginigira gaqu gala
me gini mage sosongo na tobaqu tana rongona aia God e sangaau.
- ² “E tagara ke kesa ke tabu loki vaga na Taovia;
me tagara ke kesa ke atsalina aia,
me tagara goto ke kesa ke reitutugugita dou vaga e naua nida God.
- ³ Ko laka goto na tsonikae segenimu;
ke mui lê na mangamu na tsoniana na goko kaekae.
Rongona na Taovia aia na God e donaginigira na omea sui,
maia nogo e pedegira pipi na omea sui ara naua igira na tinoni.
- ⁴ Niqira parige igira na mane vaumate susuliga ara takutsi lê,
migira ara maluku lê ara susuliga doutugua.
- ⁵ Migira ara dona na mutsa masu dou tana idana,
kalina eni ara mala tsekagira segeni tana aqo rongona na mutsa,
migira ara vitoa tana idana, ara tau nogo vitoa.
Maia na daki mamane e vasunogoa e vitu na dalena,

maia na daki e tamanina danga nogo na dalena,
kalina eni e utu nogo vania ke tamani
baka.

⁶ Na Taovia e dona na matesi tinoni ma na
maurisivisu tinoni;
aia e molovanogira na tinoni tana barangengo
na mate,
me maurisivisugira tugua igira ara mate nogo.

⁷ Aia nogo e naua ti igira visana ara tau tamanina
sa omea, migira visana ara tamani omea
danga;
e molotsunaligira visana, me molokaegira
visana.

⁸ E adikaegira igira ara tau tamanina sa omea
tania niqira mauri sekoseko lê,
me adikaegira goto igira ara kilia na sasanga
tania niqira toturota.

Me mologira kara ba totu pala kolugira na dalena
na taovia tsapakae,

ma kara totuvia na sasaqira na tinoni loki.

Rongona aia nogo na Taovia e tamanigira na
papakana na barangengo;

mi kelaqira nogo igira aia e molokaea na
barangengo.

⁹ “Aia e reitutugudoua na mauriqira igira ara
totukakai i konina,
migira na vanga tsutsukibo ara tavongani nanga
lê i laona na rodo;

rongona e tagara ke kesa tangomana ke naua sa
omea tana susuligana segeni.

¹⁰ Na korena na Taovia sauba ke poda tû i gotu i
baragata,

me ke matesigira sui gana gala.

Na Taovia sauba ke pedea na barangengo pono;
 me sauba ke sau na susuligana vania nina
 taovia tsapakae,
 maia ke naua me ke gini managana aia e
 vilinogoa.”

¹¹ Mi muri ma Elkana e tû me visutugua i verana i Rama, ma na baka mane ia e totuvisu i Silo, me aqo vania na Taovia i vavana a Eli na manetabu.

Ka Niqira Sasaga Tabaru Kaira na Dalena a Eli

¹² Kaira na dalena a Eli e tabaru sosongo ka niqira sasaga. Mara ka tau goto dona na rongomangana na Taovia,

¹³ mara ka tau muria na vovorona e kalea na omea e tugua na manetabu ke nongia i koniqira na tinoni. Rongona kalina ti kesa tinoni e mai ke savoria nina kodoputsa, me kesa nina maneago na manetabu ke mai kolua kesa na poka bele tolu. Mi kalina na velesina na omea ara gini savori-kodoputsa ara tau vati magovo moa,

¹⁴ maia ke mai me ke tousage bâ na poka i laona na kuki, me ti sa turina moa ke kau tana poka ia me ke adikaea, maia nogo agana na manetabu. Mara nauvaganana ia vanigira na tinoni sui ni Israel ara mai i Silo na savoriana niqira kodoputsa.

¹⁵ Me visana kalina nina maneago na manetabu ke mai kalina ara tau vati kodoa moa na seregana, me ke tsarivania na mane e savoria na kodoputsa, “Ko sauvaniau ke visana na velesina agana na manetabu ke kodosegenia;

aia e tau ngaoa ko sauvania na velesina kukuki l e, aia e ngaoa moa na qoqoana.”

¹⁶ Me ti vaga na mane e vangaraua nina kodoputsa ke tsaria, “E dou ti ka nautalua na omea e goto ma ka kodotalua na seregana; mi muri moa ti ko adia sa paparina vaga o ngaoa.” Ma nina maneaqo na manetabu ke tsaria, “! Tagara! !Ko sauvaniau nogo kalina ia! !Ma ti ko tau sau, minau sauba kau adilaulaua moa!”

¹⁷ Na sasi vaga nogo iani ara ka naua kaira ruka na dalena a Eli e seko sosongo i matana na Taovia, rongona ara ka tau saikesa kukuni tania na omea igira na tinoni ara savori vania na Taovia.

A Samuel i Silo

¹⁸ Mi tana tagu ia, maia Samuel na baka e aqo bab a vania moa na Taovia, me sagelia kesa na polo tabu vaga moa na polo ara sagelia igira na manetabu.

¹⁹ Me pipi na ngalitupa aia na tinana ke aqosivania kesa na polo sagesage telelo, me ke adibavania kalina aia ke dulikolua na savana na sauana na savori-kodoputsa vaga e lavunogoa na nauana pipi ngalitupa.

²⁰ Mi tana, maia Eli ke tabukaira a Elkana ma na tauna, me ke tsarivania a Elkana, “Na Taovia ke sauvanigo ke visana goto na dalemu i konina na daki iani, na tuguna aia o balovaninogoa na Taovia.”

Mi muri, mi kaira ara ka visitugua i ka veraqira.

²¹ Ma na Taovia e vangalaka manana vania ko Hana, me vasugira goto ara tu tolu na dalena

mane mara ka ruka na dalena daki. Maia Samuel na baka e lokiloki i laona na aqo vaniana na Taovia.

A Eli mi Kaira Ruka na Dalena

²² Mi tana tagu ia, ma Eli e tuqatuqa sosongo nogo. Me pipi moa kalina aia e rongomia na omea seko ara ka naua kaira na dalena vanigira na tinoni ni Israel, me laka kaira ara ka dona goto na maturu koluqira na daki ara aqo i matana na Valepolo i tana e totu na Taovia.

²³ Maia Eli e tsarivanikaira, “?Rongona gua ti amu ka naua na omea seko vaga girani? Na tinoni sui ara turupatu vaniau tana rongona na omea seko amu ka naua kagamu.

²⁴ !Dalequ kagamu, kamu ka laka goto na nauvaganana ia! !E seko sosongo manana na turupatu ara rasavagini bamaia igira nina tinoni God tana ka rongomui kagamu!

²⁵ Ti vaga kesa tinoni ke sasi vania kesa segeni tinoni, ma God tangomana moa ke isutuguna. ? Masei moa tangomana ke isutuguna kesa tinoni e sasi vania na Taovia?”

Mi kaira ara ka tau saikesa rongomangana ka tamaqira, rongona na Taovia e padanogoa laka ke labumatesikaira.

²⁶ Ma Samuel e loki babâ tana konina ma na sasagana i matana God mi mataqira na tinoni.

Kesa na Propete e Katemaia na Omea Sauba Ke Laba Vania a Eli ma nina Tamadale

²⁷ E kesa na propete e mailaba i konina a Eli me tsarivania, “Iani e vaga nina goko na Taovia e tsarivanigo: ‘Kalina a Aaron na mumuamu migira nina tamadale ara tseka vania na taovia

tsapakaē ni Ejipt, minau segeniqu nogo au laba vania a Aaron.

²⁸ Inau nogo au vilia nina tamadale aia i laoqira na puku sui tana Israel kara lia niqu manetabu, ma kara aqo tana belatabu, ma kara kodoa na bulunagai sisigini dou, ma kara sagelia na epod* kalina ara ngaoa na lavegoko i koniqu inau. Mau moloa ngiti gaqira tuva kara adi-tamaniqira na savori-kodoputsa ara naua tana belatabu.

²⁹ ?Egua ti e silovi sosongoligamu na aditaman-imui goto na savori ma na kodoputsa tavosi au ketsaligira niqu tinoni kara sauvaniau? ?Migoe a Eli, egua ti o padalokikaira na dalemu liusiau bâ inau, mamu tu suguli mutsangamui sosongo, mamu tu gini paquru na ganiana na velesina dou bâ na omea ara savori vaniau igira niqu tinoni?

³⁰ Inau na Taovia na God ni Israel, au vekevanigamu nogo i sau, laka na vungu ma na duli i konimu igoe kara vaitugugi babâ tana aqo manetabu i mataqu inau. !Mi kalina ia, minau au tsarivanigo e utu goto kau tamivanigamu! Rongona inau sauba kau padalokigira igira ara padalokiau, ma kau peagira igira ara peaa.

³¹ Ko rorongo, e mai nogo na tagu i tana inau kau labumatesigira sui lakalaka na mane vaolu tana vungu ma na duli i konimu igoe, me ke tagara goto sa mane i laona nimu vungu tangomana ke mauri tsau kalina ke tuqatuqa.

³² Sauba igoe ko padasavi sosongo, mo ko

* **2:28 2:28** “na epod” Aia e kesa na polo e sagelia na manetabu, mi tana lapana ara ka totu ruka na vatu ara soaginia na Urim ma na Tumim.

masugu kalina ko reigira na vangalaka sui inau sauba kau sauvanigira na tinoni tavosi tana Israel. Me tagara goto ke kesa i laona na vungu i konimu igoe tangomana ke mauri tsau kalina ke tuqatuqa.

³³ Me sauba nomoa kau moloa ke totuvisu ke kesa vidamui ke aqo babâ vaniau moa. Me sauba aia ke rota tana ngangai me ke gini doko na matana me ke tau goto padangaoa na mutsa. Migira sui na kukuamu tavosi sauba kara gini mate na isi vavanga.

³⁴ Mi kalina ko reikaira na dalemu a Hopni ma Pinehas kara ka mate i laona kesa moa na dani, maia nogo na papadana vanigo laka sauba kau manalia pipi sui na omea au tsarinogoa vanigo.

³⁵ Inau sauba kau vilia ke kesa na manetabu, maia sauba ke totukakai tana nina aqo vaniau, me ke naua pipi sui na omea inau au ngaoa aia ke naua. Me sauba kau sauvania ke danga na kukuana, migira kara aqo sailagi vaniau i matana na taovia tsapakae inau segeniqu nogo au vilia.

³⁶ Me ti vaga kara visana na kukuamu kara totuvisu, migira sauba niqira aqo nomoa kara vano i konina na manetabu ia, ma kara nongi qolo ma na mutsa i konina. Ma kara nongigotoa ke tamivanigira kara sangagira na manetabu tana niqira aqo, kara gini tangomana na tamani gaqira mutsa.' "

3

Na Taovia e Laba Vania a Samuel

¹ Mi tana tagu ia, kalina a Samuel na baka e aqo moa vania na Taovia i vavana a Eli, e tau danga sosongo kalina na Taovia ke goko se ke laba vania sa propete.

² Mi kesa bongi, kalina a Eli e varangi nogo ke doko pitsu, maia e matura tana vokina segeni.

³ Ma Samuel e matura tana nina voki tabu na Taovia i tana e totu na Bokisi na Taso.* Mi tana matsaraka rovorovo, kalina na bulu ara iruiru moa,

⁴ ma na Taovia e soâ a Samuel. Maia e gokovisu me tsaria, “!Eo, taovia!”

⁵ Me tû, me ulo bâ i konina a Eli me tsarivania, “Igoe o soa asaqu, minau au mai.”

Ma Eli e tsarivania, “Inau au tau soago igoe. Ko visutugua i nigemu.” Ma Samuel e visu me ba tsarotugua i nigena.

⁶⁻⁷ Ma na Taovia e soatugua a Samuel. Ma na baka ia e tau donaginia laka aia na Taovia rongona e tau vati goko kolua na Taovia sa dani. Maia e tû, me ba tugua i konina a Eli me tsaria, “Igoe o soa asaqu, minau au mai.”

Ma Eli e tsarivania, “Dalequ, inau au tau soago; bâ mo ko visutugua i nigemu.”

⁸ Ma na Taovia e soa asana a Samuel na tolunina kalina; maia e tu tugua me bâ i konina a Eli me tsarivania, “Igoe o soa asaqu, minau au mai.”

Mi tana ma Eli e vasini donagadovia laka aia nogo na Taovia e soâ na baka ia,

* **3:3 3:3** “na Bokisi na Taso” Aia e kesa na bokisi gai ara baru poponoginia na qolumila laka, mara molotsavua i laona kaira ruka na vatu i tana e totu na mamarena na Sangavulu Ketsa.

⁹ te e tsarivania a Samuel, “Ko visutugua i nigemu. Me ti vaga ko rongomia ke soatugua na asamu migoe ko tsarivania, ‘Ko goko Taovia, inau nimu maneago au rongovata.’ ” Ma Samuel e visutugua i nigena me tsaro.

¹⁰ Ma na Taovia e mai me tû i ligisana, me soa asana tugua vaga e naunogoa tana idana, “!A Samuel! !A Samuel!”

Ma Samuel e gokovisu me tsaria, “Ko goko Taovia, inau nimu maneago au rongovata.”

¹¹ Ma na Taovia e tsarivania, “Reia, inau au vangaraunogoa laka kau naua kesa na omea seko sosongo vanigira na tinoni ni Israel, migira sui kara rongomia na turupatuna na omea ia sauba kara novomate.

¹² Mi tana dani nogo ia, inau sauba kau manaligira na omea sui lakalaka inau au vekea kau nauvania na vungu konina a Eli.

¹³ Eo, mau tsarivaninogoa a Eli laka inau sauba kau kedegira saviliu na vungu i konina, rongona aia e donaginiragoa laka kaira na dalena ara ka soasekolia na asaqu, maia e tau goto naua sa omea ke gini utusiginikaira.

¹⁴ Me vaga ia, minau au gini vatsa vania na vungu i konina a Eli laka sauba ke tagara goto sa savori se sa kodoputsa sauba tangomana ke veoa niqira sasi loki sosongo vaga ia.”

¹⁵ Ma Samuel e tsaro moa i nigena poi tsau tana matsaraka. Mi muri, maia e tû me ba sangavigira na matsapana na valena na Taovia. Me matagu sosongo na ba tsarivulagiana vania a Eli na omea e rongomia i konina na Taovia.

16 Ma Eli e soâ na baka ia me tsaria, “!A Samuel dalequ!”

Ma Samuel e tsaria, “Eo, taovia.”

17 Ma Eli e veisuâ, “?Ma nagua e tsarivanigo na Taovia? Ko laka goto na poivaniaqu sa omea. Sauba God ke kedego kakai ti vaga ko tau tsarivaniau pipi na omea sui aia e tsarivanigo.”

18 Bâ, mi tana ma Samuel e turupatuna vania pipi na omea sui e tsaria na Taovia, me tau goto molopoia sa omea. Ma Eli e tsaria, “Aia nogo e Taovia; maia sauba ke naua na omea e pada e dou vania ke naua.”

19 Mi kalina a Samuel e loloki, ma na Taovia e totu i konina me sangâ, me tagara goto sa nina tsaqina goko ke puka lê.

20 Me vaga ia, migira sui na tinoni tana Israel, tû kesa tabana me tsau kesa tabana, ara donaginia laka a Samuel nina propete manana nomoa na Taovia.

21 Ma na Taovia e sauvulagi segenina babâ i Silo, i tana e labanogo vania a Samuel me goko vania. Me pipi kalina a Samuel ke tû na goko, migira na toga sui tana Israel ara rongomi vatavia.

4

Na Gala Ara Laua na Bokisi na Taso

1 Mi tana tagu ia, migira na Pilistia ara sai alaala, mara vangaraua na vailabu koluvaqira na Israel, migira na Israel ara tû, mara vano na vailabu koluvaqira. Igira na Israel ara ba totu i Ebeneser, migira na Pilistia ara totu i Apek.

² Migira na Pilistia ara baginigira na Israel, mara vailabu susuliga mara tuliusigira na Israel, mara labumatesigira ara gana ngongo vati toga na mane tana sasana nogu na vailabu.

³ Mi kalina igira ara tau sanga mate tana vailabu ara visumaitugua tana nauna tana ara tototu, migira na tinoni lokiloki tana Israel ara tsaria, “?Rongona gua ti na Taovia e tamivanigira na Pilistia kara tuliusigita i dani eni? Ida gita ma ka ba adia nina Bokisi na Taso na Taovia i Silo, rongona aia ke dulikolugita me ke maurisigita tanigira gada gala.”

⁴ Me vaga ia, migira ara tû, mara molovanogira visana mane i Silo kara adimaia nina Bokisi na Taso na Taovia Susuliga Sosongo aia e totu tana sasana na totukae i kelana na rapoqira na angelo. Mi kaira na dalena a Eli, aia Hopni ma Pinehas, ara ka dulikolua na Bokisi na Taso.

⁵ Mi kalina na Bokisi na Taso e mailaba, migira na Israel ara viri gugudato tana magemage, me gini kakanu popono na kao.

⁶ Mi kalina igira na Pilistia ara rongomia na gu loki vaga ia mara tsaria, “!Kamu rongomia bâ na gu loki vaga sagata ia tana ara totu igira na Hibru! ?Ma nagua sagata na rongona na leleo loki vaga ia?” Mi kalina ara rongomia laka nina Bokisi na Taso na Taovia e ba tsau i tana ara tototu igira na Hibru,

⁷ migira na Pilistia ara gini matagu loki sosongo mara tsaria, “!Are, e kesa na god e mai nogu i tana ara totu igira! !Sauba ka mate igita! !E tau vati laba i sau sa omea vaga ia!

⁸ ?Masei tangomana ke maurisigita tanigira na

god susuliga sosongo vaga gira? Igira nogoria na god ara labumatesigira na Ejipt tana kaomate i sau!

⁹!Ka malagai, igita na Pilistia! Ka vailabu mala mane, e tau dou ka lia niqira tseka igira na Hibru, vaga nogo igira ara lia nida tseka i sau. !Bâ, ma ka vailabu mala mane!”

¹⁰Migira na Pilistia ara vailabu susuliga mara tuliugira na Israel, migira na Israel ara tsogo-visu lê i veraqira. Ara danga sosongo vidaqira ara mate tana dani ia: igira na Pilistia ara labumatesigira ara tolu sangavulu toga na mane vaumate ni Israel.

¹¹Mara labumatesikaira sui goto a Hopni ma Pinehas kaira na dalena a Eli, mara laua nina Bokisi na Taso God

Na Mateana a Eli

¹²Me kesa na mane tana puku konina a Benjamin e tsogo tania na nauna tana ara vailabugi, me ulovano i Silo, me ba tsau i Silo tana dani nogo ia. Maia e ratsia na polona me karokaona na lovana ngiti papadana laka e melu sosongo.

¹³Mi kalina e laba ia, maia Eli e totu tana sasana ligisana na matsapakapuna na vera, me pipitu. Aia e pada sosongolia na Bokisi na Taso. Ma na mane ia e sage tana vera me rasavaginia na turupatu ia i laona na vera popono, migira sui ara ngangaidato tana matagu.

¹⁴Ma Eli e rongomia ara leleo loki vaga ia me veisuâ, “?Nagua sagata e laba te ara leleo loki vaga ia igira na tinoni?” Ma na mane ia e ulo ba tsaku konina a Eli me turupatu vania.

15 Mi tana tagu ia, ma Eli e tsaulinogoa e siu sangavulu alu na ngalitupana, me varangi ke doko pitsu na matana.

16 Ma na mane e tsarivania, “Inau au tsogoligi tania na vailabu mau ulo mai saviliu ieni i dani eni.”

Ma Eli e veisuâ, “?Nagua sagata e laba, dalequ?”

17 Ma na mane adigoko ia e tsarivania a Eli, “Igira na Israel ara tsogoligi tanigira na Pilistia. ! Migira ara tsogori pukaligita seko sosongo! Mara labumatesikaira goto a Hopni ma Pinehas kaira na dalemu igoe, mara laua nina Bokisi na Taso God!”

18 Mi kalina tsotsodo na mane e katelivania tana rongona na Bokisi na Taso, ma Eli e puka lengatada visu tania nina sasana na totu i ligisana na matsapakapuna na vera. Maia e tuqatuqa nogo me paquru sosongo, mi kalina e puka te e takutsi na liona me mate. Aia e ida vanigira na tinoni tana Israel i laona e vati sangavulu nogo na ngalitupa.

Na Mateana na Tinamatena a Pinehas

19 Mi tana tagu ia, ma na tarungana a Eli, aia na savana a Pinehas e tiana loki nogo, me varangi nogo ke vasua na dalena. Mi kalina aia e rongomia laka ara launogoa nina Bokisi na Taso God, mara ka mate goto kaira na savana ma na tamana na savana, maia e tavongani vatsangia na dalena, me vasua.

20 Mi kalina e datovia na mate, migira na daki ara sangâ ara tsarivania, “!Kiki ko malagai! !Igoe

o vasua kesa na dalemu manel!" Maia e tau goto gini boe me tau goto gokovisu.

²¹ Me soaginia na baka mane ia a Ikabod,* ma na rongona na soa ia, "Na susuligana God e baligi taninogoa na Israel," rongona ara launogoa nina Bokisi na Taso God, mara ka mate nogo kaira na savana ma na tamana na savana.

²² Maia e tsarigotoa, "Na susuligana God e baligi taninogoa na Israel rongona nina Bokisi na Taso God ara lauliginogoa."

5

Na Bokisi na Taso i Laoqira na Pilistia

¹ Mi kalina igira na Pilistia ara launogoa na Bokisi na Taso, mara kalagaivanoa tû i Ebeneser me ba tsau i Asdod niqira verabau nogo igira.

² Mara adisagea i laona nina valetabu niqira god Dagon, mara ba moloa i ligisana na titinonina a Dagon.

³ Mi tana matsaraka bongibongi dani ngana, ara mai na tinoni ni Asdod mara reia laka na titinonina a Dagon e puka kovoragi tsuna tana kao i matana saikesa na Bokisi na Taso. Mi tana, migira ara sulukaea mara molovisutugua tana sasana.

⁴ Mi tana matsaraka bongibongi na dani i muri, mara reia laka na tinoni ia e pukatsunatugua i matana na Bokisi na Taso, ma na lovana kolu kaira ruka na limana ara takutsiligi saikesa, mara puka bâ tana savuna matsapa; ma na konina segeni moa e totuvisu.

* **4:21 4:21** Na soa a Ikabod tana goko Hibu e vaga moa 'e tagara susuligana.'

⁵ Maia nogo na rongona ti e tsau mai i dani eni, migira nina manetabu a Dagon, migira sui goto ara samasama vania i Asdod, ara tsotso kaonia tana nauna ia, rongona kara tau tsogoria.

⁶ Na Taovia e kedegira kakai na tinoni ni Asdod me molo matagu loki vanigira. E mologira na bogu kara liuvi poponoa niqira lelegai, migira sui na tinoni ni tana migira goto ara totu tana vera polipolia na verabau ia, e viri tsomo na kokoraqira.

⁷ Mi kalina ara reia e labavanigira na omea vaga ia, mara tû mara tsaria, “Niqira God na Israel e kedegita kolugotoa nida god Dagon. E tau dou igita ka tami ke totu babâ moa ieni na Bokisi na Taso ia.”

⁸ Te ara tû mara mologoko vanitugira sui tsege na taovia tsapakae ni Pilistia kara tu saimai sui, mara veisuatugira, “?Nagua sauba ka nauvania nina Bokisi na Taso niqira God na Israel?”

Mi tugira ara tu gokovisu mara tu tsaria, “Kamu adivanoa i Gat.” Migira ara tû mara adivanoa i Gat, i tana e kesa goto niqira verabau igira na Pilistia.

⁹ Mi kalina e ba tsau i tana, maia na Taovia e kedegira goto tana verabau ia, me naua mara gini matagu loki sosongo. Aia e kedegira me viri tsomo na kokoraqira na tinoni sui lakalaka tana verabau ia, na tinoni vaolu migira goto na tuqatuqa, me tagara goto ke kesa vidaqira ke mamanga.

¹⁰ Migira ara tû mara molovanoa na Bokisi na Taso i Ekron, i tana e kesa goto niqira verabau na Pilistia. Mi kalina e ba tsau i tana, migira na

tinoni ara ngangaidato mara tsaria, “!Alao! !Igira ara adimaigotoa ieni nina Bokisi na Taso na God ni Israel gana ke gini matesigita sui goto igita!”

¹¹ Bâ, mi tana migira ara mologoko bâ vanitugira tugua na taovia tsapakae ni Pilistia mara tsaria, “Kamu tu molovisutugua na Bokisi na Taso ni Israel tana sasana segeni nogo, me ke tau labumatesigami sui kolugira nimami tamadale.” Mara viri matagu loki na tinoni sui tana verabau ia, rongona God e kede sekoligira sosongo.

¹² Migira goto ara tau mate e savunigira goto na tsomo seko vaga ia, mara ngangaidato vanigira niqira god kara sangagira.

6

Na Bokisi na Taso e Visutugua Tana Israel

¹ Mi kalina nina Bokisi na Taso na Taovia e totu i laoqira na Pilistia e vitu na vula popono,

² migira na tinoni ara soamaigira niqira manetabu ma na mane titidaoga mara veisua-gira, “?Nagua vaga ka nauvania nina Bokisi na Taso na Taovia? ?Me ti vaga ka ba molovisua i tana e totu, ma nagua sauba ka sauvisukolua?”

³ Migira ara tsaria, “Ti vaga amu ngaoa na molovisuana nina Bokisi na Taso niqira God na Israel, ma nimui aqo ke tau tagara, kamu sauvisukolua kesa na vangalaka vania aia kamu gini tsonimatena nimui sasi. E tau dou na Bokisi na Taso ke visu lê me ke tagara na vangalaka ke vano kolua. Mi tana nauvaganana moa ia ti kara gini mavu na tsomo tana kokoramui, ma

kamu gini tsodovulagiginia na rongona gua ti aia e kedegamu babâ moa vaga ia.”

⁴ Migira na tinoni ara veisuagira, “?Ma na vangalaka gua sauba kami sauania?”

Migira ara gokovisu mara tsaria, “Kara tsege na nununa qolu na tsomo ma kara tsege na nununa qolu na bogu, taoninogoa na dangaqira na taovia tsapakae ni Pilistia, rongona e kesa moa atsa na rota seko loki e gadovigamu sui kolutugira goto tu tsege nimui taovia tsapakae.

⁵ Nimui aqo kamu aqosigira na nununa na tsomo girani, ma na nununa na bogu ara liuvi sekolia na veramui popono, ma kamu tsonikaea na God ni Israel. Me tau utu aia sauba ke tau nogo kedegamu igamu ma nimui god ma nimui kao.

⁶ E tau dou kamu baribari sosongo vaga e naua na taovia tsapakae ni Ejipt migira sui nina tinoni i sau. Kamu padatugua e koegua kalina God e malabulesigira na Ejipt poi tsau kalina ara tamivanigira na tinoni ni Israel kara vanoligi tania na Ejipt.

⁷ Vaga ia, ma kamu vangaraua ke kesa na terê vaolu, me ke ruka na buluka amu tau vati gini aqo moa tana raqa terê. Ma kamu sorikaira bâ tana terê ia, ma kamu adiligi tanikaira ka daleqira, ma kamu ba molokaira tana bara.

⁸ Kamu adia nina Bokisi na Taso na Taovia, ma kamu molokaea bâ i kelana na terê ia. Mi ligisana na Bokisi na Taso, kamu mologotoa kesa segeni na bokisi i tana kara totu na nununa qolu, igira amu ngaoa kamu sauania ngiti nimui vangalaka agana na tsonimatena nimui sasi.

Ma kamu mololea na terê ia, maia ke vavano segenina tana sautu.

⁹ Mi muri ma kamu morosi taoni bâ tana ke liu. Me ti vaga kamu reia ke vano kale saikesalia na vera ni Bet Semes, maia nogo na papadana laka aia nogoria niqira god na Israel e molovanigita na omea seko sosongo vaga ia. Me ti vaga ke tagara, mi tana sauba igita ka donaginia laka aia e tau molovanigita na rota seko loki ia. Me laba moa tana rongona nina aqo nogo ke laba vaga ia.”

¹⁰ Migira ara nauvaganana ia: ara adikaira e ruka na buluka mara sorikaira tana terê, mara molovisua ka daleqira i vera.

¹¹ Ara molo bâ na Bokisi na Taso i kelana na terê, kolugotoa na bokisi na nununa qolu na bogu ma na tsomo i laona.

¹² Mi kaira na buluka ara ka bâ mara ka muri saikesalia na sautu e vano i Bet Semes, mara ka kakanga babâ kalina ara ka vavano, mara ka tau goto soba tania na sautu. Mi tugira na taovia tsapakae ni Pilistia ara tu tsari ka muriqira poi ara ba tsau tana vovotana kao i Bet Semes.

¹³ Mi tana dani ia migira na tinoni ni Bet Semes ara pipitsua na vuana na uiti tana poi, mi kalina ara morodato mara morosi bâ na Bokisi na Taso e maimai i sautu. Mara gini mage loki sosongo.

¹⁴ Na terê ia e maisage i laona nina uta kesa na mane ni Bet Semes, a Josua na soana, me mai tsoho i ligisana kesa na vatu loki. Migira na tinoni ara talavotâ na terê, mara labumate-sikaira na buluka, mara saukaira mala savori-kodokodo vania na Taovia.

¹⁵ Igira na Levite ara idanogo ara adiligia nina Bokisi na Taso na Taovia, kolugotoa na bokisi na nununa qolu i laona, mara molokaekaira i kelana na vatu loki. Mi muri, migira na tinoni ni Bet Semes ara savori-kodokodo mara saugotoa visana vatana segeni na kodoputsa vania na Taovia.

¹⁶ Mi tugira tsege na taovia tsapakae ni Pilistia ara tu morosi kalavatavia na omea ara naua, mi muri mara tu visutugua i Ekron tana dani nogo ia.

¹⁷ Igira na tinoni ni Pilistia ara molo bâ vania na Taovia ara tsege na nununa qolu na tsono, ngiti vangalaka agana na tsonimatena niqira sisi, taonitugira nogo na verabau ni Asdod, mi Gasa, mi Askelon, mi Gat, mi Ekron.

¹⁸ Mara molobagotoa na nununa qolu na bogu, taonitugira nogo na verabau ara tu tagaovia tugira tsege na taovia tsapakae ni Pilistia, igira na veraloki tamani baravatuna, migira goto na vera e tagara na baravatuna. Ma na vatu loki e totu i laona nina uta a Josua i Bet Semes i tana ara molokaea nina Bokisi na Taso na Taovia, aia e tototu moa i tana vaga na papadana na omea e laba tana tagu ia.

¹⁹ Mi tana maia na Taovia e labumatesigira ara vitu sangavulu na mane ni Bet Semes rongona ara tavongani morosage i laona na Bokisi na Taso. Migira na tinoni ara tangitangi rongona na Taovia e naua mara gini mate na dangana vidaqira.

Na Bokisi na Taso i Kiriath Jearim

²⁰ Mi muri, migira na mane ni Bet Semes ara tsaria, “?Asei tangomana ke tû i matana na Taovia na God tabu sosongo vaga iani? ?Iava tana igita ka ba moloa ti ke vanoligi tanigita?”

²¹ Migira ara tû, mara mologoko bâ vanigira na tinoni ni Kiriath Jearim mara tsaria, “Igira na Pilistia ara sauvisunogoa nina Bokisi na Taso na Taovia. Kamu mai ma kamu adia.”

7

¹ Migira na tinoni ni Kiriath Jearim ara mai mara kalagaia nina Bokisi na Taso na Taovia, mara adivanoa i valena kesa na mane a Abinadab na soana, aia e totu i kelana kesa na tetena. Mara moloa a Eleasar na dalena segeni nogo ia ke manetabu me ke reitutugua.

A Samuel e Tagao Tana Israel

² Nina Bokisi na Taso na Taovia e totu oka sosongo i Kiriath Jearim, gana ngongo e rukapatu na ngalitupa. Mi tana tagu popono ia, migira na tinoni ni Israel ara ngangaidato vania na Taovia ke sangagira.

³ Ma Samuel e tû, me tsarivanigira na tinoni ni Israel, “Ti vaga amu ngao mananâ na pilovisubâtugua i konina na Taovia tana tobamui popono, ma nimui aqo kamu tsoniligigira sui nigira god na veratavosi, ma na nununa lê na god daki ko Astarte. Kamu sausegenimui vanisaikesalia na Taovia, maia segeni moa kamu samasama vania, me sauba aia ke laumaurisigamu tania na limaqira igira na Pilistia.”

⁴ Mi tana, migira na tinoni ni Israel ara tsoniligigira na nununa a Baal ma ko Astarte, mara samasama vania moa na Taovia.

⁵ Mi muri, maia Samuel e mologoko vanigira na tinoni sui tana Israel kara ba saikolu i Mispa, me tsarivanigira, “Inau sauba kau nongia na Taovia vanigamu i tana.”

⁶ Me vaga ia, migira sui ara saikolu i Mispa. Mara soa na kô mara getua i matana na Taovia ngiti sausau vania, mara tsonivitoaqira segeni tana dani popono ia. Mara tsaria, “Igami ami sasi sosongo nomoa vania na Taovia.” Mi Mispa nogo aia Samuel e molo gotolia niqira vaiganigi igira na tinoni ni Israel.

⁷ Mi kalina igira na Pilistia ara rongomia laka igira na Israel ara saikolu nogo i Mispa, mi tana mi tugira tsege na taovia tsapakae ni Pilistia ara tû, mara tu vano kolugira tu niqira alaala na mane vaumate na labuaqira na Israel. Mi kalina igira na Israel ara rongomia na omea vaga ia, ara gini matagu loki sosongo,

⁸ mara tsarivania a Samuel, “Ko nongikakaia na Taovia nida God ke maurisigita tania na limaqira na Pilistia.”

⁹ Ma Samuel e labua kesa na sipi vaolu, me kodo poponoa vaga na savori-kodokodo vania na Taovia. Mi muri, maia e nongia na Taovia ke sangagira na Israel, ma na Taovia e rongomia nina nonginongi.

¹⁰ Mi kalina a Samuel e savoria moa na kodop-utsa ia, migira na Pilistia ara alamai ginigira. Mi tana tagu tsotsodo nogo ia, ma na gokona na Taovia e poda loki tû i gotu i baragata me

utusigira. Mara gini matagu loki sosongo mara tavongani taposasa bamai lê mara viri tsgo saranga.

¹¹ Migira na Israel ara alatsunamai talu i Mispa mara takuvi tsarigira na Pilistia me varangi kara ba tsau i Betkar, mara labumatesigira babâ moa i sautu.

¹² Mi muri, ma Samuel e adia kesa na vatu, me turuvagina i ka levugaqira i Mispa mi Sen me tsaria, “Na soana na vatu iani na Vatu na Sasanga, rongona na Taovia aia e sangagita babâ me tsau mai nogo ieni.”

¹³ Vaga ia, migira na Israel ara tulusigira na Pilistia, ma na Taovia e tukapusigira kara tau goto sagemai i laona niqira butona na kao na Israel tana tagu popono a Samuel e tagao tana Israel.

¹⁴ Migira sui pipi na vera ara launogoa igira na Pilistia i ka levugaqira i Ekron mi Gat, ara sauvisugira tugua vanigira na Israel, me vaga ia, migira na Israel ara adivisutugua pipi niqira butona na kao. Mi tana e gini laba na goto ma na rago ka levugaqira na Israel ma na Kanaan.

¹⁵ A Samuel e tagaovigira na Israel tana maurina popono.

¹⁶ Mi laona pipi na ngalitupa aia ke tsgovia i Betel, mi Gilgal mi Mispa, mi laoqira na vera girani aia ke gotolia niqira vaiganigi na tinoni.

¹⁷ Mi muri, ti aia ke visutugua i verana i Rama, mi tana goto ke aqo tana pede gotoliaqira na tinoni ni Israel. Me logoa i tana kesa na belatabu vania na Taovia.

8

Na Tinoni Ara Ngaoa Ke Kesa Niqira Taovia Tsapakaē

¹ Mi kalina a Samuel e tuqatuqa nogo, maia e molokaira ruka na dalena kara ka lia na manepede tana Israel.

² A Joel na asana na dalena botsa ida, ma Abija na asana na muritibaka; mi kaira ara ka manepede i Beerseba.

³ Mi kaira ara ka tau saikesa naua na aqo dou vaga e naua ka tamaqira; ara ka gini boe moa na kavogolo, mara ka tamigotoa na adiqolona na sanga kesa tabana tana pede.

⁴ Mi tana, migira sui na ida tana Israel ara saimai, mara vano i Rama i konina a Samuel

⁵ mara ba tsarivania, “Reia, kalina ia igoe o tuqatuqa nogo, mi kaira na dalemu ara ka tau saikesa muria nimu sasaga dou igoe. Bâ, mi kalina ia, e dou ti ko vilia kesa ke taovia tsapakaē vanigami, ma kami gini tamanina ni-mami taovia tsapakaē vaga ara tamanina igira na vera tavosi.”

⁶ Maia Samuel e tau saikesa rongomingaoa kalina igira ara tsarivania, “E dou ti ko vilia kesa ke taovia tsapakaē vanigami.” Maia e nonginongi vania na Taovia.

⁷ Ma na Taovia e tsarivania, “Ko rongomia moa pipi na omea sui kara tsarivanigo na tinoni girani. Rongona e tau igoe ara sove tanigo, inau nogo ara sove taniau mara tau ngaoa kau taovia tsapakaē vanigira.

⁸ Eo, e tuturiga mai nogo i sau kalina inau au adirutsumigira tania na Ejipt, migira ara

piloligi taniau mara ba samasama vanigira na god tavosi; mi kalina ia igira ara nauvanigo goto igoe na omea vaga ara nau sailaginia moa vaniau inau.

⁹ Me vaga ia, migoe ko rongomigira rago, mo ko parovatavigira kakai nomoa mo ko vuresi makalivanigira na omea sauba kara nauvanigira igira niqira taovia tsapakae.”

¹⁰ Ma Samuel e goko vanigira na tinoni ara nongia i konina kesa ke taovia tsapakae vanigira, me tsarivulagia vanigira pipi na omea sui aia na Taovia e tsarivaninogoa.

¹¹ Ma Samuel e vuresi makalidoua vanigira me tsaria, “Iani nogo sauba ke vaga na omea ke nauvanigamu kalina kamu tamanina kesa nimui taovia tsapakae. Aia sauba ke adigira sui na dalemui mane ma kara aqo vania; visana ke mologira kara aqo tana nina terê na vailabu, visana kara lia na mane gana na sage tana nina ose, migira visana kara ulo ida vanigira nina terê.

¹² Me visana sauba ke mologira kara tagaovi kaputigira kesa na toga na mane vaumate, me ke visana kara tagaovi kaputigira tsege sangavulu na mane. Me ke gini aqo visana tana pilokao i laona nina uta, ma kara tsurivia nina omea tsukatsuka, ma kara aqosigira na sagore gana na vailabu ma na vangana nina terê.

¹³ Migira na dalemui daki sauba aia ke mologira kara aqosivania na mona sisigini dou, ma kara kukigana, ma kara buloa gana bredi.

¹⁴ Aia sauba ke adiligi tanigamu nimui uta dou bâ, ma nimui uta na uaeni, ma nimui suguna

na gai na olive, me ke tusuvanigira nina mane sasanga.

¹⁵ Maia sauba ke adia na sangavulunina turina nimui sila ma na vuana nimui uaeni, me ke sauvanigira nina mane sasanga, migira goto nina maneaqo tavosi.

¹⁶ Maia sauba ke aditamanina goto nimui tinoni aqo igamu, ma nimui buluka dou bâ, ma nimui asi, me ke mologira kara aqo vania.

¹⁷ Maia sauba ke aditamanina goto na sangavulunina turina nimui sipi. Migamu segenimui goto sauba kamu lia sui nina tseka aia.

¹⁸ Mi kalina ke laba na tagu vaga ia, migamu sauba kamu ngangaidato vania na Taovia tana rongona na omea e nauvanigamu nimui taovia tsapakae, aia igamu segenimui nogo amu vilia, mi tana maia na Taovia e utu lelê ke rongomigamu.”

¹⁹ Migira na toga ara tau goto gini boe na omea a Samuel e tsarivanigira, mara tsaria moa, “! Tagara! Igami ami ngaoa nomoa ke kesa ke taovia tsapakae vanigami,

²⁰ rongona igami kami gini vaga igira na puku tavosi sui, kolua kesa nimami taovia tsapakae segeni ke tagaovigami me ke ida vanigami tana vailabu.”

²¹ Ma Samuel e rongomia pipi sui na omea igira ara tsaria, me tû me ba tsarivania na Taovia.

²² Ma na Taovia e tsarivania a Samuel, “Ko naua moa na omea igira ara kilia, mo ko moloa ke kesa ke taovia tsapakae vanigira.” Mi muri, ma Samuel e tsarivanigira na mane sui ni Israel kara visutugua i veraqira.

9

A Saul e Tsodoa a Samuel

¹ Mi tana tagu ia e totu kesa na mane a Kis na soana, aia e tinoni loki tana verana me tamani qolo sosongo. Maia e talumai tana puku konina a Benjamin; maia na dalena a Abiel ma na tutuana a Seror, me totu tana vungu konina a Bekorat, aia na turina na duli konina a Apia.

² Maia e tamanina kesa na dalena mane, a Saul na asana, aia e kesa na mane vaolu rerei dou sosongo, me katsi liusigira sui goto na mane tavosi ni Israel, me uluvao laka goto na rereina.

³ Me kesa dani me visana nina asi a Kis ara vano ao sosongo mara ba nanga, te aia e tû me tsarivania a Saul, “Ko adia kesa na maneaqo me ke dulikolugo, ma kamu ka ba lavegira na asi gira.”

⁴ Mi kaira ara ka liu tsapatugu bâ tana kao vungavungaga ni Ephraim, mi tana butona kao ni Salisa, mara ka tau tsodogira. Mara ka liu bâ goto tana butona kao ni Saalim, migira na asi ara tagara goto i tana. Mi muri, mara ka liu tsapatugu bâ tana vovotana kao ni Benjamin, mara ka tau goto reigira i tana.

⁵ Mi kalina ara ka ba tsau tana butona kao ni Sup, ma Saul e tsarivania nina maneaqo, “Ida ma ka visu moa i vera, rongona na tamaqu sauba ke gini boe gini kaita liusigira bâ nina asi.”

⁶ Ma nina maneaqo e tsarivania, “!Pitu talu! I laona na vera iani e totu kesa na manetabu ara kukuni tanisosongolia, rongona pipi sui na omea aia e katevulagia ara laba vaga nogo aia e tsaria. Ida ma ka bâ i konina, e tau utu ti aia ke

tsarivanikaita iava i tana ka ka ba reigira na asi gira.”

⁷ Ma Saul e veisuâ, “?Ma ti kaita ka bâ i konina, ma nagua sauba ka saovania? ?E tagara goto sa mutsa ke totuvisu i laona ka nida lapa, me laka o tamanina sa omea i konimu tugua kaita ka ba saovania?”

⁸ Ma na maneaço e gokovisu vania me tsaria, “E kesa moa na tavina na siliva i koniqu. Me sauba kau saovania, mi tana sauba aia ke tsarivulagi vanikaita iava i tana ka ka tsodogira na asi.”

⁹⁻¹¹ Ma Saul e tsarivania, “!E dou! !Ida ma ka vano kaita!” Mi tana mi kaira ara ka tû, mara ka ba sage i laona na vera ia tana e totu na manetabu. Mi kalina ara ka dadato moa tana tetena na vano tana vera ia, mara ka ba tsodogira visana na baka daki ara tsutsuna mai na vano sao kô. Mi kaira ara ka veisuagira na baka daki, “?Laka e totu moa i vera aia na mane momoro?”

Mi tana tagu ia na propete ara soaginia na mane momoro, mi kalina ti ke kesa ke ngaoa na veisuana sa omea i konina God, maia sauba ke tsaria, “Ida ma ka vano i konina na mane momoro.”

¹²⁻¹³ Migira na daki ara tsarivanikaira, “Eo, i tana moa aia. Aia e vasini ba dadato moa. Me ti vaga kamu ka ba tsatsaku me tau utu kamu ka ba tsodoa i matsapana na vera ia. Aia e mai rongona igira na tinoni ara ngaoa kara sauva niqira savori tana belatabu i kelana na tetena, me utu kara tuturiga na mutsa poi ke labamai aia me ke tabu talua na vangana na savori. Ma ti kamu ka vano nogo kalina ia, me sauba kamu ka ba tsodonogoa ti kara tuturiga na mutsa.”

14 Bâ, mi kaira a Saul ma nina maneaço ara ka babâ moa i sautu, mi kalina ara ka ba tsau varangisia na matsapana na vera, mara ka reia a Samuel e ruțsu tsunamai laka ke vano tana nauna na mani samasama.

15 Mi tana dani idavia na maiana a Saul, maia na Taovia e tsarivaninogoa a Samuel,

16 “Ke dani tana tagu vaga nogo kalina ia, inau sauba kau molo bâ vanigo kesa na mane tana puku konina a Benjamin; mau ngaoa igoe ko ninaginia na mona i lovana, me ke lia niqira tagao niq̄u tinoni ni Israel, me sauba aia nogo ke laumaurisigira tania na limaqira na Pilistia. Inau au morosinogoa niqira rota niq̄u tinoni, mau rongomigotoa niqira ngangaidato vaniau gana kau sangagira.”

17 Mi kalina a Samuel morosi bâ a Saul e maimai i sautu, ma na Taovia e tsarivania, “Iani nogoria na mane inau au tsarinogoa vanigo. Maia nogo sauba ke tagaovigira niq̄u tinoni.”

18 A Samuel e tutu moa i ligisana na matsapana na vera, ma Saul e ba laba i konina me veisua, “?Ko tsarivaniau iava e totu na mane momoro?”

19 Ma Samuel e tsarivania, “Inau nogoria na mane momoro. Kamu ka ida vano tana nauna na mani samasama. I dani eni au ngaoa i kagamu sui kamu ka mutsa koluau inau. Me ke matsaraka ke dani ti kau nusi vanikagamu na rongona ka nimui veisua, ma kau molokagamu kamu ka vano.

20 Ma na asi gira, igira ara nanga tolu nogo na dani e puts̄i, kamu ka laka na boeginiaqira. Ara reivulagigira nogo. ?Me laka asei vaga ia ara ngao sosongolia igira na toga ni Israel?

Igoe nogoria, kolugira na vungu i konina na tamamu.”

²¹ Maia Saul e tsarivania, “Inau au talumai tana puku konina a Benjamin, maia na puku ia e tetelo liuliu bâ i laona na Israel, ma na vungu i konina na tamaqu e tau na vungu tangirongo i laona na puku ia. ?Egua ti o goko vaga vaniau inau?”

²² Maia Samuel e adikaira a Saul ma nina maneago i laona kesa na voki loki i tana ara totu nogo tolu sangavulu na tinoni igira ara soagira nogo kara sanga na mutsa, me molokaira tana ka sasaqira dou i nago.

²³ Ma Samuel e tsarivania aia e vangarau mutsa, “Ko adimaia na turina na velesina sabo aia inau au tsarinogoa vanigo ko mololigi pituau.”

²⁴ Maia na tinoni e vangarau mutsa e adimaia na paparina dou bâ na arana, me ba moloa i matana a Saul. Ma Samuel e tsaria, “!De! Iani nogo na paparina au mololakâ vanigo. Ko gania. Inau nogo au mololigia agana igoe ko gania kalina ia kolugira na tinoni au vailivugira kara sanga na mutsasai.”

Mi tana dani ia, ma Saul e mutsa kolua a Samuel.

²⁵ Mi kalina ara mololea tana nauna na mani samasama mara tsuna bâ tana verabau, migira ara ba vangaraua kesa na nige vania a Saul i kelana na vale i gotu tana e atsa,

²⁶ maia e maturu tana.

A Samuel e Ninaginia A Saul na Mona Tabu

Mi tana matsaraka rovorovo, maia Samuel e ba galisia a Saul me tsarivania, “Ko tû, kalina nogo

ia na tagu dou vanigo nogo ko vano.” Maia Saul e mamata, ma Samuel e dulikolua tsau bâ tana matsapana na vera.

²⁷ Mi kalina ara tu ba tsau i tana, ma Samuel e tsarivania a Saul, “Ko tsarivania nimu maneaqo ia ke ida bâ talu.” Ma na maneaqo ia e mololekaira, ma Samuel e tsarivania a Saul, “Ko pitu talu ieni, minau sauba kau turupatu vanigo na omea God e tsaria.”

10

¹ Mi muri, ma Samuel e adia kesa na tosu na oela na olive i laona me getu bâ i lovana a Saul, me domia me tsarivania, “Na Taovia e ninaginigo na oela iani na papadana igoe ko taovia tsapakae vanigira na tinoni ni Israel. Migoe sauba ko tagaovigira nina tinoni, mo ko laumaurisigira tania na limaqira gaqira gala. Iani nogo ke ngiti papadana vanigo laka na Taovia nogo e viligo ko tagaovigira nina tinoni:

² Kalina igoe ko mololeau i dani eni, migoe sauba ko ba tsodokaira ruka na mane ligisana na vatulumana ko Ratsel i Selsa tana vovotana kao ni Benjamin. Mi kaira sauba kara ka tsarivanigo laka igira na asi igoe o lavegira ara tsodogira nogo, mi kalina ia ma na tamamu e tau nogo boeginigira nina asi, maia e boeginigo moa igoe, me totu matengana moa na veiswana, “?Sauba kau naukoegua ti kau reitugua na dalequ?”

³ Mo ko tû tana mo ko vano poi ko ba tsau tana gai tabu i Tabor, mi tana sauba ko tsodotugira goto ara tu tolu na mane ara tu vano na sauana na savori-kodoputsa vania God i Betel. Me kesa tu vidaqira sauba ko reia ke raqatugira tolu na

dalena na naniqoti, me kesa ke adiadi e tolu na bulona na breidi, ma na tolunina ke tangolia kesa na todo na uaeni i laona.*

⁴ Mi tugira sauba kara tu soadougo ma kara tu tusuvanigo ke ruka na bulona na breidi, migoe nimu aqo ko adikaira.

⁵ Mi muri, migoe sauba ko ba dato tana nina Tetena God i Gibeia i tana ara totu igira na Pilistia. Mi matana na veraloki ia, sauba igoe ko tsodoa kesa na alaala na propete ara tsunamai, ara talu tana peotabu i kelana na tetena, me kesa na alaala na tinoni ara idavigira mara taia niqira itai tatangi ma na kuku, ma niqira tuqulu, mara uvia niqira uete. Migira na propete ara gagavai mo ko rongomigira kara gini gogokodato tana asana na Taovia.

⁶ Mi tana sauba ke tavongani totuvigo nina tarunga na Taovia, mo ko sangagira na propete na gavai ma na gini goko tana asana na Taovia, me sauba ko vatsangia laka e oli nimu sasaga, mo ko lia vaga kesa segeni tinoni.

⁷ Mi kalina kara laba vanigo na omea girani, migoe ko naua na omea igoe o padâ e dou vanigo na nauana, rongona na Taovia aia nogo sauba ke totu kolugo.

⁸ Migoe ko idavaniau bâ i Gilgal, mi tana sauba kau tsodogo ma kau savorigira visana na savori-kodokodo ma na kodoputsa tangomana na tinoni kara ganipatâ na turina. Mi tana ko pipitu i laona ke vitu na dani, poi tsau kalina inau kau ba laba

* **10:3 10:3** “todo na uaeni” Aia e kesa na vatana na todo ara aqosiginia na kokorana na omea tuavati mara dona na molo uaeni i laona.

ma kau tsarivanigo nagua goto ko naua.”

⁹ Mi kalina a Saul e pilo laka ke mololea a Samuel, ma God e sauvania a Saul na sasaga vaolu. Me pipi sui na omea a Samuel e katevania a Saul ara laba sui tana dani nogo ia.

¹⁰ Mi kalina kaira a Saul ma nina maneaqo ara ka ba tsau i Gibeá, me kesa na alaala na propete ara mai tsodoa i sautu. Ma nina tarunga God e tavongani totuvia a Saul, maia e sangagira na gavai ma na gogokodato tana asana na Taovia.

¹¹ Migira na tinoni ara donaginia a Saul i sau ara reia aia e naua na omea vaga ia mara gini vaiveisuagi mara tsaria, “?Nagua vaga e laba vania na dalena a Kis? ?Laka a Saul e lia goto kesa na propete?”

¹² Me kesa na mane e totu tana e veisua, “?Laka aseí vaga na tamaqira igira na propete tavosi gira?” Aia nogo na pukuna na gokotabana, “?Laka a Saul e lia goto kesa na propete?”

¹³ Mi kalina a Saul e sui na gogokodato tana asana na Taovia, maia e bâ tana peotabu e totu i gotu tana tetena.

¹⁴ Me kesa na niana a Saul e totu tana, maia e reikaira a Saul ma nina maneaqo me veisuakaira, “?Iava vaga amu ka talu kagamu?”

Ma Saul e tsarivania, “Kagami ami ka lavegira nimami asi. Mi kalina ami ka tau reigira mami ka vano saviliu moa i konina a Samuel.”

¹⁵ Ma na niana a Saul e veisuâ, “?Ma nagua e ba tsarivanikagamu ia?”

¹⁶ Ma Saul e tsarivania, “Aia e tsarivanikagami laka visana tinoni ara tsodogira nogo na asi gira.” Ma Saul e tau moa tsarivulagi vania na niana na

omea a Samuel e tsarivania tana rongona aia ke lia na taovia tsapakae.

Ara Molokaea a Saul Ke Lia Niqira Taovia Tsapakae

¹⁷ Ma Samuel e soasaigira na tinoni kara saikolu i matana na Taovia i Mispa

¹⁸ mi tana aia e tsarivanigira, “E vaga iani nina goko na Taovia na God ni Israel, ‘Inau nogo au adirutsumigamu tania na Ejipt, mau laumaurisigamu tania na limaqira na tinoni ni Ejipt, me tanigira sui goto na tinoni ara bingi sekoligamu.

¹⁹ Inau nimui God, inau nogo au laumaurisigamu tanigira pipi sui nimui rota ma na omea utugana vanigamu, eo, mi dani eni igamu amu sove taniau inau, mamu tû mamu nongiau kau sauvanigamu ke kesa nimui taovia tsapakae. E dou moa, mi kalina eni kamu saimai i matana na Taovia pipi tinoni tana nina puku ma nina duli.’ ”

²⁰ Ma Samuel e mologira pipi na puku kara mai varangi, ma na Taovia e vililigia na puku konina a Benjamin.

²¹ Mi muri, ma Samuel e mologira pipi na duli tana puku konina a Benjamin kara mai i nago, ma na Taovia e vililigia na vungu i konina a Matri. Mi muri, migira sui na mane tana vungu i konina a Matri ara mai i nago, ma na Taovia e vililigia a Saul na dalena a Kis. Migira ara lalavea, mi kalina ara tau nogo reia aia,

²² migira ara tû mara veisuâ na Taovia, “?Laka e tau goto totu ke kesa segeni ieni?”

Ma na Taovia e tsarivanigira, “A Saul ri tagaria, e ba taopoi i laoqira na boli gira.”

²³ Migira ara ulo bâ mara adimaia a Saul, mara mai moloa i mataqira na toga, mi kalina aia e tû i laoqira mara reia laka aia e katsi liusigira bâ na tinoni sui tavosi.

²⁴ Ma Samuel e tsarivanigira na tinoni, “!Iani nogoria na mane aia na Taovia e vilinogoa! Me tagara goto ke kesa vidada gita ke atsalina aia.”

Migira sui na toga ara guloki mara tsaria, “!Ke mauri oka na taovia tsapakae!”

²⁵ Mi tana ma Samuel e vuresi makalivanigira na toga gana susuliga ma nina aqo na taovia tsapakae, mi muri maia e maretsunagira nina goko sui girani i laona kesa na papi, me moloa na papi ia i laona kesa na nauna tabu. Mi muri, maia e ketsaligira na toga kara visu sui i veraqira.

²⁶ Maia goto a Saul e visutugua i Gibea verana, me kesa na alaala na mane susuliga aia God e molonogoa na sasaga dou tana tobaqira, ara dulikolua a Saul.

²⁷ Migira visana na tinoni e tabaru niqira sasaga ara tsaria, “? Sauba ke laumaurisi koeguanigita igita na mane iani?” Migira ara peâ moa a Saul mara tau goto adibavania sa vangalaka.

11

A Saul e Tulusigira na Amon

¹ Gana ngongo kesa na vula i muri, ma Nahas na taovia tsapakae ni Amon e raqagira nina mane vaumate, mara maiginia na vera ni Jabes

tana butona kao ni Gilead mara tupolia. Migira sui na mane ni Jabes ara tsarivania a Nahas, “Ko naua kesa na vekesai gana na rago kolugami, migami sauba kami tamirago vanigo ko taovia vanigami.”

² Ma Nahas e tsarivanigira, “Eo, sauba inau kau naua kesa na vekesai gana na rago kolugamu, ti vaga igamu kamu tamivaniau kau nauvanigamu talu kesa na omea: Inau sauba kau putsuliligia na matana madoa pipi vidamui, mi tana nauvaganana ia inau kau gini paluvangamaqira na Israel popono.”

³ Migira na tinoni loki ni Jabes ara tsarivania, “Ko molovanigami talu ke vitu na dani, ma kami mologira nimami mane adigoko kara liu i laona na Israel popono. Me ti vaga ke tagara goto ke kesa ke ngaoa na sangaamami, mi tana ti igami kami molo segenimami i limamu igoe.”

⁴ Migira niqira mane adigoko ara ba laba i Gibeia i tana e totu a Saul. Mi kalina na mane adigoko ara turupatuna na omea ia vanigira na tinoni, migira ara padasavi loki sosongo mara tuturiga na ngangai.

⁵ Ma Saul e vasini moa e visumai talu tana nina uta kolugira nina buluka na aqo, maia e rongomigira ara viri ngangai me veisuagira, “? Nagua sagata e laba? ?Egua te ara viri ngangai sui na tinoni?” Migira ara turupatuna vania na omea vaga igira na mane adigoko ni Jabes ara tsarivanigira.

⁶ Mi kalina a Saul e rongomia na omea vaga ia, ma nina tarunga God e totuvia, maia e kore loki sosongo.

⁷ Me tû, me adikaira ruka nina buluka na aqo, me parivotakaira, me mologira visana nina mane adigoko kara kalagaia na paparina, ma kara liu i laona na kao popono ni Israel, ma kara parovatavigira na tinoni vaga iani: “!Asei vidamui moa ti ke tau tsari ka muriqira kaira a Saul ma Samuel tana vailabu, me sauba kara nauvaganana vania iani nina buluka!”

Mi kalina na tinoni ara rongomia na goko vaga ia, migira ara mataguni sosongolia na Taovia. Mi tana, migira sui lakalaka ara saimai, me tagara goto ke kesa vidaqira ke totuvisu.

⁸ Maia Saul e soasaigira i Besek: migira sui kolu ara gana ngongo 300,000 na mane ni Israel, mara 30,000 na mane ni Juda.

⁹ Mara tsarivanigira na mane adigoko ni Jabes, “Kamu tsarivanigira nimui tinoni laka idavia na niasovota ke dani, igami sauba kami laumaurisigamu.” Mi kalina igira na tinoni ni Jabes ara rongomia na goko vaga ia, mara mage loki sosongo,

¹⁰ mara tsarivania a Nahas, “Eo, ke dani nogo sauba igami kami molo segenimami i limamu igoe, mo ko nauvanigami nagua moa igoe o pada ko naua.”

¹¹ Mi tana bongi nogo ia, maia Saul e votagira nina mane vaumate i laona e tolu na alaala, mi tana matsaraka rovorovo dani ngana, migira ara ulo ba tsaku tana ara totu igira na Amon, mara labugira. Mi kalina e tsau tana niasovota, migira ara labumatesigira sui nogo. Migira moa visana vidaqira na Amon ara tau mate, mara viri tsogo saranga bamai, pipi kesa vidaqira e tsogo

segenina.

¹² Mi tana, migira na toga ni Israel ara tsarivania a Samuel, “?Iava igira na tinoni ara tsaria laka a Saul e tau tugua ke lia nida taovia tsapakae? !Ko molomaigira i limamami igami, ma kami labumatesigira!”

¹³ Ma Saul e tsaria, “Tagara ke tau mate ke kesa i dani eni, rongona i dani eni nogo aia na Taovia e laumaurisia na Israel.”

¹⁴ Ma Samuel e tsarivanigira, “Ida gita ma ka vano sui i Gilgal, ma ka tabetugua a Saul vaga nida taovia tsapakae.”

¹⁵ Bâ, migira sui ara vano i Gilgal, mi tana i matana na Taovia ara tsarivulagitugua laka ara tabea a Saul vaga niqira taovia tsapakae. Mara tû mara savorigira na kodoputsa tangomana na tinoni kara ganipatâ na turina, maia Saul kolugira na tinoni sui ni Israel ara magemage loki.

12

Nina Goko Parovata a Samuel Vanigira na Toga

¹ Mi muri, maia Samuel e tû, me goko vanigira na tinoni ni Israel me tsaria, “Inau au naunogoa na omea igamu amu nongia i koniqu. Inau au molonogoa vanigamu kesa nimui taovia tsapakae ke tagaovigamu.

² Me tû kalina ia me ke bâ, aia nogo ke ida vanigamu. Minau au tuqatuqa mau senge nogo, mi kaira ruka na dalequ mane ara ka totu kolugamu. Inau au ida vanigamu nogo tuturiga kalina au vavaolu moa me tsau mai i dani eni.

³ Bâ, mieni inau. Me ti vaga inau au nausekoli vanigamu nogo sa omea, mi kalina nogo ia igamu kamu tsari malemalea vaniau i matana na Taovia, mi matana goto nimui taovia tsapakae aia na Taovia e vilinogoa. ?Bâ, me laka inau au tavongani aditamaniqu nina buluka se nina asi ke kesa? ?Me laka au peqoa se au bingi sekolia ke kesa vidamui? ?Me laka sa dani au taminogoa kau adiqolona na sanga kesa tabana tana pede? Me ti vaga inau au naunogoa sa vidaqira na omea vaga girani, me dou kamu tsarivaniau kalina ia, minau sauba kau tuguvisu vanigamu na omea au adinogoa.”

⁴ Migira na toga ara gokovisu vania mara tsaria, “Tagara, igoe o tau vati peqogami, se ko bingi sekoligami; mo tau goto tavongani aditamanimu sa nina omea ke kesa.”

⁵ Ma Samuel e tsarivanigira, “Na Taovia ma na taovia tsapakae aia e vilinogoa ara ka sanga na rorongono i dani eni, laka igamu nogo amu tsaria laka amu tau reia sa omea seko kau naua vanigamu.”

Migira ara tsaria, “Eo, na Taovia nogo aia e sangâ na rongomiana nimami goko.”

⁶ Ma Samuel e goko babâ moa me tsarivanigira, “Na Taovia aia segenina nogo e vilikaira a Moses ma Aaron i sau, maia goto nogo e adirutsumigira na mumuamui tania na Ejipt.

⁷ Mi kalina ia, ma kamu totu dodo moa, minau kau goko matamui i matana na Taovia, ma kau kateli vanigamu tana rongona nina aqo loki aia na Taovia e naugira, gana aia ke maurisiginigamu migira goto na mumuamui.

⁸ Mi kalina a Jakob kolugira nina tamadale ara vano i Ejipt, migira na tinoni ni Ejipt ara bingi sekoligira. Migira na mumuamui ara ngangaidato vania na Taovia ke sangagira, maia e molokaira a Moses ma Aaron kara ka ba sangagira. Mi kaira nogo ara ka adirutsumigira tania na Ejipt, mara ka mai mologira tana kao iani.

⁹ Migira na tinoni ara padale saikesalia na Taovia niqira God. Bâ, maia e tû, me tamivani-gira na Pilistia ma na taovia tsapakae ni Moab, maia goto a Sisera aia na taovia tagao vanigira nina mane vaumate a Jabin na taovia tsapakae ni Hasor, kara vailabu kolugira na mumuamui ma kara tuliugira.

¹⁰ Mi muri, mara ngangaidato vania na Taovia rongona aia ke sangagira, mara tsarivania, 'Taovia, igami ami sasi sosongo nomoa rongona ami piloligi tanigo igoe, mami ba samasama vanigira na titinonina a Baal ma ko Astarte. Ami nongigo Taovia ko laumaurisigami tanigira gamami gala, migami sauba kami samasama vanigo moa igoe!'

¹¹ Maia na Taovia e molovanigira a Gideon, mi muri a Barak, mi muri a Jepta, mi muri tsotsodo inau. Me pipi kesa tu vidamami tugami ami tu laumaurisigamu tania na lima qira gamui gala, migamu amu gini totu tana goto ma na rago.

¹² Mi kalina amu reia laka a Nahas na taovia tsapakae ni Amon e vangaraunogoa ke maiginigamu, migamu amu tû, mamu tsarivaniau, 'Igami ami ngaoa ke kesa nimami taovia tsapakae ke tagaovigami.' Mi tana migamu

amu sove tania na Taovia nimui God ke taovia tsapakae vanigamu.

13 “Bâ, miani nogo nimui taovia tsapakae amu vili segenimui; aia igamu segeni nogo amu nongia God ke sauvanigamu. Eo, mi kalina ia, ma na Taovia e saunogoa vanigamu.

14 Me ti vaga igamu kolugotoa nimui taovia tsapakae, kamu kukuni tania na Taovia nimui God ma kamu totukakai i konina, ma kamu aqo vania, ma kamu rongomangana aia, ma kamu muridougira nina ketsa, me sauba ke dou vanigamu na omea sui.

15 Me ti vaga igamu kamu tau rongomangana na Taovia ma kamu tau murigira nina ketsa, maia sauba ke piloligi tanigamu kolugotoa nimui taovia tsapakae.

16 Me vaga ia, ma kamu tutu moa i tana amu totu, me sauba kamu reia na omea loki na Taovia sauba ke naua.

17 ?Amu dona laka e tau na tagu na usa kalina ia ne? Me atsa moa ti e tau na tagu na usa, minau sauba kau nongia na Taovia ke molotsunamai na quluqulu ma na usa loki. Mi kalina kamu reia ke laba vaga ia, migamu sauba kamu reigadovia laka amu sisi loki sosongo vania Taovia, kalina igamu amu nongia aia ke molovanigamu ke kesa segeni ke taovia tsapakae vanigamu.”

18 Mi tana ma Samuel e nonginongi, mi tana dani nogo ia na Taovia e molomaia na quluqulu ma na usa loki. Migira sui na toga ara mataguni sosongolikaira na Taovia ma Samuel,

19 mara tû mara tsarivania a Samuel, “Kiki taovia, ko nongia na Taovia nimu God ke galu-

vegami ma kami tau mate. Kalina ia, igami ami reigadovia laka ami pabogotoa bâ nimami sasi tavosi sui kalina ami nongia aia ke moloa ke kesa ke taovia tsapakae vanigami.”

²⁰ Ma Samuel e tsarivanigira, “Kamu laka moa na matagu. Atsa moa ti igamu amu naua na omea seko sosongo vaga ia, ma kamu laka moa na piloligi taniana na Taovia, ma kamu aqovania moa tana tobamui popono.

²¹ Ma kamu laka goto na pilo bâ i koniqira na god peropero; igira e utu saikesa kara sangagamu se kara maurisigamu, rongona igira ara tau mana.

²² Na Taovia e gini vatsa me vekenogoa laka e utu goto ke piloligi tanigamu, rongona tana nina padangao segeni nogo ia te aia e viligamu mamu lia nina tinoni segeni.

²³ Minau, e utu saikesa kau sasi i matana na Taovia ma kau mololea na nonginongi vaniamui igamu. E utu. Sauba nomoa kau sasanigamu babâ moa na muriana na omea e goto me ulagana kamu naua.

²⁴ Kamu rongomimangana na Taovia, ma kamu aqodou vania tana tobamui popono. Kamu padavisutugua na omea loki sosongo aia e naugira nogo vanigamu.

²⁵ Me ti vaga igamu kamu totu matengana na sasi babâ moa, maia sauba ke tû me ke mate-sigamu sui kolugotoa nimui taovia tsapakae.”

13

Ara Vailabugi Kolugira na Pilistia

¹ A Saul e ... * na ngalitupana kalina aia e lia na taovia tsapakae, maia e taovia tsapakae tana Israel i laona e ... † me ruka na ngalitupa.

² Maia Saul e viligira moa tolu na toga na mane vaumate. E tangolivisugira ara ruka na toga vidaqira kara totu kolua aia i Mikmas mi tana kao vungavungaga ni Betel, me molovanogira i Gibeia e kesa na toga na mane kolua a Jonatan na dalena, tana niqira butona kao na puku konina a Benjamin. Migira sui na mane tavosi, a Saul e molovisugira lê i vera.

³ Ma Jonatan ma nina alaala ara baginigira na Pilistia i Geba, mi tana aia e labumatesia niqira taovia tagao na mane vaumate. Ma na turupatuna ia e saranga bamai i laoqira na Pilistia. Ma Saul e tû, me mologira nina mane adigoko kara uvia niqira tavuli i laona na vera popono, ma kara soagira na Hibu ru kara mai sangagira na vailabu.

⁴ Migira ara turupatuna vanigira na tinoni sui tana Israel laka a Saul e labumatesinogoa niqira taovia tagao na mane vaumate ni Pilistia, me laka igira na Pilistia ara reisavi sosongoligira. Aia nogoria na rongona ti igira na tinoni ara tami kara mai sangâ a Saul i Gilgal.

⁵ Migira na Pilistia ara saia niqira alaala agana kara labuginigira na Israel. Igira ara tamanina e tolu sangavulu toga na terê gana na vailabu,

* **13:1 13:1** Na dangana koegua na ngalitupana a Saul kalina aia e lia na taovia tsapakae e nanga tana niqira mamare igira na Hibu ru. † **13:1 13:1** “me ruka na ngalitupa” Aia e tau na totovusina na dangana na ngalitupa a Saul e taovia tsapakae tana Israel.

mara ono toga na mane gana na sage tana ose, ma niqira mane vaumate ara danga vaga moa na one i tasi. Igira ara vano i Mikmas tabana i longa i Betaven, mara vaturikaegira niqira valepolo i tana.

⁶ Mi kalina igira na Israel ara reia na alaala loki vaga ia ara maiginigira, ara gini matagu loki sosongo, mara tû mara tsogo mara ba taopoi i laoqira na vatuluma ma na baba loki tana maragova, mi levugaqira na vatu loki, mi laoqira na qilu loki ma na tuvuu ara totu tana nauna ia.

⁷ Mara visana vidaqira ara savu bâ tabana na Kô Jordan, tana vovotana na kao ni Gad mi Gilead.

Maia Saul e totuvisu moa i Gilgal, migira na tinoni ara totu kolua i tana ara matagu loki mara gagariri.

⁸ Ma Saul e pipitua a Samuel i laona e vitu na dani, vaga nogo a Samuel e ketsalia ke naua, ma Samuel e tau vati mailaba moa i Gilgal. Mi tana, migira na tinoni ara tuturiga na vanoligi taniaa a Saul.

⁹ Maia Saul e tû me tsarivanigira, “Kamu adimai vaniau inau na vangana na savori-kodokodo, ma na vangana goto na kodoputsa tangomana na tinoni kara ganipatâ na turina.” Maia e tû, me ba sau na savori-kodokodo,

¹⁰ mi kalina tsotsodo aia e suilavagania na savori-kodokodo, maia Samuel e labamai. Ma Saul e ba valalea me soalakâ.

¹¹ Ma Samuel e veisuâ, “?Ma nagua vaga o naua igoe?”

Ma Saul e gokovisu vania me tsaria, “Kalina inau au reigira na tinoni ara tuturiga nogo na

vanoligi taniaqu, migoe goto o tau mailaba tana tagu igoe o titia; migira na Pilistia ara sai alaala nogo i Mikmas,

¹² bâ, mi tana minau au pada vaganana iani i tobaqu, 'Igira na Pilistia sauba kara maiginiau ieni i Gilgal, minau au tau vati nongia na Taovia ke sangaau.' Te au pada laka e dou kau savoria na kodoputsa vania na Taovia."

¹³ Ma Samuel e tsarivania, "Na omea bubulega manana igoe o naua. Igoe o tau muria na ketsa na Taovia nimu God e molovanigo. Rongona ti vaga igoe ko rongomangana aia, maia ke tamivanigo igoe migira goto na kukuamu kara botsamai i murimu, igamu kamu tagao saviliu tana Israel.

¹⁴ Mi kalina ia, migoe e utu nogo ko tagao babâ moa. Rongona igoe o petsakoe vania na Taovia, ma na Taovia sauba ke lavea ke kesa segeni na mane aia nogo ke vilia, me ke moloa ke lia na taovia tsapakae vanigira nina tinoni."

¹⁵ Ma Samuel e tû, me mololea i Gilgal me vano i Gibeata tana niqira vovotana kao igira na Benjamin.

Ma Saul e tsokogira na tinoni ara totuvisu kolua, mara gana ngongo moa ono sangatu na mane vaumate.

¹⁶ Maia Saul ma Jonatan na dalena, migira ka niqira mane vaumate ara tototu moa i Geba tana vovotana kao ni Benjamin; migira na Pilistia ara tototu i Mikmas.

¹⁷ Migira na mane vaumate ni Pilistia ara tavota tolu tana alaala, mara tû mara rutsu tania na nauna tana ara tototu, kara ba labunovotigira

na Israel: kesa na alaala e vano kalea i Opra tana butona kao ni Sual,

¹⁸ me kesa e vano kalea i Bet Horon, ma na tolunina e vano kalea tana votavota tana ara tû mara morotsuna bâ tana Poi ni Seboim, mi tana kaomate.

¹⁹ Mi tana tagu ia, me tagara goto ke kesa i laona na Israel ke gini aqo na tapala na mani aqosiana na vangana na vailabu, rongona igira na Pilistia ara padakuti matena kara utusigira na Hibru na nauana na aqo vaga ia, rongona kara tau aqosi segenia niqira isi ma niqira bao.

²⁰ Me vaga ia, ma niqira aqo igira na tinoni ni Israel kara vano i koniqira na Pilistia pipi kalina ti kara ngaoa na asaaqira niqira omea na pilokao, ma niqira gau na ovukao, ma niqira rarati ma niqira gau kekevo.

²¹ Ma na matena agana na voliginiana na asa vavangaliana na rarati, ma na aqosidoutuguana na gai gana na tudumi buluka, e kesa moa na tavina tetelo na siliva, me ruka na tavina na siliva na matena na asaaqira na omea na pilo kao ma na gau na ovukao.

²² Vaga ia, mi tana dani na vailabu ia me tagara goto ke kesa vidaqira igira na mane vaumate ni Israel ke tangolia sa isi se sa bao, kaira segeni moa a Saul ma Jonatan.

²³ Migira na Pilistia ara molovanoa kesa niqira alaala na mane vaumate kara tukapusia na matana sautu e liuputsi i Mikmas.

14

Nina Malagai a Jonatan

¹ Me kesa dani maia Jonatan e tsarivania na borau aia e kalagaivania gana sagore, “Ida kaita ma ka savu i tabana tana ara totu igira na Pilistia.” Ma Jonatan e tau goto tsarivulagia vania a Saul na tamana,

² aia e totu moa i vavana kesa na gai mutsamutsa i Migron e tau ao tania i Gibeaa; mara gana ngongo ono sangatu na mane vaumate ara totu kolua i tana.

³ Ma Ahija e totu goto i tana me sagelia na epod aia na polona na manetabu, maia na dalena a Ahitub na kulana a Ikabod, ma Ahitub aia na dalena Pinehas ma na kukuana a Eli nina manetabu na Taovia i Silo. Migira sui na mane ara tau moa donaginia laka a Jonatan e vanotanigira nogo.

⁴ Mi tana matana na sautu na liuputsi i Mikmas, i tana nina aqo a Jonatan ke liu bâ ti ke ba tsau i tana ara tototu igira na Pilistia, ara ka totu ruka tuqana na vatu tsokitsoki, kesa e tû i tabana na sautu, me kesa i tabana. Kesa ara soaginia Boses, me kesa ara soaginia Sene.

⁵ Kesa e totu tabana i vava na matana na sautu, me aro bâ vania i Mikmas, me kesa e totu tabana i ata, me aro bâ vania i Geba.

⁶ Ma Jonatan e tsarivania nina borau, “Ida kaita ma ka ka savu i tabana tana ara tototu igira na Pilistia ponotoba. Sauba ngatsu na Taovia ke sangakaita; rongona e tagara kesa na omea tangomana ke utusiginia na Taovia na sauana vanikaita na susuliga gana na tangomana, atsa moa ti igita a tsaurae lê moa.”

⁷ Ma nina borau e tsarivania, “Nagua sui moa igoe o ngaoa na nauana, inau goto sauba kau

sangago.”

⁸ Ma Jonatan e tsaria, “E doua. Kaita ka savu bâ, ma ka ka tamivanigira moa na Pilistia kara reikaita.

⁹ Ma ti vaga igira kara tsarivanikaita laka ka ka pitugira kara mai i ka konida, mi kaita sauba ka tû moa i tana ma ka ka pitugira kara mai.

¹⁰ Ma ti igira kara tsarivanikaita ka bâ i koniqira, mi tana mi kaita ka bâ moa i koniqira, rongona aia nogoria ke lia na papadana laka na Taovia e ngaoa ke sauvanikaita na susuliga gana ka ka tuliugigira.”

¹¹ Me vaga ia, mara ka tamivanigira moa na Pilistia kara reikaira. Migira na Pilistia ara tsaria, “!Morosia bâ! !Ara visana na Hibu ara rutsu tsunamai tania na baba i tana ara taopoi!”

¹² Mi muri migira ara soakaira a Jonatan ma nina borau mara tsarivanikaira, “Kamu ka datomai ieni. Igami ami ngaoa kami goko kolukagamu.”

Ma Jonatan e tsarivania nina borau, “Ko tsarimuriqu inau. Na Taovia e saunogoa vanigira na Israel na susuliga gana na tuliugigira na Pilistia.”

¹³ Ma Jonatan e taqutaqu me dato bâ, ma nina borau e tsarimurina. Mi kalina ara ka ba tsau i gotu ma Jonatan e labugira na Pilistia me tsoni pukaligira i lao, ma nina borau e labumatesigira.

¹⁴ Mi tana kesianina na vailabu mate ara ka naua kaira a Jonatan ma nina borau, kaira ara ka labumatesigira ara rukapatu na mane kesa moa tana butona tetelo.

¹⁵ Migira sui na Pilistia ara totu polipoli tana nauna ia ara viri matagu loki; migira goto na

alaala na vanga labunovoti tinoni ma na mane vaumate ara totuvisu tana ara tototu, ara matagu loki sui mara gagariri; me kakanu popono na kao, migira ara viri tsogo saranga bamai.

Na Israel Ara Tulusigira na Pilistia

¹⁶ Migira nina mane togatoga a Saul i Gibeata tana vovotana kao ni Benjamin, ara moro bâ mara reigira na Pilistia ara viri ulo saranga bamai.

¹⁷ Maia Saul e tsarivanigira nina mane, “Kamu tsokogira sui na mane vaumate, ma kamu tsodovulagia aseia e tau totu ieni.” Migira ara nauvaganana ia, mara tsodovulagia laka a Jonatan ma nina borau aia e kalagaia gana sagore, ara ka tagara i tana.

¹⁸ Maia Saul e tsarivania a Ahija na manetabu, “Ko adimaia ieni na epod.” Mi tana dani ia ma Ahija e tangolia na epod i mataqira na tinoni ni Israel.

¹⁹ Mi kalina a Saul e gogoko moa kolua na manetabu ia, ma na gû ma na gala leleo e loki babâ moa i tana ara totu igira na Pilistia, maia Saul e tsarivania, “Tagara nogo na taguna na veisuana na Taovia.”

²⁰ Mi tana, ma Saul kolugira nina mane vaumate ara ala bâ na vailabu koluaqira na Pilistia, migira na Pilistia ara totu matengana moa na vailabugi segeniqira, rongona e bulesigira na matagu mara gini tau nogo dona nagua ara naua.

²¹ Migira visana na Hibu, igira ara sanga tabana kolugira na Pilistia mara ba totu kolugira nogo i tana ara tototu, ara tû mara visumaitugua

i ka koniqira a Saul ma Jonatan, mara sangakaira na vailabu.

²² Mara visana ara taopoi tana tetena ni Epraim, mi kalina ara rongomia laka ara viri tsogo saranga igira na Pilistia, migira goto ara mai sanga na takuviaqira na Pilistia,

²³ mara vailabugi babâ moa tana sautu poi ara ba tsau tabana bâ i Betaven. Mi tana dani nogo ia, ma na Taovia e maurisigira na Israel.

Na Omea Ara Laba i Murina na Vailabu

²⁴ Mi tana dani ia, migira na Israel ara maluku sosongo mara mate na vitoa, rongona a Saul e vatsa nogo me ketsaligira vaga iani: “Na Taovia ke redoa asei moa ti ke gania sa omea i dani eni poi kalina kau tangotuguqu koniqira gaqu gala.” Vaga ia, mi tana dani ia e tagara goto sa vidaqira ke gania sa omea.

²⁵ Igira sui ara maitsau kesa tana goana atsi, mara reia e danga sosongo na bulumitsua pipi tana nauna.

²⁶ Mi kalina ara sage bâ i tana mara reia ara lakaga sosongo na bulumitsua mara viri roro lê, me tagara goto ke kesa vidaqira ke gania, rongona igira sui ara matagunia moa nina vatsa e naua a Saul.

²⁷ Maia Jonatan moa e tau rongomia kalina na tamana e vatsa me vealaginigira na tinoni; maia e bâ me adia nina itoro me touginia na valena na bulumitsua, me lumi bâ i laona me gania. Mi tana, maia e gini vatsangingao tugua.

²⁸ Me kesa vidaqira na mane e tsarivania, “Igami sui ami maluku sosongo rongona ami vitoa mate, ma na tamamu igoe e vatsa vanigami

me tsaria, 'Na Taovia ke redoa ase i moa ke gania sa omea i dani eni.' "

²⁹ Ma Jonatan e tsarivania, "Na omea seko manana na tamaqu e naua vanigira nida tinoni! Kamu morosiau bâ inau, au susuliga dou visu-tugua rongona au gania visana na bulumitsua!

³⁰ Ke dou sosongo bâ ti vaga i dani eni igira nida tinoni kara ganigotoa visana na mutsa ara laua kalina ara tuliusigira gada gala. !Me ti vaga kara nauvaganana nogo ia, me ke danga sosongo bâ na Pilistia kara labumatesigira!"

³¹ Mi tana dani nogo ia, migira na Israel ara vailabugi kakai kolugira na Pilistia tû i Mikmas me tsau bâ i Aijalon, mara tuliusigira. Mi tana, migira na Israel ara maluku seko sosongo rongona ara vitoa mate,

³² te ara ulo ba tsaku tana omea ara launogoa i koniqira gaqira gala, mara adigira visana na sipi ma na buluka, mara matesigira, mara ganiqoqoa na velesina.

³³ Mara visana ara ba tatamanga vania a Saul mara tsaria, "Ko morosigira bâ, na tinoni girani ara sasi i matana na Taovia rongona ara gania na velesina sabo kolu gabu konina."

Ma Saul e gudato vanigira me tsaria, "Igamu amu sasi manana nomoa! Kamu kelimaia kesa na vatu loki ieni i koniqu inau."

³⁴ Maia e ketsaligira goto: "Kamu liu bamai i laoqira na tinoni, ma kamu tsarivanigira sui kara adimaigira ieni niqira sipi ma niqira buluka. Kara mai matesigira ma kara ganigira ieni; ma kara laka goto na sasi vania na Taovia na ganiana na velesina sabo kolu gabuna konina." Mi tana

bongi ia migira sui ara adimaia niqira buluka ma niqira sipi mara matesigira i tana.

³⁵ Maia Saul e logoa i tana kesa na belatabu vania na Taovia, maia nogo na kesanina belatabu aia e logoa.

³⁶ Ma Saul e tsarivanigira nina mane vaumate, "Ida gita ma ka baginigira na Pilistia ke bongi, ma ka matesigira sui lakalaka me ke tau goto pipidi ke kesa, ma ka laua niqira omea sui poi kalina ke dato na aso."

Migira ara tsarivania, "E dou. Igoe moa."

Ma na manetabu e tsaria, "Ka veisua talu God nagua aia e padâ."

³⁷ Ma Saul e veisuâ God, "?Laka e dou moa inau kau baginigira na Pilistia? ?Laka sauba ko sangagami igoe ma kami gini tangomana?" Ma God e tau goto gokovisu vania tana dani ia.

³⁸ Te e tû a Saul me tsaria, "Kamu mai sui ieni igamu na tinoni loki, ma ka lalavea na sasi gua nomoa igita a naua i dani eni.

³⁹ Inau au gini vatsa na Taovia mamauri aia e sangagira na Israel mara gini tangomana, laka aseï e naua na sasi iani sauba nomoa ke mate, atsa moa ti aia Jonatan na dalequ inau." Mi tana me tagara goto ke kesa vidaqira ke tsaria sa omea.

⁴⁰ Mi muri, maia Saul e tsarivanigira, "Igamu sui lakalaka kamu tû i tabana ia, mi kagami a Jonatan kami ka tû ieni."

Migira ara tsarivania, "E dou. Igoe moa."

⁴¹ Ma Saul e goko tugua vania na Taovia na God ni Israel me veisuâ, "?Taovia, rongona gua ti o tau gokovisu vaniau i dani eni? Taovia na God

ni Israel, au nongigo ko gokovisu vaniau kalina ia tana vatu tabu karani. Me ti vaga e kesa ka vidamami kagami Jonatan se inau, e tsukia na omea iani, mo ko sauvulagia tana Urim, me ti e kesa vidaqira na tinoni ni Israel e tsukia na omea iani, mo ko sauvulagia tana Tumim.*” Me gado i ka koniqira a Jonatan ma Saul; migira na toga ara mamanga lê i laona na omea ia.

⁴² Ma Saul e tsaria, “Mi kalina ia, ma kamu tsonikutsu ka matemami kagami a Jonatan na dalequ minau.” Me gado i konina a Jonatan.

⁴³ Ma Saul e veisuâ a Jonatan, “?Ma nagua vaga o naua igoe?”

Ma Jonatan e tsarivania, “Inau au ganividana kesa na turina tetelo na bulumitsua au touginia na itoro au tangolia. Inau nogo ieni. E dou vaniau moa kau mate.”

⁴⁴ Ma Saul e tsarivania, “!God ke labumatesiau inau ti ko tau mate igoe a Jonatan!”

⁴⁵ Migira na tinoni ara tsarivania a Saul, “? Laka a Jonatan aia e tangomana tana vailabu me gini managaqira na Israel, sauba nomoa ke mate? !Tagara! !E utu saikesa! Igami ami gini vatsa na Taovia mamauri laka e utu goto ke puka ke kesa na kolina ivuna i lovana. Rongona na omea aia e naua i dani eni, aia nogo God e sangâ te e managana.” Mi tana goko vaganana ia, migira na tinoni ara maurisia a Jonatan me gini tau mate.

* **14:41 14:41** “Urim...Tumim” Na soaqira kaira ruka na vatu aia na manetabu e gini aqo na mani tsodovulagiana na omea God e kilia. Migita i dani eni a tau moa donaginia laka ara gini aqo koegua.

⁴⁶ Mi murina ia, maia Saul e tau goto takuvigira tugua na Pilistia, migira ara visutugua tana niqira butona kao segeni.

Nina Aqotagao a Saul ma Nina Tamadale

⁴⁷ Mi kalina a Saul e tukakai nogo tana nina aqotagao tana Israel, maia e vailabu kolugira sui ganagala pipi tana nauna: e vailabu kolugira na tinoni ni Moab, mi Amon, mi Edom, migira na taovia tsapakae ni Soba, migira goto na Pilistia. Maia e tangomana iava moa i tana e ba vailabu.

⁴⁸ Aia e vailabu malagai sosongo me tuliusigira sui, atsa goto moa igira na tinoni ni Amalek. Maia e laumaurisigira na Israel tania na limaqira igira sui ara maiginigira.

⁴⁹ Ara tu tolu na dalena mane a Saul: aia Jonatan, ma Isvi ma Malkisua. Mara ka ruka na dalena daki, aia ko Merab na idana, ma ko Mikal na tumurina.

⁵⁰ Ko Ahinoam aia na tauna a Saul ma na dalena a Ahimaas; maia Abner aia e taovia vanigira nina mane vaumate, aia na kulana nogo na dalena a Ner na niana.

⁵¹ A Kis na tamana a Saul ma Ner na tamana a Abner kaira na dalena a Abiel.

⁵² Mi tana maurina popono a Saul e vailabu susuliga kolugira na Pilistia. Aia nogo na rongona te pipi kalina moa aia ke tsodoa kesa na mane susuliga me ke malagai dou, aia e aloti bâ i konina me ke sage tana nina alaala na mane vaumate.

15

Ara Vailabugi Kolugira na Amalek

¹ Ma Samuel e tsarivania a Saul, “Na Taovia e molomaiau inau kau ninaginigo na oela mo ko lia niqira taovia tsapakae igira nina tinoni ni Israel. Mi kalina ia, migoe ko rongomia na omea na Taovia Susuliga Sosongo ke tsarivanigo.

² Aia e ngaoa ke kedegira na tinoni ni Amalek rongona na mumuaqira nogo igira ara tongo vanigira na Israel na liu tsapatugu bâ i laona na veraqira kalina ara talumai i Ejipt.

³ Ko bâ, mo ko labugira na Amalek, mo ko toroutsani saikesalia pipi sui niqira omea. Ko labumatesigira sui lakalaka na mane, ma na daki, ma na baka, migira goto na meomeo; migira goto na buluka ma na sipi, ma na kamelo ma na asi.”

⁴ Maia Saul e soasaigira nina alaala i Telem me tsokosaigira: igira ara tsaulia 200,000 na mane vaumate ni Israel, mara 10,000 ara talumai tana Juda.

⁵ Mi muri, maia migira nina mane vaumate ara vano kalea na verabau ni Amalek, mara ba totupoi tana ovona kô.

⁶ Aia e mologoko bâ vanigira na Ken, igira na mumuaqira ara dou vanigira na Israel kalina ara talumai i Ejipt i sau me tsarivanigira: “Kamu vanoligi tanigira na Amalek, rongona inau kau gini tau labumatesigamu kolugira igira.” Bâ, migira na Ken ara tû, mara vanoligi.

⁷ Maia Saul e vailabu kolugira na Amalek tuturiga i Havila me tsau bâ i Sur tabana i longa na Ejipt, me tuliusigira.

⁸ Maia e tangolia me adimaurisia a Agag na taovia tsapakae ni Amalek, me labumatesigira

pipi sui na tinoni ni tana.

⁹ Maia Saul migira nina mane vaumate ara gaea moa na maurina a Agag, mara tau goto labumatesigira na sipi dou bâ ma na buluka, migira goto na daleqira dou bâ na buluka ma na sipi, ma na omea dou tavosi sui. Ara toroutsanigira moa na omea tagara rongona se na omea e tau loki na matena.

Na Taovia e Sove Tania a Saul

¹⁰ Ma na Taovia e tsarivania a Samuel,

¹¹ “Inau au padasavi sosongo rongona au vilia a Saul ke lia na taovia tsapakae; aia e piloligi taniau nogo inau, me tau muria na omea inau au ketsalia ke naua.” Ma Samuel e kore sosongo, mi tana bongi popono ia e ngangaidato vania na Taovia.

¹² Mi tana matsaraka rovorovo na dani ngana, aia e tû me ba lavea a Saul. Maia e rongomia laka a Saul e vano nogo i Karmel na vaturikaeana kesa na kusu na mani tsonikae segenina, mi muri me vano i Gilgal.

¹³ Ma Samuel e ba laba i konina a Saul, ma Saul e soalakâ me tsarivania, “!Na Taovia ke tabugo igoe a Samuel! Inau au naunogoa na omea na Taovia e ketsaliginiau kau naua.”

¹⁴ Ma Samuel e veisuâ, “?Megua vaga ti au rongomigira ara tatangi moa na buluka ma na sipi?”

¹⁵ Ma Saul e gokovisu vania me tsaria, “Igira nogo niqû mane inau ara laugira i koniqira na Amalek. Ara mololakagira na sipi ma na buluka dou bâ agana na savori-kodoputsa vaniana na

Taovia nimu God, migira na omea sui tavosi igami ami toroutsanigira sui saikesa.”

¹⁶ Ma Samuel e ketsalia a Saul, “Ko mui, minau kau tsarivanigo nina goko na Taovia e tsarivaniau nogo i bongi.”

Ma Saul e tsaria, “E dou. Ko tsarivaniau.”

¹⁷ Ma Samuel e tsarivania, “Atsa moa ti igoe o tau padaloki segenimu, migoe nogo o taovia vanigira na puku sui tana Israel. Na Taovia nogo e viligo igoe ko lia niqira taovia tsapakae na tinoni ni Israel,

¹⁸ maia goto nogo e ketsaligo ko toroutsanigira sui igira na tinoni vanga tsutsukibo ni Amalek. Me tsarivanigo ko vailabu susuliga poi tsau ko matesigira sui lakalaka.

¹⁹ ?Rongona gua ti igoe o tau rongomangana na Taovia? ?Megua ti o tsaku sosongo na lauagira niqira omea levelevo igira na Amalek? Mi kalina o nauvaganana ia, migoe o naua na omea e seko sosongo i matana na Taovia.”

²⁰ Ma Saul e gokovisu vania me tsaria, “Minau au rongomangana nomoa na Taovia. Aia nogo e ketsaliau kau vano, te au vano inau, mau adivisumaia a Agag, mau labumatesigira sui na Amalek.

²¹ Migira moa niqiu mane inau ara tau labumatesigira na sipi ma na buluka dou bâ ara laugira; mara adimaigira moa ieni i Gilgal na mani savori-kodoputsa vaniana na Taovia nimu God.”

²² Maia Samuel e tsarivania, “?Laka nagua e reingaoa bâ na Taovia: na rongomangana, se na sausau ma na savori-kodoputsa? E dou bâ

na rongomangana na Taovia liusia bâ na savori vaniana na sipi dou bâ.

²³ Ma na peamangana aia e seko sosongo vaga moa niqira sasi na tinoni basutidao, ma na padaloki segenimu e seko sosongo vaga moa na samasama vaniaqira na god peropero. Ma na rongona nogo igoe o sove na nauana na omea na Taovia e ketsaligo ko naua, maia goto e sove tanigo igoe vaga na taovia tsapakae.”

²⁴ Ma Saul e tsaria, “Eo, inau au sasi manana nomoa. Inau au petsakoe vania na Taovia mau tau naua na omea aia e ketsaliau kau naua, mau tau goto muria na omea igoe o tsarivaniau kau naua. Minau au matagunigira moa niqiu mane vaumate, mau muria moa na omea igira ara kilia.

²⁵ Mi kalina ia inau au nongigo ko padalea niqiu sasi, mo ko visu koluau i Gilgal, rongona kau gini samasama vania na Taovia.”

²⁶ Ma Samuel e tsaria, “Inau e utu saikesa nogo kau visu kolugo igoe rongona o sove na muriana na omea na Taovia e ketsaligo ko naua, mi kalina ia aia e sove tanigo goto igoe vaga na taovia tsapakae ni Israel.”

²⁷ Mi tana, ma Samuel e pilo laka ke vano, ma Saul e tangolikakaia na polona tsavugotu me taratsi.

²⁸ Ma Samuel e tsarivania, “I dani eni nogo na Taovia e ratsiligi tanigo igoe nimu aqotagao vanigira na Israel, me saunogoa vania kesa aia e mane dou liusigo bâ igoe.

²⁹ Niqira God loki igira na Israel aia e utu saikesa ke pero se ke olia nina papada. Aia e

tau na tinoni, me tau dona ke olia nina papada.”

³⁰ Ma Saul e tsarivania, “Eo, inau au sasi manana. Migoe ko kukuni taniau moa i mataqira gaqira ida niqū tinoni migira sui tana Israel. Mo ko visu koluau moa rongona kau gini samasama vania na Taovia nimu God.”

³¹ Mi tana ma Samuel e tû, me visu kolua a Saul i Gilgal, ma Saul e samasama vania na Taovia i tana.

³² Ma Samuel e ketsaligira, “Kamu adimaivaniau ieni a Agag na taovia tsapakae.” Ma Agag e mailaba i konina me matagu me gariri me pada segenina i tobana, “!Na mate na omea seko sosongo nomoa!”

³³ Ma Samuel e tsarivania, “Vaga nogo nimu isi igoe e naua mara gini tau tamani daleqira danga sosongo na daki, me vaga goto kalina ia sauba na tinamu igoe ke tagara goto sa dalena.” Maia e tû, me tsapi kotsokotsoa a Agag i matana na belatabu i Gilgal.

³⁴ Mi muri, ma Samuel e vano i Rama, ma Saul na taovia tsapakae e visutugua i Gibeā verana.

³⁵ Mi tana tagu popono e mauri a Samuel e tau goto reilakana na taovia tsapakae; maia e tangisia moa. Ma na Taovia moa e padasavi sosongolia rongona e vilia a Saul te aia e lia na taovia tsapakae tana Israel.

16

A Samuel e Ninaginia a David na Oela

¹ Ma na Taovia e tsarivania a Samuel, “?Sauba ke oka koegua sagata igoe ko tangisia moa a Saul? Inau au sove taninogoa vaga niqira taovia

tsapakae na Israel. Mi kalina ia, ko tû mo ko dangaliginia nimu tosu na oela na olive, mo ko adia mo ko vano i Betlehem i konina kesa na mane a Jese na asana, rongona inau au vilinogoa kesa i tu laoqira na dalena aia ke lia na taovia tsapakae.”

² Ma Samuel e veisuâ, “?Me laka sauba kau naukoeguania inau? !Rongona ti vaga a Saul ke rongomia na omea vaga ia, maia sauba ke labumatesiau inau!”

Ma na Taovia e gokovisu vania me tsaria, “Ko adia ke kesa na dalena buluka, mo ko tsaria laka igoe o vano i tana na mani savori-kodoputsa vaniana na Taovia.

³ Ko soagotoa a Jese ke mai tana kodoputsa ia, minau nogo sauba kau tsarivanigo nagua ko naua. Migoe sauba ko ninaginia na oela aia na mane inau kau sauvulagi vanigo.”

⁴ Ma Samuel e naua na omea na Taovia e tsarivaninogoa ke naua, me tû me vano i Betlehem. Mi kalina aia e ba laba, migira na ida tana vera ia ara mai valalea tana matagu mara veisuâ, “?Laka igoe o mai tsigovigami tana goto?”

⁵ Maia e tsaria, “Eo. Inau au mai kau savori-kodoputsa vania na Taovia. E dou igamu sui kamu leso ma kamu oli, ma kamu mai koluau.” Me tsarivanigotoa a Jese mi tugira na dalena mane kara tu vangarau segeniqira goto, ma kara tu ba sanga tana savori-kodoputsa.

⁶ Mi kalina ara tu labamai tugira, ma Samuel e morosi bâ a Eliab aia na dalena a Jese, me pada segenina i tobana, “Na mane iani aia e tutû i

matana na Taovia, tau utu aia nogo na mane na Taovia e vilinogoa.”

⁷ Ma na Taovia e tsarivania a Samuel, “Ko laka na gini boe na morosiana na katsina ma na rereidouna aia. Inau au sove tania moa aia, rongona inau au tau dona na moro vaga igamu na tinoni lê. Na tinoni lê e morosia moa na rereina tinoni, minau au moro bâ i laona tobana.”

⁸ Mi muri, ma Jese e soâ a Abinadab, me adi bâ i konina a Samuel. Ma Samuel e tsaria, “Tagara, na Taovia e tau goto vilia aia.”

⁹ Ma Jese e adimaigotoa a Sama. Ma Samuel e tsaria, “Tagara goto, na Taovia e tau goto vilia aia.”

¹⁰ Ma Jese e nauvaganana ia poi tsau kalina e adilatitugira tu vitu na dalena mane vania a Samuel. Ma Samuel e morositugira me tsarivania a Jese, “Tagara goto, na Taovia e tau goto vilia ke kesa tu vidaqira tugirani.”

¹¹ Mi muri, ma Samuel e veisuatugua a Jese, “? Me laka sa dalemu goto sa nauna?”

Ma Jese e gokovisu me tsarivania, “Eo, e kesa goto, aia na muritibaka, maia e totu tana bara me reitutugira na sipi.”

Ma Samuel e tsarivania, “Ko bâ mo ko soa-maigotoa aia. E utu ka mavi ka savoria na kodoputsa vania God poi tsau kalina aia ke mailaba ieni.”

¹² Ma Jese e mologoko mara ba soamaia a David. Maia a David na borau uluvao laka, me susuliga dou, ma na matana e moro maka dou. Mi tana ma na Taovia e tsarivania a Samuel, “!

Aia saikesa nogo inau au vilia, migoe ko tû mo ko ninaginia na oela tabu!”

¹³ Ma Samuel e adia na tosu na oela me ninaginia a David i mataqira igira sui na tasina. Mi tana tagu tsotsodo ia, ma nina tarunga na Taovia e totuvia a David, me totu kalavata kolua tû tana dani ia me babâ. Me sui ia, ma Samuel e visutugua i Rama.

A David i Laona na Valena a Saul

¹⁴ Nina tarunga na Taovia e vanoligi taninogoa a Saul, ma na Taovia e moloa kesa na tidao seko ke rotasia.

¹⁵ Migira nina maneaqo ara tsarivania, “Igami ami donagininogoa laka God e mologinia kesa na tidao seko ke rotasigo.

¹⁶ Vaga ia, migoe taovia ko tamivanigami, ma kami ba lavea kesa na mane ke dona na taiana na itai tatangi. Mi kalina ti vaga na tidao seko ke totuvigo igoe, ma na mane ia ke taia nina itai tatangi, migoe sauba ko douvisutugua.”

¹⁷ Ma Saul e tû me ketsaligira, “Kamu ba lavemaia ke kesa na mane ke dona dou na taiana na itai tatangi, ma kamu adimaia ieni vaniau.”

¹⁸ Me kesa nina mane sasanga e tsaria, “Inau au reinogoa kesa e dona sosongo na taiana na omea vaga ia, aia na dalena a Jese na mane ni Betlehem. Maia e malagai dou me mane vaumate susuliga, me rereidou sosongo me dona sosongo na goko dou. Ma na Taovia e totu i konina.”

¹⁹ Mi tana, ma Saul e tû me molovanogira visana nina mane adigoko i konina a Jese kara ba

tsarivania, “A Saul e nongigo ko molo ba vania a David na dalemu, aia e reitutugugira na sipi.”

²⁰ Ma Jese e molovanoa a David vania a Saul kolua kesa na naniqoti vaolu, me kesa na asi e kalagaia danga na bulona na breidi me kesa na dangana na todo loki na uaeni.

²¹ Ma David e mailaba nogo i konina a Saul me aqo vania. Ma Saul e reingao sosongolia, me vilia ke lia nina borau gana na mani kalagaiana gana sagore.

²² Mi muri ma Saul e mologoko bâ vania a Jese me tsarivania, “Inau au reingao sosongolia a David. Ko tamivania me ke totu kolua nogo ieni me ke aqo vaniau.”

²³ Me tû tana tagu ia me bâ, pipi kalina ti vaga God ke molomaia na tidao seko ke totuvia a Saul, ma David e tsaku ke adia nina itai tatangi me ke taivania. Ma na tidao seko ke mololea a Saul, me ke douvisutugua.

17

A Goliat e Vaitovogi Kolugira na Israel

¹ Igira na Pilistia ara saikolu na vailabu i Soko, kesa na vera tana Juda; mara ba tototu kesa tana nauna ara soaginia i Epes Damim, ka gaqira levuga i Soko mi Aseka.

² Ma Saul migira na mane vaumate ni Israel ara saikolu goto mara ba tototu tana Poi ni Ela, mi tana ara vangaraua na vailabu koluaqira na Pilistia.

³ Migira na Pilistia ara tu palatete tana sasaqira i kelana kesa na tetena, migira na Israel kesa

tana tetena segeni, me kesa na qou e vorovotagira.

⁴ Me kesa na mane a Goliat na soana, aia na mane ni Gat, e rutsumai tana ara tototu igira na Pilistia rongona ke vaitovogi kolugira na Israel. Aia e varangi ke sangava kesa tabailima na katsina,

⁵ ma na aseasena e poroginia na tako tapalamila, ma na tako ia e gana ngongo tsege sangavulu vitu kilo na mamavana, me kesa na kepi tapalamila i lovana.

⁶ Ma na tuana e poropoi ginigotoa na tako tapalamila, me kalagaia kesa na bao tapalamila tana kokovena.

⁷ Ma nina bao e varangi ke labuvati na matoluna, ma na mangana na bao ia e gana ngongo vitu na kilo na mamavana. Me kesa na mane vaumate e idaida vania me kalagaia gana tako na vailabu.

⁸ Ma Goliat e tû, me gulaginigira bâ na Israel me tsaria, “?Nagua sagata vaga amu naua i tana igamu? ?Amu tu palatete gana na vailabu ne? ! Inau kesa na Pilistia, migamu nina tseka moa a Saul! Kamu vilia ke kesa na mane i laomui me ke mai vailabu koluau inau.

⁹ Me ti vaga aia ke tangomana me ke labumatesiau inau, migami sauba kami lia nimui tseka; ma ti inau kau tangomana ma kau labumatesia aia, migamu sauba kamu lia nimami tseka igami.

¹⁰ Mi kalina nogo ia, inau kau tovogamu igamu na mane vaumate ni Israel. !Kamu molomai vaniau ke kesa nimui mane ma kami ka vailabugil!”

¹¹ Mi kalina a Saul migira nina mane vaumate ara rongomia na goko vaga ia, mara matagu loki

sosongo.

*A David e Bâ i Tana Ara Tototu a Saul Migira
Nina Mane Vaumate*

¹² A David aia na dalena a Jese na mane ni Eprat i Betlehem tana Juda. Ara tu alu na dalena mane a Jese, mi tana tagu e taovia tsapakae a Saul maia Jese e tuqatuqa sosongo nogo.

¹³ Tugira tolu na dalena mane ida ara tu vano na sangaana Saul tana vailabu. A Eliab aia na dalena botsa ida, ma na rukanina a Abinadab, ma na tolunina aia Sama.

¹⁴ Ma David aia nogo na muriti baka. Mi kalina tugira tolu na kulana loki ara tu totu kolua moa a Saul,

¹⁵ me visana kalina a David e dona ke mololea na valena a Saul, me ke visutugua i Betlehem ke reitutugira nina sipi na tamana.

¹⁶ Pipi matsaraka me pipi ngulavi i laona e vati sangavulu na dani, aia Goliat e tau kuti na tsaiqira moa na Israel.

¹⁷ Me kesa dani ma Jese e tsarivania a David, “Ko adigira ke sangavulu na kilo na sila kokodo girani, me ke sangavulu goto na sivona brede, mo ko vano tsaku tu koniqira na kulamu tugira i tana ara tototu igira na mane vaumate.

¹⁸ Mo ko adigira goto ke sangavulu na piqena na miliki kakai girani, mo ko ba saugira vania gaqira taovia na mane vaumate. Mo ko ba morositugira na kulamu ti ara tu mauri dou moa se tagara, mo ko adivisumai vaniau sa omea na papadana laka o ba reitugira manana, me laka ara tu mauri dou moa.

19 A Saul mi tugira na kulamu igoe, migira na mane vaumate tavosi ni Israel ara totu tana Poi ni Ela mara vailabugi kolugira na Pilistia.”

20 Maia David e mamata bongibongi tana matsaraka na dani ngana, me mologinia kesa segeni na mane ke reitutugugira na sipi. Maia e adigira na mutsa me vano vaga nogo a Jese e ketsaliginia ke naua. Maia e ba tsau i tana ara tototu kalina tsotsodo igira na Israel ara aligiri na ba tû palatete tana niqira sasana na vailabu, mara naua na gû na vailabu.

21 Migira na Pilistia migira na Israel ara totu tana sasaqira na vailabu, mara tutû vaiarovigi.

22 Maia David e ba mologira na mutsa i konina na mane nina aqo na reitutugu mutsa, me ulô bâ tana sasana na vailabu me ba saviliu i tu koniqira na kulana tugira, me veisuatugira ti vaga ara tu mauri dou se tagara.

23 Mi kalina aia e gogoko moa vanitugira na kulana, maia Goliat e mai tugua i nago, me tsaigira tugua na Israel vaga e naunogoa tana idana. Ma David e rongomia na omea aia e tsaria.

24 Mi kalina igira na Israel ara morosi bâ a Goliat ara viri matagu loki mara tsogo.

25 Mara tsaria, “!Kamu reia bâ! !Rongomia na omea e tsaria na mane ia! Maia Saul na taovia tsapakae e vekenogoa laka ke saupeluna loki vania na mane ke tangomana na labumatesiana a Goliat, maia e vekegotoa laka sauba ke sauvania na dalena daki ke taugâ, me ke tau goto aditakesi tana valena popono na tamana.”

26 Ma David e veisuagira na mane ara totu i

ligisana tana, “?Ma na peluna gua sauba ke adia aia na mane ke tangomana na labumatesiana na Pilistia ia, me ke nusiligia gaqira vangamâ igira na Israel? ?Asei vaga soana na Pilistia ponotoba iani aia e ngaoa ke tovolegira nina mane vaumate na God mamauri?”

²⁷ Mi tana, migira ara tsarivania na omea na taovia tsapakae e vekea ke nauvania na mane aia ke tangomana na labumatesiana a Goliat.

²⁸ Ma Eliab, na kulana loki a David, e rongomia kalina a David e goko kolugira na mane gira, maia e kore vania a David me tsarivania, “?Nagua sagata o naua ieni igoe? ?Masei e reitutugugira nimu sipi? !Dalena tidao igoe! ! O mai moa ieni gana ko morosia na vailabu!”

²⁹ Ma David e veisuâ kulana, “?Ma nagua seko au naua inau? ?Me laka e tau ulagaqu kau veisua sa omea?”

³⁰ Me pilo bâ i konina kesa segeni na mane me veisuâ vaga moa ia, me pipi kalina moa aia e veisuâ kesa, migira ara tsarivania kesa moa atsa na omea.

³¹ Migira visana na mane ara rongomia na omea a David e tsaria, mara ba tatamanga vania a Saul, maia Saul e soa bâ a David ke mai i konina.

³² Ma David e tsarivania a Saul, “!E tau goto tugua ke kesa ke matagunia na Pilistia iani! Inau nogo sauba kau bâ ma kau vailabu kolua.”

³³ Ma Saul e tsarivania, “!Tagara! ?Laka sauba ko naukoeguania igoe ti ko labua aia? !Igoe o baka moa, maia e mane vaumate nogo tana maurina popono!”

³⁴ Ma David e tsaria, “Taovia, inau nogo niqū aqo na reitutuguaqira nina sipi na tamaqu. Me pipi kalina ti vaga kesa na laeone se kesa na pai atsi ke gatia me ke adivanoa kesa na dalena sipi,

³⁵ minau au ulotsari murina mau labua, mau laumaurisia na dalena sipi ia. Me ti vaga na laeone se na pai atsi ia ke pilovisumai i koniqū inau, minau au ligotia mau labumatesia.

³⁶ Inau au labumatesigira danga nogo na laeone ma na pai atsi, mi kalina ia sauba kau nauvaganana vanigotoa na Pilistia ponotoba iani, aia e tovolegira nina mane vaumate na God mamauri.

³⁷ Na Taovia e maurisiau nogo tanigira na laeone ma na pai atsi; maia sauba ke maurisiau goto tania na Pilistia iani.”

Ma Saul e tsarivania, “E dou, ko bâ igoe ma na Taovia ke totu i konimu.”

³⁸ Maia e tû, me sauvania a David gana omea na vailabu: e sagelivania gana tako tapalamila, me moloa gana kepi tapalamila i lovana a David.

³⁹ Ma David e sori bâ nina isi a Saul tana tako tapala ia, me tovoa laka ke vanovano, me tau goto tangomana. Me tsarivania a Saul, “Inau au tau nogo lavu na sageliana na omea vaga girani ma na gini vailabu.” Maia e tsoraligigira sui.

⁴⁰ Me adia moa nina gai na reitutugu sipi, me ba tsakoa e tsege na vatu momolilo madao dou tana ovona kô, me mologira i laona nina todo. E vangaraua nina kurupaqala, me vano na tsodoana a Goliat.

A David e Tulusia a Goliat

⁴¹ Maia na Pilistia e tuturiga na ba varangi i konina a David, ma na borau e kalagaia gana tako e idaida vania. Me maimai varangi nogo,

⁴² mi kalina a Goliat e morosidoua a David maia e reipea sosongolia, rongona aia e borau moa me rerei dou sosongo, me tsitsiaga na ngorana.

⁴³ Maia e tsarivania a David, “?Gana nagua na gai ia? ?O padâ igoe laka na pai inau?” Me vealaginia a David tana asana nina god.

⁴⁴ Maia e tsaia a David me tsarivania, “Ko mai ieni, ma kau sau na konimu vanigira na manu ma na omea tuavati atsi kara ganigaqira.”

⁴⁵ Ma David e tsarivania, “Igoe o maiginiau inau kolu isi ma na bao, minau au baginigo igoe tana asana na Taovia Susuliga Sosongo, aia niqira God igira na mane vaumate ni Israel, igira nogo igoe o totu matengana moa na tovoleaqira.

⁴⁶ Mi dani eni nogo na Taovia sauba ke mologo igoe tana limaqu inau. Minau sauba kau tuliusigo igoe ma kau kurikutia na lovamu. Ma kau sau na koniqira na mane vaumate ni Pilistia vanigira na manu ma na omea tuavati atsi kara ganigaqira. Mi tana ti na barangengo popono ke donaginia laka igira na tinoni ni Israel ara tamanina kesa niqira God,

⁴⁷ migira sui ara totu ieni sauba kara reia laka na Taovia e tau kilia na isi se na bao ke maurisiginigira nina tinoni. Rongona na vailabu iani nina nogo na Taovia, maia sauba ke mologamu sui lakalaka tana limamami igami.”

⁴⁸ Ma Goliat e aligiri tugua na maiginiana a David, ma David e ulo tsakutsaku kalea na nauna

i tana ara tû palatete igira na mane vaumate ni Pilistia, me ke vailabu kolua a Goliat.

⁴⁹ Maia e segia gana todo me adikaea kesa na vatu, me taiginia a Goliat. Ma na vatu ia e gado saikesa tana papatona raena, me tapalia na tsivina lovana, maia Goliat e puka kovoragi tsuna tana kao.

⁵⁰ !Maia nogoria e vaga kalina a David e labupukalia a Goliat me matesiginia kesa na kurupaqala ma na vatu, me tau na isi!

⁵¹ Ma David e ulo bâ i konina, me adirutsumia nina isi a Goliat tania na basana, me kurikutiginia na lovana me matesia.

Mi kalina igira na Pilistia ara reia laka e mate nogo niqira malagai susuliga bâ, migira ara viri tsogo sui.

⁵² Migira na mane ni Israel mi Juda ara gugu loki mara ulo tsarimuriqira, mara takuvigira poi ara ba tsau i Gat mi tana matsapakapuna na vera ni Ekron. Migira na Pilistia ara viri boka, mara puka babâ moa tana sautu e vano i Saaraim, me ba tsau i Gat mi Ekron.

⁵³ Mi kalina igira na Israel ara visumai na takuviaqira na Pilistia, ara aditamaniqira pipi sui na omea tana niqira sasana na tototu.

⁵⁴ Ma David e tangolikaea na lovana a Goliat me adivanoa i Jerusalem, ma gana sagore moa a Goliat e ba mololakagira tana nina valepolo segeni.

A Abner e Adi Bâ a David i Matana a Saul

⁵⁵ Kalina a Saul e reia a David e vano na vailabu koluana a Goliat, maia e veisuâ a Abner

aia gaqira taovia nina mane vaumate me tsaria, “?Abner, laka asei vaga na dalena ngana?”

Me gokovisu a Abner me tsaria, “Taovia, au tau saikesa donaginia inau.”

⁵⁶ Ma Saul e ketsalia, “Ko bâ, mo ko veisuadoua asei na dalena ia.”

⁵⁷ Mi kalina a David e visumaitugua tana nauna ara tototu murina aia e labumatesinogoa a Goliat, ma Abner e adivanoa i konina a Saul. Ma David e tatatsaua moa na lovana a Goliat.

⁵⁸ Ma Saul e veisuâ, “?Borau igoe, asei vaga na dalena igoe?”

Ma David e gokovisu me tsarivania, “Inau na dalena a Jese nimu maneaqo aia na mane ni Betlehem.”

18

¹ Mi kalina a Saul e goko sui vania a David, ma Jonatan na dalena a Saul e mailaba i konina me padaloki sosongolia a David, me galuvea vaga moa aia e galuve segenina.

² A Saul e tangolivisia moa a David, me totu kolua tû tana dani ia, me tau goto tamivania ke visu i verana.

³ Ma Jonatan e gini vatsa ke kulaga dou saviliu kolua a David rongona e galuve sosongolia.

⁴ Maia e tsoraligia na polona sagesage, me tusuvania a David, kolugira goto nina tako tapalamila, ma nina isi, ma nina parige, ma na sosorina na polona.

⁵ Ma David e tangomana pipi tana omea a Saul e ketsalia ke naua, me vaga ia ma Saul e mologinia ke lia niqira taovia nina mane

vaumate, mara gini mage sosongo igira sui na tinoni, migira goto nina mane sasanga a Saul.

A Saul e Masugu Sosongo Vania a David

⁶ Mi kalina igira na mane vaumate ara visumai tugua i vera murina a David e labumatesia a Goliat, migira na daki pipi tana vera i laona na Israel ara rutsu tania na veraqira na valaleana a Saul na taovia tsapakae. Mara lingenana na linge na mage, mara gavai mara rekesia niqira tsetsê mara taia niqira itai tatangi.

⁷ Ara mage sosongo, mi laona niqira linge ara tsaria, "A Saul e matesigira na toga, maia David sangavulu na toga."

⁸ Ma Saul e tau saikesa rongomingaoa na goko vaga ia, me gini kore loki sosongo. Maia e tsaria, "Eo, ara tsaria laka a David e matesigira sangavulu na toga, minau na toga moa. !E tau utu igira kara tû ma kara moloa aia ke tuguau inau me ke lia qaqira taovia tsapakae!"

⁹ Me vaga ia, maia e masugu sosongo vania a David, me tuviâ tuturiga tana dani ia.

¹⁰ Mi tana dani ngana, maia God e tamivania na tidao seko ke totuvitugua a Saul, maia e goko bubulega i laona na valena vaga moa ti na mane bule. Ma David e tatairagoa moa nina itai tatangi vaga e lavu nogo na nauana pipi dani, ma Saul e totu tana me tangolia kesa na bao.

¹¹ Me tsarisegenina, "Inau sauba kau bao vataraginia bâ tana ponopono." Maia e tsoni bâ na bao ia i konina a David e ruka kalina, maia David e tsaku e tsipuligi me savilaginia.

¹² Ma Saul e matagunia a David rongona na Taovia e totu nogo i konina a David, me mololenogoa a Saul.

¹³ Te a Saul e adiligia a David tania nina aqo i konina ia, me molovania ke ida vanigira ara kesa toga na mane vaumate. Ma David e raqagira nina alaala na mane vaumate tana vailabu,

¹⁴ maia e tangomana pipi kalina tana omea sui aia e naua, rongona na Taovia nogo e totu i konina.

¹⁵ Mi kalina a Saul e reia laka e tangomana babâ moa a David, maia e mataguni sosongoligotoa bâ.

¹⁶ Migira sui i laona na Israel ma na Juda ara padalokia a David rongona aia e ida dou sosongo vanigira.

A David e Taugâ na Dalena a Saul

¹⁷ Mi muri ma Saul e tsarivanja a David, "Iani nogo ko Merab na dalequ daki ida, me sauba kau saua vanigo ko taugâ ti vaga igoe ko vekevaniau laka sauba ko aqo vaniau vaga kesa niqu mane vaumate malagai, mo ko sangaau tana nina vailabu na Taovia." Mi tana nauvaganana nogo ia, ma Saul e padâ laka igira na Pilistia kara labumatesia a David, me ke tau kilia aia ke nausegenina.

¹⁸ Ma David e tsaria, "¿Asei vaga inau migira na kamaqu, ti kau taugâ na dalena na taovia tsapakae?"

¹⁹ Mi kalina e tsau tana tagu laka a Saul ke saua ko Merab vania a David, maia e tû me sauvania kesa segeni na mane, aia Adriel ni Mehola.

20 Mi tana tagu goto ia, maia ko Mikal na rukanina dalena daki a Saul e vaingaogi kolua a David. Mi kalina a Saul e rongomi vaganana ia, maia e gini mage sosongo.

21 Maia e tsarisegenina, "Inau sauba kau saua ko Mikal vania a David ke taugâ; maia sauba ke lia gana taviti, ma kara labumatesia igira na Pilistia." Bâ, maia na rukanina kalina a Saul e tsarivania a David, "Inau sauba kau sauvanigo na dalequ ko taugâ."

22 Ma Saul e ketsaligira nina mane sasanga kara goko kolusegenia a David ma kara tsarivania, "Na taovia tsapakae e reingao sosongoligo igoe, migira goto nina mane sasanga; mi kalina nogo ia na tagu dou vanigo ko taugâ na dalena daki."

23 Migira ara bâ, mara tsarivulagi vania a David na omea iani, maia e tsarivanigira, "Na omea loki sosongo na taugaana na dalena na taovia tsapakae, me tau saikesa ulagana na tinoni tau tamani sa omea ma na tinoni tagara rongona vaga inau."

24 Migira nina mane sasanga ara visu i konina a Saul, mara turupatu vania na omea a David e tsaria,

25 maia Saul e ketsaligira kara visutugua i konina a David ma kara tsarivania, "E kesa moa na omea na taovia tsapakae e ngaoa i konimu igoe ngiti vovolina na qolona na tauga, ko labumatesigira ke kesa sangatu na mane ni Pilistia, mo ko adivisuvania na turina na kokoraqira vaga na tangotugu i koniqira gana gala." Iani nogo e vaga nina vangarau a Saul

vania David gana kara labumatesiginia igira na Pilistia.

²⁶ Migira nina mane sasanga a Saul ara ba turupatuna vania a David na omea a Saul e tsaria, ma David e gini mage sosongo ke lia na tauna na dalena na taovia tsapakae. Me idavia kara titia na dani na mutsa sai na tauga,

²⁷ ma David migira nina mane ara vano mara labumatesigira ara ruka sangatu na Pilistia. Maia e adimaigira na turina na kokoraqira vania na taovia tsapakae me ba tsokogira i matana, rongona aia ke gini tamivania ke taugâ na dalena. Me vaga ia, ma nina aqo nomoa a Saul ke sua ko Mikal na dalena vania a David ke taugâ.

²⁸ Ma Saul e reigadovidoua laka na Taovia e totu manana i konina a David, me laka ko Mikal na dalena goto e galuve sosongolia a David.

²⁹ Mi tana, ma Saul e mataguni sosongolia bâ a David, me mologalana tana maurina popono.

³⁰ Me pipi kalina igira na mane vaumate ni Pilistia kara mai na vailabu, ma David e tango-mana sosongo liusigira bâ igira sui nina mane sasanga tavosi a Saul. Mi tana nauvaganana ia, me gini tangi loki sosongo bâ gana rongo a David.

19

A Saul e Rotasi Sosongolia a David

¹ Ma Saul e tû, me tsarivania a Jonatan na dalena me vanigira sui nina mane sasanga, laka aia e voroganamate a David. Maia Jonatan e galuve sosongolia a David,

² me tû me ba tsarivulagi vania a David, “Na tamaqu inau e area na labumatesiamu igoe. Kiki ko parovata dou ke matsaraka ke dani. Mo ko ba taopoi sa naua tana ko popoi dou mi tana nogo ko totu.

³ Minau sauba kau vano ma kau ba tû i ligisana na tamaqu varangisia i tana o taopoi igoe, ma kau gini goko vania tana rongomu. Me ti vaga kau rongomia sa goko ke tsaria, minau sauba kau ba tsarivulagia vanigo.”

⁴ Ma Jonatan e bâ konina na tamana me tsonikaea a David me tsarivania, “Taovia, ko laka na nauana sa omea seko vania a David nimu maneago. Aia e tau saikesa nauvanigo sa omea seko. Tagara, mi tana omea sui aia e naua, e sanga sosongoliginigo moa igoe.

⁵ Aia e bisâ na maurina kalina e labumatesia a Goliat, mi tana nina ago nogo aia ti na Taovia e gini tangomana tana vailabu me gini managaqira na Israel. Mi kalina o morosia na omea aia e naua, migoe o gini mage sosongo. ?Megua kalina ia ti o ngaoa na labumatesiana tagara rongona lê a David aia na mane tsalapo dou e tau naua sa omea seko?”

⁶ Mi tana ma Saul e tabedoua na omea vaga a Jonatan e tsarivania, me tû me vekea tana asana na Taovia laka e utu goto ke labumatesia a David.

⁷ Bâ, ma Jonatan e soâ a David me turupatuna vania pipi sui na omea e tsaria na tamana; mi muri, maia e adivanoa a David i konina a Saul. Me tû tana dani ia, maia David e ago vanitugua na taovia tsapakae vaga e naunogoâ tana idana.

⁸ Me tau oka i muri, me kesa na vailabu kolugira na Pilistia e botsa laba tugua. Ma David

e baginigira me tulusigira saikesa, migira ara viri tsogovisu lê.

⁹ Me kesa dani ma na Taovia e moloa na tidao seko ke totuvitugua a Saul. Maia e tototu moa i valena ma nina bao tana limana. Ma David e totu goto nogo i tana, me tataivania nina itai tatangi.

¹⁰ Ma Saul e tovoa laka ke bao vataraginia a David tana ponoponona na vale, ma David e tsaku e tsipuligi me saviginia, ma na bao e ba toka lê tana ponopono. Ma David e tsogo me ba taopoi i valena.

¹¹ Mi tana bongi nogo ia, ma Saul e molo-vanogira visana na mane kara ba tuvia na valena a David, ma kara labumatesia tana matsaraka na dani ngana. Ma ko Mikal na tauna a David e parovatavia me tsarivania, “Ti vaga igoe ko tau tsogoligi tana bongi nogo iani, me ke dani sauba ko mate igoe.”

¹² Maia ko Mikal e tû, me molotsunâ a David ginia na itai tana ovaova gana na bisi, maia e tsogoligi me ba taopoi.

¹³ Mi muri, maia e adia na titinonina na god tana vale ia, me tsarovaginia i nigena a David, me molo bâ gana lulunga ara aqosiginia na ivuna na naniqoti, me tsavupoiginia na polo na tsavunige.

¹⁴ Mi kalina igira nina mane a Saul ara mai laka kara tangolia a David, maia ko Mikal e tsarivanigira laka a David e lobogu loki sosongo.

¹⁵ Ma Saul e raivisugira tugua kara bâ, ma kara morosia a David ginia na mataqira segeni. Me ketsaligira vaganana, “Kamu kalagaia kolu

nigena ma kamu adimaia ieni, minau nogo sauba kau labumatesia.”

¹⁶ Migira ara sage bâ i valena, mara reia na titinonina na god na vale tana nigena a David, mi vavana na lovana e totu na lulunga ara aqosiginia na ivuna na naniqoti.

¹⁷ Ma Saul e veisuâ ko Mikal, “?Egua ti o perobulesiau inau, mo tamivania me vano lê gaqu gala?”

Maia ko Mikal e gokovisu vania me tsaria, “Rongona aia e tsarivaniau laka sauba ke labumatesiau inau ti vaga kau tau sangâ me ke tsogoligi.”

¹⁸ Ma David e tsogovano i konina a Samuel i Rama, me turupatu vania pipi sui na omea a Saul e nauvania. Mi muri, mi kaira a David ma Samuel ara ka vano i Naiot mara ka ba totu i tana.

¹⁹ Ma Saul e rongomia laka a David e totu i Naiot tana Rama.

²⁰ Te aia e tû, me molovanogira visana nina mane kara ba tangolia. Mi tana, migira ara ba reigira kesa na alaala na propete ara gagavai, mara gogokodato tana asana na Taovia, maia nogo a Samuel e ida vanigira. Ma nina tarunga God e totuvigira nina mane a Saul, migira ara tuturiga goto na gavai ma na gokodato tana asana na Taovia.

²¹ Mi kalina a Saul e rongomia e laba na omea vaga ia, maia e molovanogira goto visana nina mane adigoko. Migira goto ara ba sangagoto na gavai ma na gokodato tana asana na Taovia. Maia Saul e molovanogira goto visana na mane

adigoko na tolunina kalina, me kesa moa atsa na omea e labavanigira goto.

²² Mi muri, maia segenina goto a Saul e aligiri na vano i Rama. Mi kalina aia e ba tsau tana tuvulu loki i Seku, maia e veisuagira na tinoni ara totu tana iava vaga ara ka totu kaira a Samuel ma David. Migira ara tsarivanja laka i kaira ara ka totu i Naiot.

²³ Mi kalina e babâ moa i sautu, ma nina tarunga God e datovigotoa a Saul, maia e tuturiga na gavai ma na gokodato tana asana na Taovia; me nau babâ moa poi e ba tsau i Naiot.

²⁴ Me tsoraligia na polona me gavai me gokodato tana asana na Taovia i matana a Samuel, me tsaro malaiote tana dani popono ma na bongi popono. Iani nogo e vaga na pukuna na gokolia ara tsaria, “?Me laka e lia goto na propete a Saul?”

20

A Jonatan e Sangâ a David

¹ Mi tana, ma David e tsogoligi tania i Naiot tana Rama, me visutugua i konina a Jonatan. Maia e veisuâ a Jonatan, “?Nagua nomoa au naua inau? ?Na sasi loki gua sagata au tsukia inau? ? Na omea seko gua inau au nauvania na tamamu igoe te aia e area na labumatesiaqu vaga ia?”

² Ma Jonatan e gokovisu vania me tsaria, “! E utu saikesa ko mate igoe! Na tamaqu e tsari idanogoa vaniau pipi sui na omea aia e naua, atsa moa na omea loki se na omea tetelo, me utu goto ke poivaniau inau na omea vaga ia. !Ma na omea iani e tau saikesa mana!”

³ Ma David e tsarivania, “Na tamamu igoe e donagininogoa laka igoe o galuve sosongolau inau, me padanogoa laka ke tau tsarivulagi vanigo igoe na omea aia e padâ ke nauvaniau inau, rongona igoe ko tau gini padasavi sosongo. !Inau au gini vatsa vanigo tana asana na Taovia mamauri laka inau au tau nogo totu ao tania na mate!”

⁴ Ma Jonatan e tsarivania, “Ko tsarivaniau moa na omea igoe o ngaoa kau naua, me sauba inau kau naua.”

⁵ Ma David e tsarivania, “Ke dani nogo sauba ke gado na Danina na Vula Vaolu, minau niqû aqo nomoa kau ba sangamutsa kolua na taovia tsapakae. Me ti ke dou moa vanigo igoe, minau kau vano ma kau ba taopoi i legai poi ke tsau tana ngulavi ke danina.

⁶ Me ti vaga na tamamu ke tau reiau i sasaqu tana bela na mutsa, migoe ko tsarivania laka au nongigo nogo igoe kau vano tsaku i Betlehem veraqu, rongona na tagu vanigira nogo niqû tamadale popono inau kami savori-kodoputsa i tana, vaga igami ami lavu na nauana pipi ngalitupa.

⁷ “Me ti vaga aia ke tsaria, ‘E dou moa,’ eo, minau sauba kau mauri. Me ti vaga aia ke gini kore, mi tana igoe sauba ko donaginia laka aia e padakuti matena nomoa ke labumatesiau inau.

⁸ Kiki, ko naua moa na omea iani vaniau, mo ko manali sailaginia moa nimu veke tabu o naunogoa vaniau. !Me ti e mana laka au sasi manana inau, migoe segenimu nogo ko

labumatesiau! ?Na rongona gua goto ko adiau bâ i konina na tamamu me ke labumatesiau?”

⁹ Ma Jonatan e tsarivania, “!Ko laka goto na padavaganana ia! ?Me ti vaga kau donaginia laka na tamaqu e padakuti matena laka ke sekoligo igoe, me laka inau kau tau tsarivulagia vanigo?”

¹⁰ Ma David e veisuâ, “?Masei moa sauba ke tsarivulagia vaniau inau ti kau gini dona laka na tamamu e goko korekore vanigo tana rongoku inau?”

¹¹ Ma Jonatan e tsarivania, “Ida kaita ma ka vano tana poina tagaria.” Bâ, mi kaira ara ka dulivano.

¹² Mi tana, ma Jonatan e tsarivania a David, “! Na Taovia na God ni Israel aia nogo ke lia ka nida rongovata! Tana tagu vaga nogo iani ke dani mi kedanina goto, sauba inau kau torogoko i konina na tamaqu. Me ti aia ke tobadou vanigo, minau sauba kau mologokona bâ vanigo.

¹³ Me ti vaga aia e area moa na sekoliamu, ma na Taovia ke labumatesiau inau ti kau tau tsarivulagia vanigo, ma kau aqosi sautuna vanigo gana ko gini tsogoligi. !Ma na Taovia ke totu kolugo vaga nogo aia e totukolua na tamaqu i sau!

¹⁴ Me ti vaga inau kau mamauri moa, migoe ko padatugua moa nimu veke tabu o nauvaniau mo ko galuveau; me ti vaga kau mate inau,

¹⁵ mau nongigo ko sausailaginia vanigira niqu tamadale inau na galuve atsa vaga goto o sauvaniau. Mi kalina na Taovia ke toroutsani saikesaligira igira sui gamu gala,

16 ma ka nida vekesai kaita ke totu kalavata babâ moa, me ke tau goto taveo. Me ti vaga ke taveo lê ma na Taovia sauba ke kedego igoe.”

17 Me kesa goto kalina a Jonatan e raia a David ke vekevania laka sauba ke galuvea, rongona a Jonatan e galuvea a David vaga saikesa nogo aia e galuve segenina.

18 Mi muri, ma Jonatan e tsarivania, “Ke dani nogo ke laba na Danina na Vula Vaolu, me sauba aia ke tau reigo nogo igoe i sasamu tana bela na mutsa.

19 Me kedanina sauba ke seko sosongo bâ tobana aia ti vaga ke tau goto reigo i tana. Me vaga ia, me dou ti ko visubatugua i tana igoe o ba taopoi nogo tana idana, mo ko totu popoi i murina na tsupu na vatu i tana.

20 Minau sauba kau gini vanavana bâ i tana ke tolu na pipili, migira kara padâ laka au sasanigado.

21 Mi muri, minau sauba kau raiginia niqû borau ke vano me ke ba lavegira. Me ti vaga igoe ko rongomia kau tsarivania, ‘Na pipili gira ara puka i tabana mai ieni, ko bâ mo ko adimaigira vaniau,’ miani nogo na papadana laka igoe sauba ko mauri me tangomana ko rutsulaba mai. Inau au gini vatsa na Taovia mamauri laka sauba ke tau laba vanigo sa omea seko igoe.

22 Ma ti ko rongomia inau kau tsarivania niqû borau, ‘Na pipili gira ara puka tabana bâ,’ mi tana igoe ko tû mo ko tsogoligi, rongona na Taovia nogo e mologo ko vanoligi.

23 Ma ka nida vekesai kaita, na Taovia nogo sauba ke reia laka sauba nomoa kaita ka muri

sailaginia.”

²⁴ Bâ, ma David e vano me ba taopoitugua tana poina ia. Mi tana Danina na Vula Vaolu, maia Saul na taovia tsapakae e mailaba tana mutsa sai,

²⁵ me ba totupuka nogo tana sasana segeni tavamuri vania na ponoponona na vale. Maia Abner e totu i ligisana aia, ma Jonatan e totu aro bâ i konina. Ma na sasana a David e mangamanga lê.

²⁶ Mi tana dani ia, ma Saul e tau goto tsaria sa omea, rongona e padâ i tobana, “Ngatsu ke laba vania sa omea, me gini tau male i matana God.”

²⁷ Mi tana dani ngana, na dani murina na Danina na Vula Vaolu, ma na sasana a David e totu mangamanga lê moa, ma Saul e tû me veisuâ a Jonatan, “Egua vaga ti a David e tau mai sanga tana mutsa sai i noa, mi dani eni me tau goto mai?”

²⁸ Ma Jonatan e gokovisu me tsarivania, “Aia e mai ngasuau inau laka kau tamivania ke vano i Betlehem.

²⁹ Aia e tsarivaniau, ‘Kiki, ko tamivaniau moa kau vano, rongona igira na kamaqu ara lokisia na danina na savori-kodoputsa i veraqu, ma na kulaqu loki e ketsaliau kau ba sangatototu i tana. Me ti vaga igoe na kulaqu manana inau, mo ko tamivaniau moa ma kau ba reigira na kamaqu.’ Aia nogoria na rongona ti o tau reia ke totu i sasana tana nimu bela na mutsa.”

³⁰ Ma Saul e kore sosongo vania a Jonatan me tsarivania, “!Igoe na dalena nao! !Eo, mi kalina

ia au donadougino saikesa inau, laka o totu tabana kolua saikesa a David, mo paluvangamamu segeni igoe kolugotoa na tinamu!

³¹ ?Laka o tau vati padagadovia igoe laka tana tagu popono ke mamauri moa a David, migoe tagara lelê ko tau lia na taovia tsapakae tana butona momoru iani? !Ko bâ nogo kalina ia, mo ko adimaia a David ieni, nina aqo nomoa ke mate!”

³² Ma Jonatan e veisuâ tamana, “?Ma nagua rongona ti ke mate aia? ?Laka nagua e nausekolia ngana?”

³³ Mi kalina a Saul e rongomi vaganana ia, maia e langâ nina bao me baoginia a Jonatan laka ke matesiginia, mi tana ma Jonatan e vasini padagadovia laka na tamana e padakuti matena nomoa ke labumatesia a David.

³⁴ Ma Jonatan e kore loki sosongo me tû tsakutania na bela, me tau goto gania sa omea tana dani popono ia, aia na rukanina dani tana Vula Vaolu. Maia e melu loki sosongo tana rongona a David, rongona a Saul e pea sosongolia vaga ia.

³⁵ Mi tana matsaraka na dani ngana, ma Jonatan e tû, me vano tana poi i tana ke ba tsodoa a David vaga ara ka pedesainogoa. Maia e dulikolua kesa na borau vaolu,

³⁶ me tsarivania, “Inau sauba kau gini vanavana niqû pipili, migoe ko ulo bâ mo ko adivi-sumaigira.” Ma na borau ia e ulo, ma Jonatan e gini vanavana nina pipili me liusia aia.

³⁷ Mi kalina na borau e ba tsau tana nauna i tana e ba puka nina pipili, maia Jonatan e gu bâ vania me tsaria, “!Na pipili ri e puka tabana bâ!

³⁸ !Ko laka na tutu lê moa i tana! !Ko ba tsaku!” Ma na borau ia e tangolikaea na pipili me visutsaku i konina gana taovia,

³⁹ maia e tau saikesa padagadovia na rongona na omea girani; mi kaira segeni moa a Jonatan ma David ara ka donaginia.

⁴⁰ Ma Jonatan e saugira gana sagore vania na borau ia, me raiginia ke adivisugira i vera.

⁴¹ Mi murina kalina e vano nogo na borau ia, ma David e labamai tana murina na tsupu na vatu gira, me tsuna tuturu me tsuporu tsuna tana kao tolu kalina. Kaira sui a David ma Jonatan ara ka ngangai mara ka vaidomigi; ma David e ngangai loki bâ liusia a Jonatan.

⁴² Mi muri, ma Jonatan e tsarivania a David, “Aia God ke totu i konimu. Mi tana rongona ka nida vekesai kaita ka naunogoa i matana na Taovia, ma na Taovia segeni nogo aia ka nida rongovata igoe minau, migira na kukuamu igoe ma na kukuagu inau.” Mi muri, ma David e vano, ma Jonatan e visutugua i vera.

21

A David e Tsogo Tania a Saul

¹ Me tû a David, me vano i Nob i konina a Ahimelek na manetabu. Ma Ahimelek e tsunamai na valaleana a David me matagu me gariri me veisuâ, “?Egua vaga ti o mai segenimu ieni igoe?”

² Ma David e gokovisu me tsarivania, “Na taovia tsapakae nogo e molomaiau, me tsarivaniau laka kau tau goto tsarivania ke kesa tana na rongona na omea aia e molomaiginau kau naua.

Mau tsarivanigira niqu mane kara ba tsodoau i tana nauna inau au tsarivanigira nogo.

³ ?Mi kalina ia, nagua tangomana ko sauva-niau? Ko vaniau ke tsege na sivona na bre-di, se sa omea moa ko tamanina igoe.”

⁴ Ma na manetabu ia e gokovisu vania me tsaria, “Inau au tau tamanina sa bre-di lê; na bre-di tabu moa i koniqu. Igoe tangomana ko adigira moa ti vaga igira nimu maneago igoe ara tau vasini matura kolua moa sa daki.”

⁵ Ma David e tsarivania, “!Alao! Migira ni-qu mane vaumate ara male i matana God pipi kalina ami vano tana vailabu lê moa. ?Megua ti kara tau male kalina eni tana tagu ami vano kesa tana omea e tamani rongona loki?”

⁶ Me vaga ia, ma na manetabu e sauvania a David visana na sivona na bre-di tabu, rongona ngiti bre-di i konina igira moa na sivona na bre-di ara sauvaninogoa God tana belatabu, mara vasini moa oliginigira na bre-di papara vaolu.

⁷ Ma kesa nina maneago a Saul, aia Doeg na asana ma na mane ni Edom, e totu goto i tana tana dani ia rongona ke naua nina savori vania na Taovia.

⁸ Ma David e tsarivania a Ahimelek, “?Laka o tamanina sa bao se sa isi tangomana ko sauva-niau inau? Nina rarai na taovia tsapakae e naua mau gini tsaku sosongo, mau gini tau tamani taguna kau adia ni-qu isi se sa gaqu sagore.”

⁹ Ma Ahimelek e tsarivania, “Inau au tamanina moa nina isi a Goliat na Pilistia aia igoe nogo o labumatesia tana Poi ni Ela. Tana e totu i murina

na polo tabu, mara veqoginia na polo. Me ti vaga igoe ko ngaoa mo ko adia moa, aia lelê moa ngiti sagore ieni.”

Ma David e tsaria, “Ko adimaia vaniau moa. !E tagara goto ke kesa na isi ke dou vaga ia sa nauna!”

¹⁰ Ma David e mololea i tana, me tsotsogo babâ moa tania a Saul. Me vano i konina a Akis na taovia tsapakae ni Gat.

¹¹ Ma nina mane sasanga segeni nogo a Akis na taovia tsapakae ara tsarivania, “?Laka e tau a David iani, aia e taovia tsapakae tana nina butona vera segeni? Iani nogoria na mane ara patsâ igira na daki tana linge kalina ara gavai mara tsaria, ‘A Saul e matesigira na toga, maia David e matesigira sangavulu na toga.’ ”

¹² Ma niqira goko ia e gadovi saikesalia a David, me gini mataguni sosongolia a Akis na taovia tsapakae ni Gat.

¹³ Mi kalina igira nina mane sasanga na taovia tsapakae ara totu varangisia moa tana e totu a David, maia e tovoatugua laka e bubulega, me naua vaga moa na mane bule kalina igira ara tovoa laka kara tangolia; me maretsotsi bamai tana matsapakapuna na verabau ia, ma na bubuena e sarara tsuna tana ngolana.

¹⁴ Bâ, ma Akis e tsarivanigira nina mane sasanga, “!Kamu morosia bâ! E bule manana na mane ia! ?Egua ti kamu adimaia vaniau inau?”

¹⁵ ?Laka e tau vati tugu na mane bule vaga ia tana vera iani? ?Egua ti kamu adimai vaniau ke kesa goto me ke malabulesiau inau kolua nina nau omea bubulega ia laona na valequ?”

22

Ara Matesigira na Manetabu

¹ A David e tsogoligi tania na verabau ni Gat, me vano kesa tana vatuluma i ligisana na vera ni Adulam. Mi kalina igira na kulana migira sui tana valena na tamana ara rongomia laka aia e totu i tana, migira ara tû mara ba totu kolua i tana.

² Mara saikolu mai goto i konina a David igira na tinoni ara bingi sekoligira, migira ara gini loaga na kaoni, migira goto e gini seko tobaqira visana na omea, migira sui ara gana ngongo vati sangatu na mane, maia David e lia gaqira ida.

³ Ma David e mololea i tana me vano i Mispa tana Moab, me tsarivania na taovia tsapakae ni Moab, “Kiki, ko tamivanikaira na tamaqu ma na tinaqu kara ka mai totu kolugo ieni, poi tsau kalina inau kau tsodovulagia na omea God sauba ke nauvaniau.”

⁴ Me vaga ia, ma David e molokaira na tamana ma na tinana i konina na taovia tsapakae ni Moab, mara ka totu i tana tana tagu popono a David e totu popoi i laona na vatuluma.

⁵ Mi muri, ma Gad na propete e mailaba i konina a David me tsarivania, “Ko laka goto na totu ieni. Ko tû mo ko vano tsaku tana butona kao ni Juda.” Bâ, ma David e mololea i tana me vano tana legai atsi ni Heret.

⁶ Me kesa dani a Saul e totu i Gibeia, me totupuka i vavana kesa na gai tabu i kelana na tetena, ma na bao i limana, migira sui nina mane sasanga ara tupolia. Me kesa e tsarivania a Saul

laka ara vasini tsodoa moa a David kolugira nina alaala.

⁷ Maia e tû me tsarivanigira nina mane sasanga, “!Kamu rorongu igamu na mane ni Benjamin! ?Egua amu padâ laka sauba a David ke sauvanigamu sui ke visana na butona kao kolugira goto visana na uta na uaeni, me ke mologamu ma kamu lia niqira ida igira nina mane vaumate?

⁸ ?Laka aia nogoria na rongona ti amu gini vorogaqumate inau? Me tagara goto ke kesa vidamui ke tsarivaniau laka na dalequ segeni nogo inau e totu tabana kolua a David. !Me tagara goto ke kesa vidamui ke gini boeginiau inau, se ke tsarivaniau laka a David, aia e kesa niqu mane segeni nogo inau, tana tagu tsotsodo nogo iani e lavea kesa nina tagu dou i tana ke labumatesiau inau, ma na dalequ segeni nogo aia e tsovula gokona vania!”

⁹ Maia Doeg e tutû kolugira nogo nina mane sasanga a Saul i tana, maia e tsarivanja a Saul, “Inau au morosia a David kalina aia e vano i Nob konina a Ahimelek na dalena a Ahitub.

¹⁰ Mau rongomia kalina a Ahimelek e veisuâ na Taovia tana rongona a David. Mi muri, maia e sauvania a David visana na mutsa me sauvanigotoa nina isi a Goliat na Pilistia.”

¹¹ Mi tana, maia Saul e mologira nina maneago kara ba soamaia a Ahimelek na manetabu, kolugira sui na kamana igira ara manetabu goto i Nob, kara mai i konina.

¹² Mi kalina ara mailaba maia Saul e tsarivanja a Ahimelek, “!Ko rorongu igoe a Ahimelek!”

Ma Ahimelek e tsarivania, “Iani nogo inau taovia.”

¹³ Ma Saul e veisuâ, “?Rongona gua ti kagamu a David amu ka vorogaqumate inau? ?Ma na rongona gua goto igoe o saovania na mutsa me kesa na isi, mo lavegoko i konina God tana rongona aia? !Eo, mi kalina ia maia e piloligi taniau saikesa nogo inau, me pitua moa kesa nina tagu dou i tana ke labumatesiau inau!”

¹⁴ Ma Ahimelek e tsarivania a Saul, “!A David aia e kesa nimu mane sasanga dou sosongo! Maia e totukakai kalavata i konimu. Me taugâ goto na dalemu daki segeni nogo igoe, me ida dou vanigira nimu mane matali, migira sui na tinoni i laona na valemu igoe ara kukuni loki tania.

¹⁵ Eo, inau au veisuâ God tana rongona aia, me tau laka aia na kesanina kalina au naua. Mi tana rongona na vorogamumate igoe, e tau dou ko kelivaniau inau taovia, se vania ke kesa goto i laoqira na kamaqu. !Inau au tau saikesa donaginia sa omea ke kalea na omea vaga ia!”

¹⁶ Ma na taovia tsapakae e tsarivania, “A Ahimelek, igoe kolutugira sui na kamamu sauba nomoa kamu tu mate.”

¹⁷ Mi muri, maia e tsarivanigira moa na mane matali ara tutû i ligisana, “!Kamu labumatesigira igira nina manetabu na Taovia! Igira nogo ara totu tabana konina a David, mara dona rago laka aia e tsogoligi nogo, mara tau moa tsarivulagia vaniau.” Migira na mane matali ara sove na langaana na limaqira ma kara labugira igira nina manetabu na Taovia.

¹⁸ Mi tana ma Saul e tsarivania a Doeg, “!Igoe nogo ko labumatesigira!” Maia Doeg e tû me labumatesigira sui lakalaka. Mi tana dani nogo ia, maia e labumatesigira ara alu sangavulu tsege na manetabu igira ara dona kara sagelia na epod.

¹⁹ Mi muri, ma Saul e ketsalia ke vano i Nob aia na veraqira na manetabu, me ke labumatesigira sui lakalaka na tinoni ni tana: na mane ma na daki, migira na baka ma na meomeo, ma niqira buluka ma na asi ma niqira sipi, maia e bâ me labumatesigira sui.

²⁰ Maia moa a Abiatar, kesa na dalena mane a Ahimelek e tangomana na tsogoligi, me ba tsau i tana e totu a David.

²¹ Maia e turupatu vania a David e koegua kalina a Saul e labumatesigira nina manetabu na Taovia.

²² Ma David e tsarivania, “Eo, kalina inau au morosia a Doeg e totu tana tana dani ia, minau au padanogoa i tobaqu laka sauba aia ke ba tatamanga gaqu i konina a Saul. Me vaga ia, minau nogo kiki au gini loaga tana mateaqira igira sui na kamamu igoe.

²³ Migoe ko totu koluau moa inau mo ko laka goto na matagu. Aia Saul e ngaoragoa ke labumatesikaita sui moa kaita, me ti vaga igoe ko totu i koniqu inau me sauba ko totu raviravi dou.”

23

A David e Maurisia na Vera ni Keila

¹ A David e rongomia laka igira na Pilistia ara bokia na vera i Keila, mara komigira na sila ara vasini moa ara pitsugira.

² Maia David e tû me veisuâ na Taovia, “?Laka o ngaoa kau bâ ma kau labugira na Pilistia?”

Ma na Taovia e gokovisu vania me tsaria, “Eo, ko labugira mo ko maurisia na vera ni Keila.”

³ Migira nina mane a David ara tsarivania, “! Alao! !Ami matagu sosongo nogo igami ieni tana Juda; me sauba ke seko sosongo bâ ti vaga igita ka vano i Keila ma ka vailabu kolugira niqira alaala popono na mane vaumate na Pilistia!”

⁴ Me tû a David me veisuatugua na Taovia, ma na Taovia e tsarivania, “Ko vano moa, mo ko bokia na vera ni Keila, rongona inau nogo sauba kau sauvanigo na susuliga agana ko gini tangomana na tulusiaqira na Pilistia.”

⁵ Mi tana, ma David migira nina mane vaumate ara vano i Keila, mara baginigira na Pilistia. Ara labumatesigira danga na vidaqira mara laua niqira buluka. Maia nogo e vaga kalina a David e maurisia na vera ia.

⁶ Mi kalina a Abiatar na dalena a Ahimelek e tsogo me ba totu kolua a David i Keila, maia e adigotoa na epod.

⁷ Ma Saul e rongomia laka a David e vano i Keila maia e tsaria, “God e molonogoa a David i limaqu inau. Ma David e sogoti segenina nogo rongona aia e vano i laona na vera e tamanina na baravatuna kolua na matasapakapu kakai.”

⁸ Mi tana ma Saul e soasaigira nina alaala kara vano na vailabu, kara ala bâ i Keila ma kara tupoligira a David ma nina mane vaumate.

9 Mi kalina a David e rongomia laka a Saul e vorogokona na utusiana, maia e tsarivania a Abiatar na manetabu, “Ko adimaia ieni na epod.”

10 Mi muri ma David e tsaria, “Taovia igoe na God ni Israel, inau au vasini moa au rongomia laka a Saul e vorogokona na mai ieni i Keila, me ke toroutsania tana rongoqu nogo inau nimu maneago.

11 ?Laka sauba igira segeni nogo na tinoni ni Keila kara livuleau inau i limana a Saul? ?Me laka a Saul sauba ke mai manana nomoa vaga nogo au rongomia inau? !Taovia na God ni Israel, au nongigo ko gokovisumai vaniau!”

Ma na Taovia e gokovisu vania a David me tsaria, “A Saul sauba manana ke mai.”

12 Ma David e veisuatugua, “?Me laka sauba igira na tinoni ni Keila kara moloau inau migira goto niqu mane vaumate i limana a Saul?”

Ma na Taovia e tsarivania, “Eo, sauba nomoa kara nauvaganana ia.”

13 Bâ, ma David migira nina mane vaumate, igira sui ara gana ngongo ono sangatu na mane, ara tsaku sosongo ara mololea i Keila, mara vano kara lavea sa nauna i tana kara taopoi. Mi kalina a Saul e rongomia laka a David e tsogoligi taninogoa i Keila, maia e tau goto bâ i tana.

A David Tana Kao Vungavungaga

14 A David e totu popoi tana kao vungavungaga i laona na kaomate ligisana i Sip. Ma Saul e tovokakaia moa pipi kalina moa laka ke tsodoa a David, ma God e tau moloa a David i limana aia.

15 Ma David e matagu rongona a Saul e lavea me ngaoa moa na matesiana.

Mi tana tagu nogo ia, ma David e totu moa i Hores, i laona na kaomate i ligisana na vera ni Sip.

¹⁶ Ma Jonatan na dalena a Saul, e ba laba i konina a David i tana, me malagaisia ke gini norukakaia moa laka God sauba ke reitutugua.

¹⁷ Me tsarivania, “Ko laka na matagu. A Saul na tamaqu inau, e utu nomoa ke tangomana na labuamu igoe. Aia e donagininogoa laka igoe nogo sauba ko lia na taovia tsapakae ni Israel, me laka inau sauba kau rukanina i konimu igoe.”

¹⁸ Mi kaira ara ka vaolusitugua ka niqira veke i matana na Taovia laka kara ka vaitangoligi ruka tabana. Ma David e totuvisu moa i Hores, ma Jonatan e visutugua i verana.

¹⁹ Me visana na tinoni ni Sip ara vano i konina a Saul i Gibeia mara tsarivania, “A David e taopoi i Hores tana nimami butona kao igami, i kelana na Vungavunga Hakila, tabana i ata tana kaomate ni Judea.

²⁰ Taovia, igami ami donagininogoa laka igoe o ngao sosongolia na tangoliana a David; me vaga ia, me dou ti ko mai tana nimami butona kao igami, migami nogo kami sangago na tangoliana.”

²¹ Ma Saul e tsarivanigira, “!Na Taovia ke tabugamu rongona igamu amu dou sosongo vaniau inau!

²² Kamu visutugua ma kamu lavedoua iava tsotsodo i tana e totu aia, me laka ase i nogo e ba reia. Inau au rongomia laka aia e lave liliuna sosongo.

²³ Kamu ba lavedoua tana nauna tsotsodo e ba

taopoi, ma kamu laka na tagara kamu adivisu gokona i koniqu inau. Mi muri, minau sauba kau dulikolugamu, me ti vaga aia ke totu moa tana nimui butona kao igamu, me sauba moa kau ruguvi labatia, atsa moa ti e kilia inau kau lavea tana kao popono ni Juda.”

²⁴ Migira ara tû mara mololea i tana mara visutugua i Sip idavia a Saul. Ma David migira nina mane ara totu moa tana kaomate ni Maon, kesa tana qou mangu lê tabana i ata tana kaomate ni Judea.

²⁵ Ma Saul migira nina mane vaumate ara aligiri na vano na laveana a David. Maia David e rongomia laka igira ara maiginia, te aia e tû, me vano kesa tana tetena vatuvatuga tana kaomate ni Maon, mi tana e ba taopoi. Mi kalina a Saul e rongomi vaganana ia, maia e takuvitsaria a David.

²⁶ Ma Saul migira nina alaala ara totu kesa tabana na tetena, ma David ma nina alaala ara totu kesa tabana. Igira ara gini mavi sosongo kara tsogoligi tania a Saul ma nina alaala, rongona ara mai varangisigira nogo, me varangi nogo kara tangoligira.

²⁷ Mi tana tagu tsotsodo nogo ia, me kesa na mane adigoko e maitsau i konina a Saul me tsarivania, “!Ko visumai tsaku nogo kalina ia! !Igira na Pilistia ara sagemaitugua tana nida butona kao!”

²⁸ Ma Saul e mololea na takuviana a David, me vano na vailabu koluaqira na Pilistia. Aia nogo na rongona te ara soaginia tana nauna ia na Tetena na Tavota.

29 Ma David e tû me mololea i tana, me vano tana butona kao ni Engedi, mi tana e ba taopoi.

24

A David e Gaea na Maurina a Saul

¹ Mi kalina a Saul e visumai tana vailabu kolugira na Pilistia, mara turupatuna vania laka a David e totu tana kaomate ligisana i Engedi.

² Ma Saul e adigira e tolu na toga na mane vaumate susuliga bâ tana Israel, mara vano na lavaeana a David ma nina mane, tabana i longa tana maragova ara soaginia na Maragovana na Naniqoti Atsi.

³ Maia Saul e maitsau kesa tana vatuluma varangisia na baraqira na sipi ligisana na sautu, me sage i laona me ba tabataba. Mi murina bâ i laona vasau na vatuluma nogo ia i tana saikesa nogo ara taopoi a David migira nina mane.

⁴ Migira ara tsarivania, “!E tagu dou vanigo nogo igoe kalina ia! Na Taovia e tsarivanigo nogo laka aia sauba ke moloa gamu gala i limamu, me tamivanigo ko nauvania na omea gua moa igoe o padâ ko nauvania.” Ma David e tû me taqutaqu bâ i konina a Saul, me putsiligivania kesa turina na polona sagesage, maia Saul e tau saikesa donaginia.

⁵ Mi tana, ma David e tuturiga na padasavi,

⁶ maia e tsarivanigira nina mane, “!Aia na Taovia ke mataliau ma kau tau nauvania sa omea seko niqû taovia, aia na Taovia e vilinogoa ke lia na taovia tsapakae! !Niqû aqo kau tau goto nauvania sa omea seko, rongona aia nogo na taovia tsapakae na Taovia e vilinogoa!”

⁷ Maia David e tongokapusi vanigira nina mane kara laka na labumatesiana a Saul.

Ma Saul e tû, me mololea na vatuluma ia, me tuturiga tugua na vano babâ i sautu.

⁸ Me rutsu goto a David me tsarimurina a Saul me soâ, “!Taovia!” Ma Saul e pilovisu, maia David e tsuporu tsuna tana kao tana kukuni

⁹ me tsarivania, “? Rongona gua ti igoe o rongomigira moa niqira goko na tinoni ara tsaria laka inau au ngaoa na sekoliamu?

¹⁰ Mo reisegenimu nogo igoe laka kalina moa ia i laona na vatuluma iani na Taovia e mologo igoe tana limaqu inau. Visana niqu mane vaumate inau ara raiginiau kau labumatesigo, minau moa au galuvego igoe mau tsaria laka e utu kau nauvanigo sa omea seko, rongona igoe nogo aia na Taovia e viligo ko lia na taovia tsapakae.

¹¹ !Ko reia tamaqu, ko reimaiâ bâ na turina na polomu sagesage iani i limaqu! Inau au tangomana nogo kau labumatesigo, mau tau nomoa labumatesigo, mau putsikutia moa na turina na polomu iani. Au nauvaganana ia rongona igoe ko donaginia laka inau au tau sove tanigo igoe, mau tau goto padâ kau sekoligo. Migoe moa o ruguviau mo ngaoa na labuaqu, atsa moa ti inau au tau nauvanigo sa omea seko.

¹² !Na Taovia moa ke pedea aseï ka vidada e sasi! Maia nogo ke kedego igoe tana rongona na omea o nauvaniau, minau moa sauba e utu goto kau pelego igoe.

¹³ !Igoe o donanogoa na gokolia ni sau ara tsarivaganana iani, ‘Igira moa na tinoni seko ara dona na nauana na omea e seko.’ Me vaga ia, me

utu vaniau inau kau nauvanigo sa omea seko.

¹⁴ ?Masei vaga aia na taovia tsapakae ni Israel e tovoa na labumatesiana? ?Ma nagua sagata e takuvia? !Na pai mate, tagara ma na ngutu lê!

¹⁵ Na Taovia nogo sauba ke pede, me ke votavanikaita aseï ka vidada nomoa e sasi. Maia ke vilekea na omea iani, me ke isutuguqu inau, me ke maurisiau tania na limamu igoe.”

¹⁶ Mi kalina a David e goko sui nogo, ma Saul e veisuâ, “?A David dalequ, laka igoe nogoria o goko?” Maia e tuturiga na ngangai.

¹⁷ Mi muri, maia e tsarivanja a David, “E goto saikesa na omea o tsaria igoe, minau nomoa au sasi! !Igoe o dou sosongo nogo vaniau, minau moa au sasi vanigo igoe!

¹⁸ Mi dani eni nogo igoe o sauvulagia nimu galuve loki vaniau, rongona o tau labumatesiau inau, atsa moa na Taovia e moloau nogo i limamu igoe.

¹⁹ ?Asei sagata e dona ke tangolia ganagala, mi muri me ke mololetugua me ke tau sekolia? ! Na Taovia ke tabugo igoe rongona na omea o naunogoa vaniau i dani eni!

²⁰ Mi kalina ia, inau au donamaka laka igoe nogo sauba ko lia na taovia tsapakae, mo ko tagaovi kaputia na Israel popono.

²¹ Mo ko vekevaniau moa tana asana na Taovia laka sauba ko gaegira na kukuaqu inau ke gini tau nanga lê na soaqu inau, ma na soana na vungu i koniqu inau kara tau goto padale saikesalia.”

²² Ma David e vekevania laka sauba ke nauvanigana ia.

Mi muri, ma Saul e visu i verana, ma David ma nina mane vaumate ara visutugua tana nauana i tana ara taopoi.

25

Na Mateana a Samuel

¹ Mi tana tagu nogo ia me mate a Samuel. Migira sui na tinoni ni Israel ara saimai mara tangisia. Mi muri, mara ba qilua i Rama tana verana segeni.

A David ma ko Abigail

Mi murina na mateana a Samuel, maia David e vano tana kaomate ni Paran.

²⁻³ Me totu goto i tana kesa na mane tana duli i konina a Kaleb, a Nabal na soana, maia e totu tana vera ni Maon, me tamani kao i ligisana na vera ni Karmel. Maia e tamani omea danga sosongo, ara tolu toga nina sipi, me kesa toga nina naniqoti. Ma ko Abigail na tauna aia na daki e dou sosongo na rereina me sasaga sosongo, ma na mane ia e matapuku sosongo me laksikore lê.

Mi tana tagu ia, ma Nabal e putsiligia na ivuqira nina sipi i Karmel.

⁴ Ma David, aia e totu moa i laona na kaomate, e rongomia laka a Nabal e totu i tana.

⁵ Me tû me molovanotugira ara tu sangavulu na mane vaolu me ketsalitugira vaga iani, "Kamu tu vano i Karmel ma kamu tu ba lavea a Nabal ma kamu tu soadoua tana asaqu segeni nogo inau.

⁶ Ma kamu tu tsarivania a Nabal, 'Na rago ke totu i konimu igoe mi koniqira goto nimu tamadale, migira sui goto igoe o tamanigira.

⁷ Aia e rongomia laka igoe o totu ieni mo putsiligia na ivuqira nimu sipi. Maia e ngaoa igoe ko gini donaginia laka igira nimu mane pitusipi ara totu kolugami nogo igami, mami tau goto nauvangira sa omea seko. Mi tana tagu popono igira ara totu kolugami i Karmel, migami ami tau goto komia sa niqira omea.

⁸ Ko veisuagira, migira segeni nogo sauba kara tsarivanigo. Ami tu mai moa kami tu mango tetelo, ma David e nongigo igoe ko adilakatugami moa. Kiki, ko sauvanitugami i tugami nimu mane aqo nagua moa igoe o tangomana na sauana, me vanigotoa a David na kulamu galu-galuve.' "

⁹ Mi kalina ara tu ba laba tugira nina mane a David, mara tu tsaria na omea girani vania a Nabal tana asana nogo a David. Mi muri, mi tugira ara tu pipitua moa nagua aia ke tsaria.

¹⁰ Ma Nabal e tuguvisua niqira goko me tsarivanigira, "'A David? ?Laka ase i vaga ia? ?Au tau vati donaginia moa inau na mane ia! !Tana butona kao iani ara totu danga sosongo nogo na tseka ara tsogoligi tania niqira taovia!

¹¹ !Inau e utu saikesa kau adia niq i bre i ma na kô, ma na velesina niq i buluka au matesigira nogo vanigira na mane ara aqo vaniau, ma kau ba sauvanigira igira na mane au tau donaginia iava ara talumai!"

¹² Mi tugira nina mane a David ara tû mara tu visutugua i konina, mara tu turupatuna vania na

omea a Nabal e tsarivanitugira.

¹³ Maia David e ketsaligira, “!Kamu tangolia nimui isi!” Migira sui ara nauvaganana ia. Maia goto a David e tangolia nina isi, me vano kolugira ara gana ngongo vati sangatu nina mane vaumate, me molovisugira ara ruka sangatu kara reitutugua niqira omea levo.

¹⁴ Me kesa nina maneaqo a Nabal e ba laba i konina ko Abigail na tauna a Nabal me tsarivania, “Laka o rongominogoa igoe? A David e molomaigira visana nina mane adigoko ara talumai tana kaomate, laka kara soadoua nimami taovia, maia e peagira moa.

¹⁵ Migira na mane girani ara dou sosongo vanigami igami; ara tau goto naua sa omea seko vanigami, mi tana tagu popono kalina igami ami totu kolugira tana kaomate ia, migira ara tau goto komia sa nimami omea.

¹⁶ Mara reitutugugami dou sosongo na dani ma na bongi tana tagu popono ami totu kolugira na reitutuguaqira nimami sipi.

¹⁷ Kiki ko padatugua na omea iani mo ko pedea nagua ko naua. E tau utu na omea vaga ia ke seko vania nimami taovia, migira sui tana valena. ! Aia e tobakakai sosongo, me tau goto ngaoa na rongomiana sa tinoni tavosi!”

¹⁸ Ma ko Abigail e tû tsaku, me adisaigira ruka sangatu na sivona breedi, me ruka na dangana na todo na uaeni i laona, me tsege na sipi ara kodo manogatinogoa, me sangavulu vitu kilo na sila kodokodo, me kesa sangatu na vunguna na vuana uaeni makede, me ruka sangatu na veqo na gola, me molokaegira i gotuna nina asi.

¹⁹ Mi muri, maia e tsarivanigira nina maneaqo, “Igamu kamu ida, minau sauba kau tsari bâ i murimui.” Me tau goto tsaria sa omea vania na savana.

²⁰ Maia e sagekae i kelana nina asi, mi kalina e poli bâ tana kalekuna na sautu kesa tabana na tetena, me tavongani ba tsodoa a David ma nina mane vaumate ara maimai nogo i sautu.

²¹ Ma David e vasini moa e tsaria, “?Rongona gua au gini bule inau na reitutuguana nina omea tatamani na mane ia tana kaomate iani? !E tagara goto sa nina omea kami komi vania, maia nogo e vaga na vovoliqo e voliginiau rongona inau au dou vania aia!

²² !Aia God ke labumatesiau inau ti kau tau labumatesigira sui lakalaka na mane girani ti ke tsau tana matsaraka!”

²³ Mi kalina ko Abigail e morosi bâ a David, maia e tsunaligi tsaku tania nina asi, me tsonit-suna segenina tana kao

²⁴ i tuana a David me tsarivania, “!Kiki taovia, ko rongomiau moa! Ko tamivaniau moa inau ke gadovia na kedena nina sasi na mane ia.

²⁵ !Kiki, ko laka saikesa na gini boe nina goko a Nabal na tinoni vanga kore! Aia saikesa nogo e manalia na soana, na bule!* Minau au tau totu i tana kalina ara ba laba nimu maneaqo igoe taovia.

²⁶ Na Taovia nogo e tangolivisua na limamu mo gini tau dona na tangotugumu segeni ma na labumatesiaqira gamu gala. Mi kalina ia, inau au vatsa vanigo tana asana na Taovia mamauri,

* 25:25 25:25 Na rongona na soa Nabal tana goko Hibru ‘na bule.’

laka igira gamu gala migira sui goto ara ngaoa na labuamu igoe, sauba kara vaga nogo a Nabal.

²⁷ Kiki taovia, ko tabedoua na adiana na vangalaka girani inau au adigira mai vanigo, mo ko palaginigira nimu mane vaumate.

²⁸ Kiki taovia, ko padalea niq̄u sasi ti vaga au nauvanigo nogo sa omea seko. Na Taovia sauba ke naua migoe ko lia na taovia tsapakae migira goto na kukuamu i murimu, rongona nogo igoe o vailabu vania tana nina vailabu, me utu goto ko naua sa omea seko tana maurimu popono.

²⁹ Me ti vaga ke kesa ke takuvigo igoe me ke area na matesiamu, ma na Taovia nimu God sauba ke reitutugugo, vaga nogo kesa na mane e reitutugudou sosongolia kesa nina omea matega loki sosongo. Migira gamu gala igoe, sauba aia ke tsoniligigira vaga kalina kesa na mane e tsonia na vatu tana nina kurupaqala.

³⁰ Mi kalina na Taovia ke manalivanigo na omea dou sui aia e vekenogoa vanigo igoe, me ke molokaego mo ko lia na taovia tsapakae tana Israel,

³¹ mi tana e utu goto ko gini melu se ko gini padasavi loki rongona o matesi tinoni tagara rongona, se o tangotugu matemu segeni. Eo, mi kalina na Taovia ke vangalaka sosongo vanigo, migoe kiki ko laka saikesa na padaleaqu inau.”

³² Ma David e tsarivania, “!Tsonikaea na Taovia na God ni Israel, aia e molomaigo i dani eni ko mai tsodoau inau!

³³ Inau au soadoua God rongona igoe na daki sasaga, mi tana rongona na omea igoe o nauvaniau i dani eni o utusiginiau na nauana na

sasi loki na labumatesi tinoni ma na tangotuguqu segeni.

³⁴ Na Taovia nogo e tangolivisua na limaqu inau ti au tau nauvanigo sa omea seko. !Mau gini vatsa nomoa tana asana na God mamauri ni Israel, laka ti vaga ko tau mai tsaku nogo igoe na valaleaqu inau, migira sui lakalaka nina mane a Nabal kara mate sui nogo ti ke tsau ke matsaraka!”

³⁵ Mi muri ma David e tami dou na adiana na omea aia e adimai vania me tsarivania, “Ko visutugua i veramu, mo ko laka na gini boe. Sauba moa kau naua na omea igoe o nongia i koniqu.”

³⁶ Maia ko Abigail e tû me visutugua i konina a Nabal, aia e totu moa i valena me vangaraua na mutsa loki sosongo e ulagana moa na taovia tsapakae. E ulavia na inu susuliga, me goko kia me mage sosongo, ma ko Abigail e tau goto tsarivania sa omea poi e tsau tana matsaraka na dani ngana.

³⁷ Mi murina kalina aia e sasaga tugua, maia e turupatuna vania pipi sui na omea e laba. Ma Nabal e gini novo loki sosongo, me tau goto bubutu na kosuna, me gini labe lê na konina.

³⁸ Me gana ngongo sangavulu na dani i muri, maia na Taovia e labua a Nabal me mate.

³⁹ Mi kalina a David e rongomia laka e mate nogo a Nabal maia e tsaria, “!Tsonikaea na Taovia! Aia e tangotuguqu nogo i konina a Nabal rongona aia e goko peapea vaniau inau, maia na Taovia e tangolivisua na limana nina maneaqo ke tau naua sa omea seko. Na Taovia nogo e

kede a Nabal tana rongona nina sasi.”

Mi muri ma David e mologoko vania ko Abigail laka e ngaoa ke taugâ.

⁴⁰ Migira nina maneaço a David ara vano i Karmel i konina ko Abigail mara tsarivania, “A David e molomaigami kami adigo igoe mo ko ba lia na tauna.”

⁴¹ Ma ko Abigail e tsuporu tsuna tana kao me tsaria, “Inau nina daki aço, ma niçu aço nogo kau vulimalea na tuaçira nina maneaço aia.”

⁴² Maia e tû tsaku me sagekae tana nina asi. Mara tu tsege nina daki aço segeni ara dulikolua, mara vano kolugira nina maneaço a David, me ba lia na tauna.

⁴³ A David e tauganogoa ko Ahinoam ni Jesreel, mi kalina ia, maia ko Abigail e lia goto na tauna.

⁴⁴ Ma Saul e turunogoa ko Mikal na dalena daki aia e tauga idanogoa a David, ke taugâ a Palti na dalena a Lais ni Galim.

26

A David E Gaetugua na Maurina a Saul

¹ Visana na mane ni Sip ara mailaba i konina a Saul i Gibeá mara tsarivania laka a David e taopoi tana Vungavunga Hakila tana vovotana na kaomate tana Judea.

² Ma Saul e tû me vano tsaku kolugira e tolu na toga na mane vaumate susuliga bâ ni Israel, migira ara vano na laveana a David tana kaomate ni Sip,

³ mara ba totu ligisana na sautu i kelana na Vungavunga Hakila. Maia David e totu moa tana

kaomate, mi kalina aia e rongomia laka a Saul e mai na laveana,

⁴ maia e molovanogira visana na mane togotoga mara ba tsodovulagia laka a Saul e totu manana nomoa i tana.

⁵ Maia David e tu tsaku me ba saviliu tana nauna i tana ara ka matura a Saul ma Abner na dalena a Ner, aia niqira taovia tagao nina mane vaumate a Saul. Me ba reia a Saul e matura pala sage bâ, migira nina mane matali ara matura polia.

⁶ Mi muri, ma David e veisuakaira a Ahimelek na Het, ma Abisai na kulana a Joab, ma ko Seruia ka tinaqira, me tsaria, “?Laka asei ka vidamui kagamu ke muriau inau na vano tana e totu a Saul?”

Maia Abisai e tsarivania, “Inau nogo.”

⁷ Mi tana bongi nogo ia, mi kaira a David ma Abisai ara ka laba tana e totu a Saul migira nina mane vaumate, mara ka reia a Saul e matura i levugaqira, ma nina bao e vaturia gana ngongo i lovana. Maia Abner ma na alaala popono na mane vaumate ara matura polipolia.

⁸ Ma Abisai e tsarivania a David, “Ko reia, tana bongi eni nogo aia God e mologira gamu gala tana limamu igoe. Kalina ia me dou ti ko tamivaniau ma kau adia nina bao segeni nogo a Saul me ke kesa moa kalina kau bao susuvaginia kolu lovana tana kao me ke tau goto kilia ke ruka kalina!”

⁹ Ma David e tsarivania, “!Tagara! !Ko laka na sekoliana! Na Taovia nogo sauba ke kedea asei moa ke sekolia nina taovia tsapakae aia segeni nogo e vilia.”

10 Ma David e goko babâ moa me tsaria, “Tana asana na Taovia mamauri, inau au dona nogo laka na Taovia aia segenina nogo sauba ke labumatesia a Saul, se ke mate kesa tana vailabu, se kalina ke tsau nogo tana nina tagu na mate.

11 !Na Taovia ke tangolivisua na limaqu ma kau tau sekolia na taovia tsapakae aia nogo na Taovia e vilia! Ida ma kaita ka adia moa nina bao ma nina tosu na kô ma ka ka vano.”

12 Me tû a David, me adia nina bao ma nina tosu na kô ara ka totu i ligisana na lovana a Saul, mi kaira a David ma Abisai ara ka vano. E tagara goto ke kesa ke mamata, se ke reikaira, se ke donaginia na omea e laba. Igira sui lakalaka ara maturu mate, rongona na Taovia nogo e moloa kara maturu mate vaga ia.

13 Ma David e savutaligu i tabana na qou ia, me ba dato i kelana na tetena, tana e ao tetelo me diditania na nauna tana e totu a Saul.

14 Mi tana, maia e gu bâ vanigira nina alaala a Saul me vania a Abner me tsaria, “!A Abner! ? Laka o rongomiau igoe?”

Ma Abner e veisuâ, “?Laka aseï sagata e gugu loki vaga ia me gini mamata na taovia tsapakae?”

15 Me gokovisu a David me tsaria, “?A Abner, laka o tau na mane tangirongo loki bâ tana Israel igoe? ?Megua ti igoe o tau reitutugudoua gamu taovia aia na taovia tsapakae? !Ko reia, e kesa e vasini sage bâ moa i tana amu tototu igamu, me laka ke labumatesia gamu taovia!

16 !A Abner, igoe o tau saikesa naudoua nimu aqo! Inau au vatsa tana asana na Taovia mamauri laka igamu sui e ulagana nomoa kamu

mate, rongona igamu amu tau reitutugudoua gamui taovia, aia na Taovia e vilinogoa ke lia na taovia tsapakae. !Kamu reia! ?Iava nina bao na taovia tsapakae? ?Miava nina tosu na kô e totu i ligisana lovana?"

¹⁷ Ma Saul e rongomigadovia na tatangina nina goko a David me veisuâ, "A David dalequ, laka igoe nogoria o goko?"

Ma David e tsaria, "Eo, taovia."

¹⁸ Me tsarivanigotoa, "?Taovia, rongona gua ti igoe o takuviau moa inau nimu maneago? ? Nagua seko au naua inau? ?Ma na sasi loki gua sagata au tsukia inau?"

¹⁹ Taovia, ko rongomimaia na omea inau kau tsarivanigo. Ti vaga aia nogo na Taovia e naua ti igoe o gini reisaviau inau, tangomana kau savorikodoputsa vania me ke gini pilo tobana. Me ti igira moa na tinoni lê ara naua na omea iani, ma na Taovia ke redogira. Rongona igira ara tsialigiau nogo inau tania nina kao na Taovia, mau vano totu kesa tana butona momoru i tana ara raiginiau kau samasama vanigira moa na god tavosi.

²⁰ Ko laka na tamivaniaqira kara matesiau i laona kesa na kao tavosi tana e tau totu na Taovia. ?Rongona gua ti na taovia tsapakae ni Israel e mai na labuana na ngutu lê vaga inau? ?Rongona gua ti aia e ruguvi labatiau vaga moa na manu atsi?"

²¹ Ma Saul e gokovisu vania me tsaria, "Inau au sasi manana. !A David dalequ ko visumai! E utu goto kau sekoligo tugua, rongona igoe nogo o gaea na mauriqu i bongi eni. !Inau au vaga

saikesa nogo na bule! !Au naua moa na omea e tabaru seko!”

²² Ma David e tsarivania, “Taovia, iani nogo nimu bao. Ko molomaia ke kesa nimu mane ke taligumai me ke adivisua vanigo.

²³ Na Taovia aia e saupeluna vanigira igira ara dou me goto niqira sasaga. Mi dani eni aia nogo e mologo igoe tana limaqu inau, minau au tau moa ngaoa na sekoliamu, rongona na Taovia e viligo nogo igoe ko taovia tsapakae.

²⁴ !Ke vaga saikesa nogo inau au gaea na maurimu igoe i dani eni, maia na Taovia ke nauvaganana vaniau goto inau, me ke maurisiau tania pipi na omea seko sui!”

²⁵ Ma Saul e tû me tsarivania a David, “!Dalequ, God ke tabugo! !Igoe sauba ko tangomana i laona pipi na omea sui ko naua!”

Ma David e tû me vano, ma Saul e visutugua i verana.

27

A David i Laoqira na Pilistia

¹ Ma David e pada segenina i tobana vaga iani, “Tau utu kesa dani sauba a Saul ke tangomana na labumatesiaqu inau. Me dou bâ vaniau ti kau tsogovano i Pilistia ma kau gini totu raviravi dou. Mi tana ti a Saul ke mololea na laveaqu inau i laona na Israel.”

² Mi tana, ma David e aligiri tsaku kolugira ara ono sangatu nina mane, mara vano saviliu i konina a Akis na dalena a Maok na taovia tsapakae ni Gat.

³ Mi tana nogo i Gat, a David migira nina mane kolugotoa niqira tamadale ara ba totu. Kaira sui goto na tauna a David ara ka totu kolua i tana, aia ko Ahinoam ni Jesreel, ma ko Abigail na tinamatena a Nabal ni Karmel.

⁴ Mi kalina a Saul e rongomia laka a David e tsogovano i Gat, maia tau nogo tovoa na laveana.

⁵ Ma David e tsarivania a Akis, “Ti vaga igoe na kulaqu dou inau, mo ko tamivaniau ke kesa na vera tetelo i tana kau ba totu. E tagara kesa na rongona kau totu kolugo inau tana nimu vera pukuga igoe taovia.”

⁶ Bâ, maia Akis e sauvania na vera ni Siklag, maia nogoria na rongona ti tû tana tagu ia me bâ, migira na taovia tsapakae ni Juda ara tamanina na vera ni Siklag.

⁷ Ma David e totu tana Pilistia i laona e sangavulu ono na vula.

⁸ Mi tana tagu ia, ma David migira nina mane vaumate kara baginigira na tinoni ni Gesur, mi Girsi, mi Amalek, igira ara totu oka nogo tana butona kao ia. Me ke labunovotigira babâ poi e ba tsau i Sur, me vano saviliu me tsau i Ejipt.

⁹ Ke labumatesigira sui na mane ma na daki, me ke laua niqira sipi, ma niqira buluka, ma niqira asi, ma niqira kamelo, ma na pologira goto. Mi muri maia ke visutugua i konina a Akis.

¹⁰ Maia a Akis ke veisuâ, “?Iava tana o ba labunovotigira kalina ia?” Maia David ke tsarivania laka aia e vano nogo tana butona kao ni Juda tabana i ata, se tana niqira votavota na duli konina a Jerameel, se tana niqira votavota igira na Ken.

¹¹ A David ke labumatesigira sui lakalaka na mane ma na daki, rongona aia e tau ngaoa ke kesa ke mauri me ke visubâ i Gat, me ke turupatuna laka nagua manana nomoa aia kolugira nina mane vaumate ara ba naua i tana. Maia nogo e vaga na omea e naua a David tana tagu popono aia e totu i Pilistia.

¹² Maia Akis e tutunina moa a David me tsarisegenina, “Igira nina tinoni segeni ni Israel ara reisavi sosongolia aia. Me vaga ia, maia sauba ke aqo vaniau moa inau tana maurina popono.”

28

¹ Me kesa tana tagu i murimai, migira na Pilistia ara saia niqira alaala mara vangaraua na labuaqira na Israel, maia Akis e tsarivania a David, “Ko padagadovidoua igoe laka nimui aqo igoe kolugira nimu mane vaumate, kamu vailabu tana niqū tabana inau.”

² Ma David e tsarivania, “Eo. Inau nimu maneaqo nogo igoe, migoe segenimu nogo sauba ko reia na omea tangomana inau kau naua.”

Ma Akis e tsarivania, “!E dou! Minau sauba kau mologo ko lia gaqu reitutugu kalavata.”

A Saul e Lavegoko i Konina Kesa Aia e Dona Ke Goko Vanigira Igira Ara Mate Nogo

³ Mi tana tagu ia, ma Samuel e mate nogo, migira sui tana Israel ara tangisia, mara qilunogoa i Rama tana verana segeni. Ma Saul e turugira nogo kara vanoligi sui tania na Israel igira ara dona na tatada, migira goto ara dona na goko koluaqira igira ara mate nogo.

⁴ Migira na alaala na mane vaumate ni Pilistia ara saimai mara totu i ligisana na vera ni Sunem; ma Saul e adisaigira goto na mane vaumate ni Israel, mara ba totu i kelana na Vungavunga Gilboa.

⁵ Mi kalina a Saul e reigira bâ niqira mane vaumate na Pilistia, maia e matagu loki sosongo,

⁶ me veisuâ na Taovia nagua sauba ke naua. Ma na Taovia e tau saikesa gokovisu vania atsa moa tana bolebole, se tana gini aqo kaira na vatu tabu na Urim ma na Tumim, se tana mangaqira na propete.

⁷ Mi muri, maia Saul e ketsaligira nina mane sasanga, “Kamu ba lavevaniau sa daki aia ke dona na goko koluqira na tinoni ara mate nogo, minau kau ba lavegoko i konina.”

Migira ara tsarivanja, “E kesa na daki vaga ia e totu i Endor.”

⁸ Me tû a Saul, me sagelia visana na polo tavosi gana kara tau reigadovinia, mi muri kalina e rodo nogo, maia kolukaira ruka nina mane ara tu ba reia na daki ia. Maia e tsarivanja na daki, “Ko lavegoko vaniau inau i koniqira na tidao, mo ko tsarivanjau nagua sauba ke laba. Ko soamaia na tidaona na tinoni inau kau soa soana vanigo.”

⁹ Ma na daki ia e tsarivanja, “Igoe o dona nogo e utu ke tagara, na omea vaga a Saul na taovia tsapakae e naunogoa, laka aia e turuginigira sui igira ara dona na tatada, migira goto ara dona na goko koluqira igira ara mate nogo, kara vanoligi tania na Israel. ?Me vaga ia, ma na rongona gua ti igoe o tovoa na sogotiaqu inau ma kara gini labumatesiau?”

10 Mi tana ma Saul e vatsa me tsarivania, “Tana asana na Taovia mamauri inau au vekevanigo igoe laka sauba ko tau adikedena rongona o naua na omea iani.”

11 Ma na daki e veisuâ, “Masei ia igoe o ngaoa kau soavisua vanigo?”

Maia e tsaria, “A Samuel.”

12 Mi kalina na daki e reia a Samuel, maia e ara loki me tsarivania a Saul, “?Rongona gua ti o perobulesiau vaga ia? !Igoe nogoria a Saul na taovia tsapakae!”

13 Ma Saul e tsarivania, “!Ko laka na matagu! ?Nagua o reia?”

Ma na daki e tsarivania, “Inau au reia na tidaona kesa na tinoni e datomai talu tana kao.”

14 Ma Saul e veisuâ, “?Me laka e koegua vaga na rereina?”

Ma na daki e tsarivania, “E kesa na tuqatuqa e datomai, maia e sagelia kesa na polo tsavugotu katsi.”

Mi tana, ma Saul e donagininogoa laka aia nogo a Samuel, maia e tsuporu tsuna tana kukuni tania.

15 Ma Samuel e tsarivania a Saul, “?Rongona gua ti o mai bulesiau inau mo soavisuau tugua?”

Ma Saul e tsarivania, “!Inau au totu tana rota loki sosongo! Igira na Pilistia ara mai kara vailabu koluau, ma God e piloligi taniau nogo. Aia e tau saikesa goto gokovisu vaniau, atsa moa tana mangaqira na propete se tana bolebole. Aia nogoria na rongona ti au soago igoe, mau ngaoa ko tsarivaniau nagua kau naua.”

16 Ma Samuel e tsarivania, “?Rongona gua ti o soaau inau kalina na Taovia e piloligi tanigo nogo igoe me lia gamu gala?

17 Na Taovia e manalinogoa vanigo na omea aia e tsarivanigo tana mangaqu inau: aia e adiligi tanigo nogo nimu aqo taovia tsapakae me sauvaninogoa a David na tugumu igoe.

18 Igoe o tau rongomangana na Taovia, mo tau toroutsani saikesaligira na Amalek me pipi niqira omea sui ara tamanina. Aia nogoria na rongona ti na Taovia e nauvanigo na omea vaga iani kalina ia.

19 Maia sauba ke livugo igoe kolugira na mane vaumate ni Israel tana limaqira na Pilistia. Me ke dani nogo igoe kolukaira ruka na dalemu sauba kamu tu tsarimuriqu inau, ma na Taovia sauba ke livugira goto na mane vaumate ni Israel i limaqira na Pilistia.”

20 Mi tana tagu tsotsodo ia, ma Saul e pukatsuna tana kao me tsaro katsikatsi, e gini matagu loki tana rongona na omea vaga a Samuel e vasini moa tsarivania. Me maluku sosongo na konina rongona e tau goto gania sa omea tana dani popono ia me tsau tana bongi.

21 Ma na daki ia e bâ i konina, me reia laka aia e matagu sosongo, me tsarivania, “Kiki taovia, inau au bisâ na mauriqu na nauana na omea igoe o nongia i koniqu inau.

22 Mi kalina kiki ia, ko naua moa na omea inau kau nongigo. Ko tamivaniau ma kau vangarau vanigo ke visana gamu mutsa. Ma nimu aqo ko mutsa dou rongona ko gini susuliga tugua na vanovano i sautu.”

²³ Ma Saul e sove me tsaria, “E utu goto kau gania sa omea.” Mi kaira goto nina mane sasanga ara ka raiginia ke mutsa. Mi tana susuina maia e tami, me tû tania na kao me totukae i nige.

²⁴ Ma na daki ia e tû tsaku me ba labua kesa na dalena buluka aia e pala manogatinogoa. Mi muri, maia e adia visana na pulaoa me buloa visana na breidi tagara isti i laona.

²⁵ Maia e adimaivania a Saul mi kaira nina mane sasanga, mara tu mutsa tu gaqira. Mi tana bongi nogo ia mi tugira ara tu visutugua i vera.

29

Igira na Pilistia Ara Sove Tania a David

¹ Igira na Pilistia ara adisaigira sui niqira alaala na mane vaumate i Apek, migira na Israel ara totu tana vuravura i tana Poi ni Jesreel.

² Mi tugira tsege na taovia tsapakae ni Pilistia ara tu alamai kolugira tu niqira alaala, visana na alaala ara kesa sangatu na mane vaumate i laona, me visana ara kesa toga na mane vaumate i laona; ma David migira nina mane ara alamai i muri kolua a Akis na taovia tsapakae.

³ Migira gaqira taovia na mane vaumate ni Pilistia ara reigira mara veisuâ a Akis, “?Nagua vaga ara naua ieni igira na Hibru girani?”

Ma Akis e tsarivanigira, “Iani nogo a David, aia e kesa nina mane sasanga a Saul na taovia tsapakae ni Israel. Aia e totu oka tetelo koluau nogo inau. Me tû tana dani aia e mai totu koluau inau, minau au tau goto tsodoa ke naua sa omea ke sasi.”

4 Mi tana, migira gaqira taovia na mane vaumate ni Pilistia ara kore vania a Akis mara tsarivania, “Ko raivisia na mane ia, me ke visu bâ tana vera igoe o sauvaninogoa. Laka na tamivaniana ke sangagita tana vailabu; e tau utu aia sauba ke pilo me ke labuvisugita tana tagu na vailabu. ?Laka aia e tau lavesautuna moa agana ke gini reingaotugua gana taovia tana matesiaqira nida mane vaumate igita?

5 ?Me laka e tau a David iani, aia na mane igira na daki ara te lingena kalina ara gavai mara tsaria, ‘A Saul e matesigira na toga, maia David e matesigira sangavulu na toga?’ ”

6 Mi tana ma Akis e tû, me soâ a David me tsarivania, “Inau au gini vatsa tana asana na God mamauri ni Israel laka igoe o mana vaniau sosongo nomoa; ma kau mage moa inau na tamivaniamu na dulikoluaqu tana vailabu. Inau au tau goto vati tsodoa sa omea sasi ko naua igoe tû tana dani o mai totu i koniqu inau. Mi tugira moa na taovia tsapakae tavosi ara tu tau ngaoa ko mai sangagami tana vailabu.

7 Vaga ia, me dou ko visu moa i vera tana rago, mo ko laka moa na nauana sa omea kara tu reisaviginigo igoe.”

8 Ma David e tsarivania a Akis, “?Na omea seko gua au naua inau taovia? ?Me ti vaga igoe o tsarinogoa laka o tau tsodoa sa omea ke sasi i koniqu tû tana dani inau au tuturiga na aqo vanigo igoe, me rongona gua ti e utu vaniau inau kau dulikolugo igoe niqu taovia tsapakae, ma kau labugira gamu gala?”

9 Ma Akis e tsarivania, “Eo, e mana. Mi mataqu

inau igoe e dou sosongo nimu sasaga vaga moa ti kesa nina angelo God. Mi tugira moa na taovia tsapakae tavosi ara tu tongo vanigo igoe ko laka na muriamami tana vailabu.

¹⁰ Me vaga ia, ke matsaraka ke dani, migamu sui amu tsogo tania a Saul mamu mai i koniqu inau, ma nimui aqo kamu mamata tsaku ma kamu vanoligi taninogoa i eni ti ke marara male.”

¹¹ Bâ, ma David migira nina mane ara aligiri tsaku tana matsaraka na dani ngana, mara visutugua i Pilistia, migira na mane vaumate ni Pilistia ara vano na vailabu i Jesreel.

30

Na Vailabugi Koluaqira na Amalek

¹ Me tolu na dani i muri, kalina a David migira nina mane ara visulabatugua i Siklag, mara mai reia laka igira na Amalek ara labunovotigira nogo na Juda tabana i ata, mara bokia na vera ni Siklag mara tungi poponoa,

² mara tangoligira sui na daki; mara tau moa labumatesia ke kesa, ara adisuigira moa kolugira kalina ara vano.

³ Mi kalina a David migira nina mane ara reivaganana ia, laka na veraqira ara tungisuinogoa, ma na tauqira ma na daleqira ara adivanogira sui,

⁴ mi tana, migira ara tuturiga na ngangai loki, mara tau goto kuti poi tsau kalina e nanga lê na mamagoqira.

⁵ Migira na Amalek ara adivanokaira goto ko Ahinoam ma ko Abigail, kaira na tauna a David.

⁶ Maia David e totu tana rota loki sosongo, rongona igira sui nina mane e seko sosongo na tobaqira mara ngaoa laka kara taiginia na vatu. Ara gini kore rongona ara nanga nogo na daleqira. Ma na Taovia nina God e sauvania a David na susuliga, me gini malagai tugua.

⁷ Maia e tû me tsarivania a Abiata na manetabu, aia na dalena a Ahimelek, “Ko adimai vaniau na epod.” Ma Abiatar e adibavania.

⁸ Ma David e tû me veisuâ na Taovia, “?Egua laka e dou moa kau ba takuvigira na tinoni vanga tangopeke gira? ?Me laka sauba kau tangomana moa na tangoliaqira?”

Ma na Taovia e tsarivania, “Ko bâ mo ko takuvigira. Migoe sauba ko tangoligira igira, mo ko laumaurisigira goto na daki ma na baka ara aditsekagira.”

⁹ Mi tana, ma David kolugira ono sangatu nina mane ara tuturiga na takuviaqira na Amalek. Mi kalina ara ba tsau tana masarina kô i Besor, mi tana ara totuvisu visana vidaqira.

¹⁰ Igira ara kolae sosongo mara tau tangomana kara savu i tabana na masarina na kô ia. Me vaga ia, ma David kolugira moa vati sangatu nina mane ara vano babâ moa.

¹¹ Mi sautu, migira na mane ara dulikolua a David ara ba tsodoa kesa na baka mane ni Ejipt e totu segeni, mara adibavania a David. Mara palâ na mutsa ma na kô,

¹² me visana goto na vuana gai mutsamutsa makede, me ruka na vunguna na vuana uaeni makede. Mi kalina aia e mutsa gana, me gini susuliga visutugua na konina, rongona e tau

nogo gania sa omea se ke inuvia sa kô i laona e tolu na dani popono.

¹³ Mi tana, ma David e veisuâ na baka ia, “? Laka aseï vaga gamu taovia igoe, miava vaga o talu mai?”

Ma na baka ia e tsarivania, “Inau na Ejipt, ma nina tseka kesa na Amalek. Gaqu taovia e mololeau ieni rongona au lobogu, me tolu nogo na dani au totu ieni.

¹⁴ Igami ami ba labunovotigira nogo na Keret tana butona kao ni Juda tabana i ata, ma niqira butona kao goto igira na duli konina a Kaleb, mami mololakena na vera ni Siklag.”

¹⁵ Ma David e veisuâ, “?Igoe tangomana ko idagana vaniau na vano i koniqira na tinoni vanga tangopeke gira?”

Maia na baka e tsaria, “Eo, au tangomana ti vaga igoe ko vekevaniau talu tana asana God laka sauba ko tau labumatesiau se ko livuleau i limana gaqu taovia.”

¹⁶ Maia e ida vania a David mara ka ba tsau tana ara totu igira na Amalek.

Migira ara totu tavota bamai, mara mutsa mara inu mara gavai, mara gini mage sosongo rongona na omea danga ara laugira tana Pilistia mi tana Juda.

¹⁷ Mi tana matsaraka rovorovo na dani ngana, ma David e baginigira me vailabu kolugira poi e tsau tana ngulavi. Me tagara goto ke kesa vidaqira ke pipidi, migira segeni moa ara vati sangatu na borau vaolu ara sage tana kamelo mara tsogoligi.

¹⁸ Maia David e laumaurisigira pipi sui na daki ma na baka, me adivisugira na omea sui lakalaka igira na Amalek ara laugira nogo, kolugotoa kaira ruka na tauna segeni nogo aia.

¹⁹ Me tau goto nanga sa omea. A David e adivisugira sui na daleqira mane ma na daleqira daki igira na mane vaumate, me pipi sui niqira omea ara laua igira na Amalek.

²⁰ Me adisaigira goto niqira sipi ma niqira buluka; migira nina mane ara tudumigira tana sautu, mara tsaria, “!Igirani sui nina omea nogo a David!”

²¹ Mi muri, ma David e visutugua i tana ara totu igira ara ruka sangatu na mane ara kolae sosongo mara totuvisu moa tana masarina kô ni Besor. Migira ara tû, mara mai valalea a David migira nina mane, ma David e bâ i koniqira me goko dou vanigira.

²² Migira visana vidaqira na mane ara tsarimurina a David ara matapuku, me tabaru sosongo niqira sasaga mara tsaria, “Igira ara tau sanga kolugita tana vailabu, me utu ka sauvanigira sa omea igita a laugira. Kara adia moa na tauqira ma na daleqira ma kara vano.”

²³ Ma David e tsarivanigira, “!Kulaqu gamu, e utu kamu nauvaganana ia kolua na omea na Taovia e sauvanigita nogo! Aia e reitutugugita me sauvanigita na tangomana na tulusiaqira na Amalek.

²⁴ !E tagara ke kesa ke tabekolugamu na omea amu tsaria igamu! E dou igita ka votagira na omea igita a adia ma ka tango atsa: igira ara totuvisu kolugira nida omea levo, kara adia kesa

moa atsa na tuva kolugamu igamu amu vano tana vailabu.”

²⁵ Ma David e vaturia na ketsa ia vanigira na Israel, me tû nogo tana dani ia, migira ara tuturiga na muriana, mara muri babâ me tsau mai i dani eni.

²⁶ Mi kalina a David e visumaitugua i Siklag, maia e sau na turina na omea ara laua vanigira na kulana igira ara ida tana Juda, me saugira kolua na goko iani, “Iani na vangalaka vanigamu ara talumai tana omea ami laua tanigira gana gala na Taovia.”

²⁷ Aia e sauvanigira goto na tinoni ni Betel, me vanigira na tinoni ni Rama tana butona kao ni Juda tabana i ata, me vanigira goto na tinoni tana vera ni Jatir,

²⁸ mi Aroer, mi Sipmot, mi Estemoa,

²⁹ mi Rakal, me vanigira tana duli i konina a Jerameel me vanigira na Ken,

³⁰ me vanigira goto na tinoni tana vera ni Horma, mi Borasan, mi Atak,

³¹ mi Hebron. Me tusuvangalaka vanigira na vera sui i tana aia kolugira nina mane vaumate ara liuvinogoa.

31

Na Mateana a Saul mi Tugira na Dalena (1 Turupatu Dato 10:1-12)

¹ Migira na Pilistia ara tû mara bâ na vailabugi koluaqira na Israel tana Vungavunga Gilboa. Mara danga sosongo na Israel ara labumatesigira i tana, migira visana ara tau mate ara viri tsogo sui kolutugira a Saul ma na dalena.

² Migira na Pilistia ara ba tsauligira mara labumatesitugira na dalena a Saul, tugira nogo a Jonatan, ma Abinadab ma Malkisua.

³ Mara ba saisaigana a Saul, ma nina pipili kesa vidaqira e ba gado i konina, me gini boka seko sosoŋo.

⁴ Ma Saul e tsarivania nina borau aia e kala-gaia gana sagore, “Ko langâ nimu isi mo ko labumatesiginiau, rongona igira na ponotoba ni Pilistia girani kara tau tseŋo poliau ma kara labumatesiau.” Ma na borau ia e matagu sosongo na nauvaganana ia. Mi tana ma Saul e tû, me adisejenia nina isi me puka bâ segeni i konina.

⁵ Mi kalina na borau ia e reia laka a Saul e mate nogo, maia goto e puka bâ segeni i konina nina isi, me mate kolua a Saul.

⁶ Aia nogo e vaga na mateana a Saul mi tugira tolu na dalena, maia goto na borau e kalagaia gana sagore; migira sui lakalaka nina mane vaumate a Saul ara mate sui tana dani ia.

⁷ Mi kalina igira na Israel ara totu tana Poi ni Jesreel mi tana Kô Jordan tabana i longa, ara rongomia laka igira na mane vaumate ni Israel ara tsogo sui, ma Saul mi tugira na dalena ara tu mate nogo, mi tana migira sui ara tû mara mololea na veraqira mara tsogoligi. Mi muri, migira na Pilistia ara mai mara totuvia na veraqira.

⁸ Mi tana dani murina na vailabu ia, migira na Pilistia ara vano na tsoraligiana na omea levo i koniqira na Israel ara mate tana vailabu, mi tana ara ba tsodoa na konina a Saul mi tugira tolu na dalena ara tu tsaromate tana Vungavunga

Gilboa.

⁹ Ara kuria na lovana a Saul mara tsoraligia gana tako tapalamila, mi muri, mara mologira visana niqira mane adigoko kara ba turupatuna vanigira niqira god peropero ma niqira tinoni i laona na Pilistia popono, laka e mate nogo a Saul.

¹⁰ Mara adia gana sagore a Saul mara ba moloa i laona nina vale tabu na god ko Astarte, mara pogakaea na konina tana baravatuna na verabau ni Bet San.

¹¹ Mi kalina igira na tinoni ni Jabes tana Gilead ara rongomia na omea vaga ia igira na Pilistia ara nauvania a Saul,

¹² mara tû igira niqira mane malagai susuliga bâ, mara alavano i Bet San tana bongi popono ia. Mara ba aditsunâ na konina a Saul mi tugira na dalena tania na baravatuna na vera ia, mara adivisutugira i Jabes, mi tana ara ba kodotugira.

¹³ Mi muri, mara adia tu suliqira mara qilugira i vavana kesa na gai tabu, mara tsonivitoaqira segeni i laona e vitu na dani popono.

Ghari Bible

Ghari: Ghari Bible (Bible with Deuterocanon)

copyright © 1998 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ghari)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

eb379363-fbdd-532b-81c1-eb5fe7aa36a9